

Predikce bezpečnostní situace města

Bc. Petr Barčák

Diplomová práce
2019

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petr Barčák**
Osobní číslo: **A17307**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Predikce bezpečnostní situace města**
Téma anglicky: **The Prediction of a City's Security Situation**

Zásady pro vypracování:

1. **Specifikujte faktory ovlivňující bezpečnostní situaci ve městech.**
2. **Analyzujte relevantní bezpečnostní prognózy a koncepční dokumenty.**
3. **Proveďte analýzu historického a současného stavu bezpečnosti města.**
4. **Zpracujte explorativní bezpečnostní prognózu města.**
5. **Zpracujte normativní bezpečnostní prognózu města.**

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **Manuál prognostických metod.** Editor Martin POTŮČEK. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 193 s. Studijní texty, sv. 37. ISBN 80-86429-55-5.
2. **VALOUCH, Jan a Martin Hromada. Bezpečnostní futurologie.** Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2016. ISBN 978-80-7454-621-1.
3. **VYSTOUPIL, Jiří. Prognózy a modely v regionálním rozvoji. [Pracovní texty]** Brno: ESF MU, 2003. 120 s.
4. **VOLNER, Štefan. Bezpečnost Česka a Slovenska.** In Vojenské rozhledy. Č. 3/2004. roč. 13 (45). Praha: AVIS, 2004. ISSN 1210-3292. s.28-39.
5. **FRIČ, P. VESELÝ, A. (Eds.). Riziková budoucnost: Devět scénářů vývoje české společnosti.** Praha: Vydavatelství MATFYZPRESS, 2010. ISBN 978-80-7378-110-1. 109 s.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Jan Valouch, Ph.D.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2018

Termín odevzdání diplomové práce:

17. května 2019

Ve Zlíně dne 14. prosince 2018

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

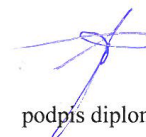
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s přípoště-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 20. 5. 2019

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá možností prognózování bezpečnostní situace ve městech. V úvodní části je zpracována specifikace faktorů, které ovlivňují bezpečnostní situaci ve městech, a dále faktorů ovlivňujících osobní bezpečnost jedince. Dále pak práce obsahuje analýzu relevantních bezpečnostních prognóz a koncepčních dokumentů. Praktická část představuje analýzu historického a současného stavu bezpečnosti ve vybraném městě. Stěžejním výstupem práce je pak zpracování explorativní a normativní bezpečnostní prognózy města.

Klíčová slova: bezpečnost, bezpečnostní faktory, prognóza, scénáře budoucnosti, bezpečnostní situace

ABSTRACT

This educational work pertains to possibilities of finding the prognosis of safe situations in the city. In the first section, the specified factors are those which effect safety situations in the cities, and also factors which influent safety situations in the cities, and factors that influent individual safety of a person. The practical section shows analysis of relevant safety prognosis and concept documents, and analysis of historic and current level of safety in a chosen city. Crucial work is the processing the explorative and normative safety prognosis of the city.

Keywords: security, security factors, forecast, future scenarios, security situation

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu diplomové práce panu Ing. Janu Valouchovi, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup, trpělivost, cenné podněty a připomínky při zpracování této diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 TERMINOLOGIE BEZPEČNOSTI	11
1.1.1 Bezpečnost	13
1.1.2 Bezpečnostní situace	14
1.1.3 Bezpečnostní politika	14
1.1.4 Referenční objekt bezpečnostní politiky	15
2 BEZPEČNOSTNÍ FAKTORY	16
2.1 OBECNÉ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ BEZPEČNOST	16
2.1.1 Kriminalita	16
2.1.1.1 Latentní a registrovaná kriminalita	18
2.1.1.2 Násilná kriminalita.....	18
2.1.1.3 Majetková kriminalita.....	19
2.1.1.4 Mravnostní kriminalita	19
2.1.1.5 Hospodářská kriminalita	20
2.1.2 Chudoba	22
2.1.3 Nezaměstnanost.....	25
2.1.4 Sociálně vyloučené lokality	27
2.1.5 Výskyt drogově závislých osob	28
2.1.6 Stav veřejného pořádku.....	30
2.2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ OSOBNÍ POCIT BEZPEČÍ A OBAVY Z KRIMINALITY	31
2.2.1 Zkušenost viktimizace	31
2.2.1.1 Viktimizace přímá.....	31
2.2.1.2 Viktimizace nepřímá.....	32
2.2.2 Pohlaví.....	32
2.2.3 Věk	33
2.2.4 Sociální a ekonomický status	33
2.2.5 Důvěra v IZS a dostupnost pomoci	34
3 ANALÝZA RELEVANTNÍCH BEZPEČNOSTNÍCH PROGNÓZ A KONCEPČNÍCH DOKUMENTŮ	36
3.1 RIZIKOVÁ BUDOUCNOST: DEVĚT SCÉNÁŘŮ VÝVOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI	36
3.2 PROGNÓZA BEZPEČNOSTNÍ SITUACE VE SVĚTĚ, EVROPĚ, ČR V HORIZONTU ROKU 2025-2030	47
3.3 TŘI SCÉNÁŘE O BUDOUCNOSTI SVĚTA, EU, ČR	49
3.4 STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE NA LÉTA 2016-2020	54
3.5 KONCEPCE PREVENCE KRIMINALITY VE ZLÍNSKÉM KRAJI NA LÉTA 2018-2022	60
3.6 KONCEPCE PREVENCE KRIMINALITY MĚSTA UHERSKÉ HRADIŠTĚ.....	64
II PRAKTICKÁ ČÁST	67
4 ANALÝZA HISTORICKÉHO A SOUČASNÉHO STAVU BEZPEČNOSTI MĚSTA	68

4.1	SOCIÁLNĚ-DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA	68
4.2	ANALÝZA KRIMINALITY	71
4.2.1	Majetková kriminalita	74
4.2.2	Násilná kriminalita	75
4.2.3	Objasněnost trestné činnosti.....	77
4.2.4	Pachatelé a oběti kriminality	77
4.2.5	Kriminalita osob ohrožených sociálním vyloučením.....	79
4.2.6	Přestupky	79
4.2.7	Prostorová a časová dislokace kriminality a způsob jejího páčání	81
5	PROGNÓZY BEZPEČNOSTNÍ SITUACE MĚSTA.....	83
5.1	EXPLORATIVNÍ PROGNÓZA	84
5.2	NORMATIVNÍ PROGNÓZA	88
	ZÁVĚR	92
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	93
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	96
	SEZNAM OBRÁZKŮ	97
	SEZNAM TABULEK.....	98

ÚVOD

Žijeme v rychlé a složité době. V době neustálých změn a vývoje nových technologií. Někomu se v této době žije dobře, a s kvalitou svého života je spokojený, jiný cítí z technologického pokroku a neustálého vývoje obavy. Ať už opodstatněně nebo nikoliv. Záleží na úhlu pohledu a založení každého z nás. Někdo hltá každou novinku vědy a vývoje, někdo by zase rád dobu klidnou, pomalou, beze změn. Obě skupiny lidí ale spojuje jedno. Každý by rád věděl, co nás čeká v následujících letech, jaká bude naše budoucnost, jak bude vypadat svět v příštím desetiletí, čeho se dočkají nebo naopak nedočkají naše děti. Lidé od nepaměti chtějí znát svoji budoucnost, ať už z nejistoty a obav z toho, co bude, tak také proto, aby si naplánovali postup proti různým hrozbám a dokázali eliminovat rizika života na nejnižší možnosu míru. Dnes je je více než kdy jindy důležitá potřeba předvídání možných budoucností, se zrychleným vývojem a nastupující globalizací světa přicházejí jak nové výzvy, tak i nové hrozby a rizika. A lidé, firmy, obce i národní státy si přejí znát co možná nejpřesněji budoucí vývoj, aby se na něj mohli náležitě připravit. Pocit bezpečí a ochrana života, zdraví ale i majetku se tak stává prioritou. Bezpečnost na všech možných úrovních je tak předpokladem zvládnutí změn „nového“ multipolárního světa. Cílem této práce je popsání možného vývoje bezpečnostní situace města, specifikace různých faktorů, které tuto bezpečnost ovlivňují, dále faktorů osobnostních, které zase ovlivňují způsob vnímání bezpečí nebo naopak nebezpečí. Na příkladě bezpečnostních analýz špiček české prognostiky je ukázána úroveň a směr vývoje naší prognostické scény. Účelem a očekávaným přínosem práce je na vytvořených prognózách vývoje bezpečnostní situace města nastínit možný budoucí vývoj v klíčových oblastech, jako je vývoj kriminality, stav dopravní infrastruktury a bydlení, nebo vývoj sociálně vyloučených lokalit. Tyto prognózy by tak mohly přispět k odhadům budoucí situace ve městě a následně ovlivnit budoucí rozhodování kompetentních subjektů, týkající se vnímání pocitu bezpečí občanů a bezpečnostní situace obecně.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERMINOLOGIE BEZPEČNOSTI

Pocit bezpečí ovlivňuje náš každodenní život, prostorovou mobilitu a zároveň působí na naši spokojenost i kvalitu života. Jeho důležitost mimo jiné dokazuje i Maslowova hierarchie potřeb člověka, ve které se bezpečnost a ochrana v širším slova smyslu zařazuje za uspokojení základních fyziologických potřeb, tedy hladu, žízně či tepla.

Obr. 1. Maslowova pyramida potřeb [1]

Bezpečnost

Bezpečností rozumíme stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí [2]

Faktorů, ovlivňujících pocit bezpečí, je celá řada. Některé z nich zde budou zmíněny a konkretizovány.

Na pocit bezpečí působí celá řada faktorů, které lze zjednodušeně rozdělit do čtyř skupin:

- individuální charakteristiky,
- sociální prostředí,
- fyzické prostředí,
- vnější faktory (médiá, legislativa státu apod.).

Pocit bezpečí je ovlivněn komplexním působením faktorů, přičemž jejich důležitost a váha se u každého jedince může lišit. Individuální charakteristiky lze považovat za zásadní proměnné ovlivňující pocit bezpečí, mezi nejčastěji uváděné patří pohlaví a věk. Výsledky výzkumů většinou dokládají, že ženy pociťují větší strach než muži. V případě věku ale takto jednoznačná shoda mezi výzkumy nepanuje. Naopak je poukazováno na roli předchozích špatných zkušeností se zločinem (tzv. viktimizace) u mladších věkových skupin. Mezi další ovlivňující faktory se řadí dlouhodobý i aktuální zdravotní stav, individuální názory a postoje, délka pobytu v místě bydliště a známost prostředí. Upozorňuje se i na důležitost lokální komunity, sociální soudržnosti a vzájemných vztahů.

Charakter prostředí, ve kterém se lidé pohybují, rovněž ovlivňuje pocit bezpečí či přímo strach ze zločinu. Důležité jsou jak fyzické, tak sociální charakteristiky. Uvádí se, že určité typy prostředí mohou snižovat pocit bezpečí, ale jsou to sociální aspekty, jež strach ze zločinu aktivují. Strach mohou umocňovat místa, která jsou nepřehledná, zanedbaná, opuštěná či nedostatečně osvětlená. Typicky mezi tzv. hot spots strachu (rizikově vnímaná místa) bývají řazeny parky, nádraží, podchody, okolí nočních podniků, heren či obecně neosvětlená a opuštěná místa. Roli hrají rovněž známky deprivace (nepořádek, odpadky), které lze jako důsledek nežádoucího chování uživatelů daného prostoru zařadit jak mezi fyzické, tak sociální atributy prostředí. Mezi nejvýznamnější stresory sociálního prostředí patří přítomnost jednotlivců či skupin obyvatel vnímaných jako rizikové, ať už oprávněně, či na základě vybudovaných stereotypů. Mají-li lidé tendenci pociťovat obavy z „cizího“ či „odlišného“, za rizikové tak mohou považovat osoby nebo skupiny osob, které se nějakým způsobem odlišují (např. barvou pleti, vzhledem, životním stylem). Skupiny obyvatel, které bývají vnímány jako problematické, např. osoby bez přístřeší, však často zároveň samy mohou pociťovat nižší pocit bezpečí a mohou být vystaveny vyššímu riziku ohrožení [3] [4].

Otázka bezpečnosti je jedním z nejzávažnějších problémů lidské společnosti. Tyto problémy vznikají mimo jiné proto, neboť se prohlubují rozdíly mezi představami a přáním občanů, národů a států a skutečnou situací v této oblasti. Je proto nutno hledat východiska, směry, opatření a nástroje nejen ke zvýšení pocitu bezpečí, ale i skutečné bezpečnosti občanů a jejich majetku, podniků, organizací a institucí [5].

Bezpečnost lidí a jejich životního prostředí je v absolutní podobě nedosažitelná. Je možné pouze dosažení přijatelné míry bezpečnosti. Bezpečnost má základní význam pro správné fungování státu, ale také pro člověka jako individua.

Dnešní společnost je charakterizována velkým nárůstem všech forem kriminality. Proti dopadům a následkům této kriminality není nikdo dostatečně imunní. Převážná většina občanů se vedle obav o svůj život či zdraví obává především vloupání do svého obydlí. Vedle klasické bezpečnostní ochrany prováděné státem je stále častěji nutné používat k ochraně své bezpečnosti i své vlastní síly. Bezpečnost a bezpečnostní kultura nemůže být tedy jen výsledkem činnosti státu, ale společným odpovědným aktivním konáním všech subjektů, občanů, organizací i států [5].

Faktory, které mohou dále ovlivnit bezpečnost, můžeme rozdělit na obecné, které ovlivňují bezpečnost jako takovou - v obecném pojetí, a na více specifické, které ovlivňují osobní bezpečnost jedince. Dříve než budou popsány samotné faktory, je důležité objasnit si, co to bezpečnost vlastně je.

1.1.1 Bezpečnost

Definice bezpečnosti existuje celá řada a jejich význam je závislý na konkrétním konceptuálním, teoretickém a časovém rámci, do něhož jsou zasazeny. Neexistuje jednotná a všeobecně přijímaná definice bezpečnosti, nicméně v rámci české bezpečnostní komunity je poměrně široce přijímána definice, která popisuje „*bezpečnost jako stav, kdy jsou na nejnížší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. i mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat*“ [6].

Bezpečnost v tradicionalistickém chápání je především jednou z hlavních funkcí suverénního státu, a to nejen směrem navenek (tj. vůči ostatním aktérům v systému mezinárodních vztahů), ale rovněž ve stále rostoucí míře i dovnitř (tj. ve smyslu zajišťování nebo posilování bezpečnosti či pocitu bezpečnosti občanů). Od konce 80. let minulého století, resp. s významnými globálními geopolitickými změnami se tato dualita bezpečnosti a vztahu ke státu stává stále více patrnou. Z bezpečnostního hlediska bylo a je jedním z hlavních rysů nové situace rozostřování či dokonce mizení dříve ostrých hranic mezi vnitřní a vnější bezpečností. Stát je dnes i přes rozšiřování mantinelů bezpečnosti, resp. rozšiřování zkoumání bezpečnosti i z hlediska jiných aktérů stále jejím nejdůležitějším garantem. V souvislosti s proměnou globálního bezpečnostního prostředí a především akcentací významu mezinárodních a nestátních hrozeb se stát stává stále více zodpovědným nejen za svoji bezpečnost, ale především za bezpečnost svých občanů. Zajištění přijatelné úrovně bezpečnosti je tak jedním z prvořadých úkolů a funkcí současného státu [6].

Pojem bezpečnost lze chápat jako „stav klidu, za něhož nehrozí žádné nebezpečí“, „schopnost využívat všechny zdroje k co nejúčinnějšímu eliminování hrozeb a rizik a k jejich předcházení.“, „zabezpečování i způsob uspokojování hodnot a potřeb v rámci daného sociálního systému“ a také jako „spolehlivá ochrana tradičních hodnot, obhajoba a eventuálně i možnost prosazování životních zájmů“ [5].

Bezpečnost je kategorií vztahovou a její vnímání je silně závislé na subjektivních pocitech vnímání bezpečí nebo naopak ohrožení. Bezpečnost a pro její dosažení koncipovaná bezpečnostní politika nemusí (a v praxi často ani není) založena výlučně na objektivních informacích a hodnoceních, ale často je ovlivňována subjektivními pocity veřejnosti a především tvůrců a vykonavatelů bezpečnostní politiky.

1.1.2 Bezpečnostní situace

Bezpečnostní situace (státu, regionu, oblasti) je výslednicí procesů a vztahů ve sféře nevojenské a vojenské bezpečnosti, je souhrnem vztahů politického, kulturně-sociálního, ekonomického, vojenského a ekologického prostředí jako celku. Bezpečnostní situace je spouštěna vnitrostátními a mezinárodními bezpečnostními poměry. Je ovlivňována parametry vnitřní a vnější bezpečnosti státu a celým souborem aktivit zahraniční politiky, ekonomického rozvoje státu, sociální stability, rozvoje demokracie a respektování lidských práv a souborem bezpečnostních důsledků, plynoucích ze smluvních závazků státu [7].

1.1.3 Bezpečnostní politika

Bezpečnostní politika je specializovanou politikou, formou chování a dosahování specifického cíle, tj. bezpečnosti. Smyslem a cílem je tedy dosažení bezpečnosti. Podobně jako u pojmu bezpečnost, ani u pojmu bezpečnostní politika neexistuje převládající a všeobecně přijímaná definice.

Bezpečnostní politiku státu lze specifikovat jako „*společenskou činnost, jejíž základ tvoří souhrn základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení, směřující k zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních a bezpečnostních závazků*“ [9].

1.1.4 Referenční objekt bezpečnostní politiky

Je-li bezpečnost vztahovou kategorií, je nutné vždy definovat, či bezpečnost je bezpečnostní politikou dosahována, je třeba určit její tzv. referenční objekt. Pod tímto pojmem se rozumí jednotka, v jejíž prospěch je bezpečnostní politika koncipována a prováděna a na jejíž zájmy se odvolávají její tvůrci a vykonavatelé (činitelé bezpečnostní politiky). Referenčním objektem může být také individuuum, rodina, komunita, firma nebo jiné nestátní celky. Každá z vyjmenovaných entit dodržuje v každodenním životě určité postupy a pravidla chování, jejichž prostřednictvím usiluje o zajištění své bezpečnosti. Nejčastějším a nejvýznamnějším referenčním objektem je ale stát, který je jediným legitimním vykonavatelem síly (má monopol na násilí na svém území a je tak schopen jej kontrolovat, prosazovat svá „pravidla hry“ a exploatovat pro svoji bezpečnost dostupné zdroje). Je nejlépe strukturován k tomu, aby čelil hrozbě a zároveň k prosazování svých bezpečnostních zájmů.

V posledních dekádách, v souvislosti s relativním oslabováním národního státu a přenášením odpovědnosti za jeho bezpečnost a obranu na vyšší nadstátní celky, se referenčním objektem stávají i velká nadnárodní integrační uskupení, organizace kolektivní obrany (NATO), organizace kooperativní (OBSE) nebo kolektivní bezpečnosti (OSN) apod. Bezpečnostní politiku současnosti již není možné definovat jen jako výlučnou doménu národního státu, ale lze ji definovat také jako bezpečnostní politiku nadnárodních celků s výraznými znaky státní suverenity. V souvislosti se změnami bezpečnostního prostředí a s postupující integrací Evropy dochází např. v Evropské unii k postupnému faktickému předávání kompetencí národních států v oblasti obrany a bezpečnosti na nadnárodní úroveň [8].

2 BEZPEČNOSTNÍ FAKTORY

Predikce stavů bezpečnosti si vyžaduje vytvářet představy o budoucnosti, o jeho vývoji v závislosti na změně stavů jeho subsystémů v daném prostředí. Bezpečnostní prostředí a především bezpečnostní situace jsou dynamické činitele. Jejich změny jsou buď předvídatelné anebo nepředvídatelné. Budoucí stavy bezpečnostního prostředí a situace v něm však nejsou jednoznačně, tvrdě determinované. Budoucí stavy systému můžeme považovat za neurčité, polyvariantní. Bezpečnostní situaci v daném bezpečnostním prostředí ovlivňují činitelé, jejichž parametry, resp. jejich vývojové trendy mohou signalizovat změny, ať už v pozitivním nebo negativním směru. Tyto činitele nazýváme bezpečnostními faktory nebo též indikátory bezpečnosti [31].

2.1 Obecné faktory ovlivňující bezpečnost

Pro zajištění rovnovážného a nekonfliktního vývoje v sociálním prostředí je nutné identifikovat ty ukazatele, které signalizují úroveň a stav bezpečnostní situace [31]. Mezi nejdůležitější faktory patří kriminalita, chudoba, míra nezaměstnanosti, existence sociálně vyloučených lokalit, počet drogově závislých osob a stav veřejného pořádku.

2.1.1 Kriminalita

Kriminalita je sociálně-patologický jev, který je pro společnost velmi důležitý. Tento negativní jev se vyskytuje v lidské společnosti už od pradávna. Působí škody, přispívá k narušování občanského soužití, spoluvytváří ve společnosti atmosféru napětí, nedůvěry a strachu, I přes tato negativa však kriminalita může mít i jistý pozitivní vliv, a to tím, že díky stálé a trvalé přítomnosti určité míry kriminality nebo dokonce při jejím zvýšení dochází k rozvoji oborů a služeb, které jsou s kriminalitou v nějaké souvislosti, jako např. bezpečnostní služby a bezpečnostní průmysl obecně, pojišťovnictví apod.

Úroveň kriminality má velký vliv na pocit bezpečí občana. Dá se říci, že vliv zásadní. Nízká úroveň kriminality pocit bezpečí zvyšuje, v místech nezatížených kriminalitou a sociálně patologickými jevy se občanům logicky žije lépe, než v místech, kde je míra kriminality vysoká, v místech, kde jsou přepadení, okrádání, násilí či vandalismus na denním pořádku.

Pojem a charakteristika

Kriminalita je definována jako hromadný sociálně-právní fenomén, pro který je příznačná míra společenské škodlivosti. Narušuje harmonický vývoj společnosti a způsobuje škody

fyzického i psychického rázu, vyvolává strach a vzbuzuje nejistotu, její vliv je negativní. Kriminalita je jevem reálným, který působí ve společnosti již od nepaměti. Má jak aspekty sociologické a psychologické, tak aspekty pedagogické, trestněprávní a další. Je předmětem zkoumání nejen kriminologie, ale také kriminalistiky, trestní politiky a mnoha dalších vědních disciplín, kdy každá z nich se kriminalitou zabývá z jiného hlediska a různými metodami. Právě díky svému předmětu zkoumání je kriminologie označována jako věda multidisciplinární [10].

Univerzální a všeobecně platné vymezení pojmu kriminalita budeme hledat jen těžko. Verzí, pojmů a definic je celá řada, vždy záleží na pojetí a uchopení dané problematiky. Přinejmenším však většinou najdeme dva hlavní názorové druhy pojetí.

- **legální (juristické) pojetí**, kde kriminologie rozumí kriminalitou souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období. Zde právo prostřednictvím právních norem určuje, co spadá pod pojem kriminalita, a co nikoliv. Výhodou je konkrétnost a jednoznačnost. Jedná se o formální pojetí, které ale problematiku poněkud omezuje.
- **sociální pojetí**, které je komplexnější, a chápe kriminalitu více „ze široka“. Toto pojetí je na trestním právu nezávislé, protože nezahrnuje pouze skutky a činy označené trestním řádem jako trestné, ale také jiné sociálně patologické jevy, které jsou pro společnost a jedince škodlivé, a na kriminalitu mají rovněž vliv.

V této souvislosti se používá pojmu **delikvence**.

Širším pojmem než kriminalita, je **delikvence**, neboť označuje činnost porušující nejen právní, ale i společenské, tedy širší normy, takže se takové jednání vztahuje i na děti a mladistvé, kteří se tak stávají delikventy [13].

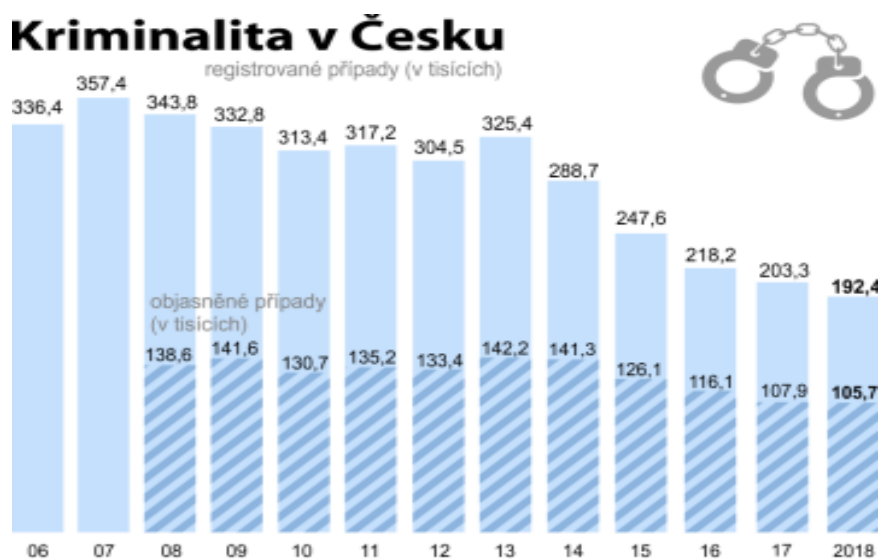
Negativní společenské jevy (sociálně patologické jevy) nekriminální povahy jsou takové jevy, které se v negativním smyslu odchylují od norem a hodnot uznávaných společností. Tyto protisociální jevy nejsou sice platným právem sankcionovány, ale jsou v zásadním rozporu s hodnotami a normami, které společnost akceptuje. Protisociální (antisociální) činnost je širší pojem zahrnující kriminalitu, delikvenci a negativní společenské jevy [11].

2.1.1.1 Latentní a registrovaná kriminalita

Bylo by jistě velmi prospěšné dozvědět se o každém protiprávním jednání, ke kterému došlo. Byla by tak dána možnost spravedlivě potrestat pachatele takového činu. To bohužel není možné. Existuje spousta důvodů, kvůli kterým se o řadě protiprávních činů společnost ani orgány činné v trestním řízení o těchto činech nedozví. Tato nezjištěná část kriminality se nazývá latentní neboli skrytou kriminalitou.

- **Latentní, tzv. skrytá kriminalita**, není evidována a policie se o ní ani nedozvěděla. Míra latentní kriminality známá není, nicméně podle kriminologických výzkumů o ní bylo spoustu věcí zjištěno.
- **Registrovaná kriminalita** se objevuje ve statistických údajích o kriminalitě, jedná se o kriminalitu, která byla policií registrována a evidována. Jedná se o veškerou zjištěnou kriminalitu.

Stav registrované kriminality v ČR ukazuje následující graf.

Obr. 2: Registrovaná kriminalita v ČR [29]

2.1.1.2 Násilná kriminalita

Násilná trestná činnost je definována jako „trestná činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické poškození nebo usmrcení konkrétní osoby, eventuálně přítomnost záměru takový následek způsobit (pokus)“ [12].

Obecně pojem „násilná kriminalita“ zahrnuje úmyslná jednání páchaná proti osobě (nikoliv násilí proti věci), přičemž jejich objektivní stránka je charakterizována užitím, resp.

pohrůžkou užití násilí či jiné těžké újmy [12].

Násilná kriminalita je jedním z druhů kriminality, která je členěna dle taktickostatistické klasifikace. Vychází ze způsobu provedení trestného činu a zahrnuje ty TČ, jejichž významnou charakteristikou je poškození, destrukce cílového objektu jednání. Takto podaná definice je velmi široká a může obsahovat nejen činy směřující proti osobě, úmyslné a nedbalostní, ale taky zaměřené vůči věcem (vandalismus, žhářství) a konec konců i idejím (např. TČ rasistické povahy spáchané verbální formou) [14].

2.1.1.3 Majetková kriminalita

Majetková kriminalita je součástí obecné kriminality. Tvoří převážnou část celkové kriminality ve většině vyspělých zemí. Jedná se především o útoky na majetek jak fyzických, tak právnických osob. Dělíme ji do tří skupin:

- první skupinu tvoří trestné činy, u kterých jde pachateli o vlastní obohacení, snahou je zvětšit svůj majetek. Patří sem krádeže, zpronevěry, podvody atd. Mohly by sem patřit též TČ loupež či vydírání, ale jelikož obsahují navíc prvek násilí, řadí je kriminologie spadající pod násilnou kriminalitu.
- druhou skupinu tvoří trestné činy, při kterých dochází k poškození majetku a způsobení škody třetí osobě. (např. TČ poškozování cizí věci nebo porušení povinností při správě cizího majetku).
- třetí skupinu tvoří činy, kdy pachatel využívá trestné činnosti páchané jinou osobou. Zde patří např. TČ podílnictví nebo legalizace výnosů z trestné činnosti, obecně nazývané jako „praní špinavých peněz“ [15].

Jednotlivé majetkové trestné činy jsou vyjmenovány v § 205 - 232 Hlavy V zvláštní části zákona č. 40/2009 trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, která je pojmenována Trestné činy proti majetku.

2.1.1.4 Mravnostní kriminalita

Mravnostní trestné činy nelze vysvětlovat výlučně mravní otupělostí nebo je chápat jako zvýšenou dráždivost na sexuální podněty při snížené ovládací a rozpoznávací schopnosti. Značný podíl na této kriminalitě totiž mají osoby zcela „zdravé“, u kterých není psychiatrickým a psychologickým vyšetřením zjištěna anomálie v podobě sexuální úchytky. Nevyvratitelným faktem však je, že podstatná část této delikvence je páchána osobami, u kterých je zjišťována sexuální patologická motivace, jejíž predikce zasahuje mimo vývo-

jové vady i do špatné nebo nedostatečné mravní, sexuální, obecně pak společenské výchovy.

Mravnostní trestné činy představují vysoce společensky škodlivé jednání, kterým je zasahováno do oblasti jednak osobní svobody člověka, zejména však do sféry rozhodování o sexuálních vztazích. Vysoká typová škodlivost mravnostních trestných činů je dána i negativním vlivem na zdravý vývoj dětí, obecně mládeže, jehož následek je společností vnímán jako hrubé porušování základních mravních principů. Porušení tohoto objektu ochrany dovoluje zákon postihovat velmi přísnými tresty, ovšem v kontextu se závěry Evropského soudu pro lidská práva, podle kterého použití trestní sankce k potlačení tohoto vysoce společensky škodlivého jevu není možné, pokud účelu je možné dosáhnout jinými mírnějšími prostředky. Následky mravnostních trestných činů, zejména v oblasti psychiky, ale i zásahu do tělesné integrity, jsou však natolik závažné, že zpravidla mírnější forma postihu v podobě projednání přestupku nebo jiné mírnější formy mimo trestní postih, je zpravidla orgány činnými v trestním řízení neakceptovatelná.

Velmi citlivě jsou vnímána ta protiprávní jednání, jejichž obětí je dítě. Tato jednání pak vykazují velmi vysokou míru společenské škodlivosti, která se odráží i v ukládaných sankcích za spáchaný trestný čin [16].

Mezi mravnostní trestné činy se řadí:

- znásilnění
- pohlavní zneužití
- sexuální nátlak
- soulož mezi příbuznými
- obchodování s lidmi
- kuplířství
- šíření pornografie
- zneužití dětí k výrobě pornografie
- prostituce ohrožující mravní vývoj dětí
- výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

2.1.1.5 Hospodářská kriminalita

Hospodářská kriminalita je ve své podstatě kriminalitou nenásilnou s mimořádným sociálním a ekonomickým dopadem na vnitřní stabilitu státu. Značná část jejích projevů je složitým občanskoprávním, ekonomickým a trestně právním problémem, jehož řešení vyžaduje

speciální odbornost a stálé inovování znalostí jak u pracovníků příslušných orgánů státní správy, tak i orgánů kriminální policie.

Pod pojem hospodářské kriminality spadají trestné činy z oblasti daní a poplatků, účetnictví, padělání peněz, směnek, šeků a platebních karet, korupce, legalizace výnosů z trestné činnosti neboli tzv. praní špinavých peněz, úpadkové delikty, trestné činy související s veřejnými soutěžemi a dražbami, ale také protiprávní jednání v oblasti životního prostředí a ochrany autorských a průmyslových práv. Z majetkových deliktů jsou především známy případy tak zvaného tunelování bank a kampeliček, různé formy zpronevěr (defraudací) a podvodů. V souvislosti s rozvojem vědy a techniky nabývá v poslední době na významu i boj proti počítačové kriminalitě.

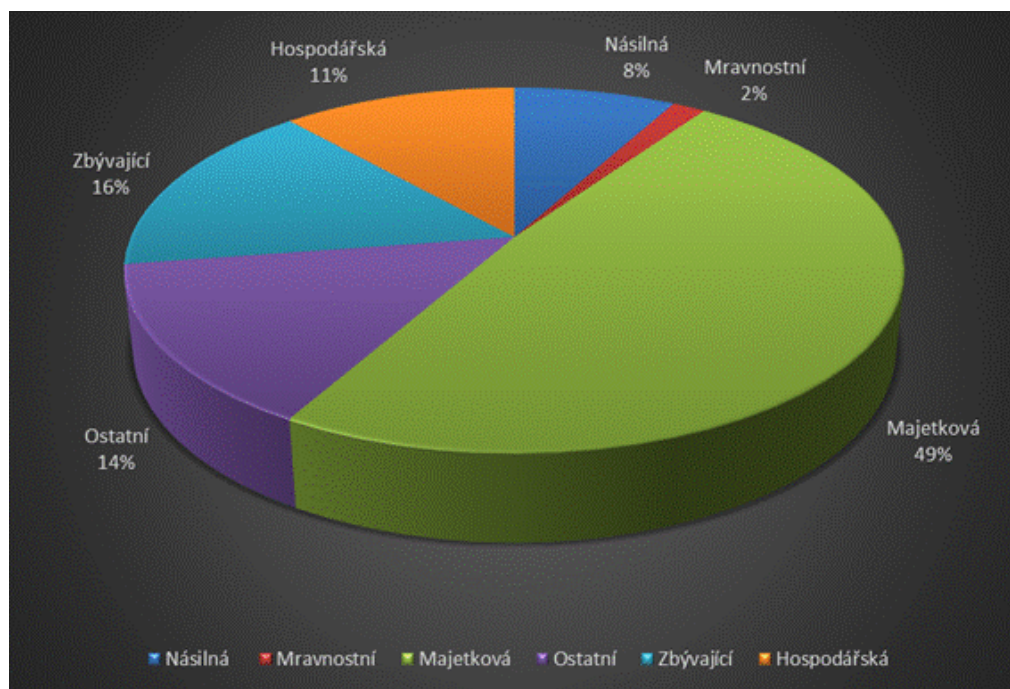
Rozsah této trestné činnosti neustále roste, má charakter organizovaného zločinu s mezinárodním prvkem; charakteristickým rysem je vysoká latence [17].

Klasifikace hospodářských trestných činů:

Jako jednoznačně nejčastější můžeme vyhodnotit trestný čin **podvodu** podle ustanovení § 209 trestního zákoníku, a to pro jeho docela obecnou povahu. Každý, kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije toho nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, se dopustí podvodu. Škoda, aby byla postižitelná trestním právem, musí až na výjimky dosahovat pěti tisíc korun. Dalšími specializovanými skutkovými podstatami jsou úvěrový podvod a dotační podvod.

Mezi hospodářské trestné činy patří také **padělání a pozměnění peněz** (tedy bankovek a mincí), pro platební karty je to trestný čin **neoprávněného držení platebního prostředku**. Jako časté můžeme vyhodnotit také trestné činy **zpronevěry** nebo **krácení daně**. Trestné je rovněž neodvádění příspěvků na sociální zabezpečení a nemocenské pojištění, tedy tzv. zaměstnávání načerno a vyplácení odměny zaměstnancům pouze v hotovosti bez výplatní pásky a bez zákonných odvodů. V policejních statistikách z posledních let nalezneme i **poškození věřitele** v insolvenčním řízení či **trestné činy vůči ochranným známkám, patentům a dalším formám duševního vlastnictví**, které spočívají v jejich neoprávněném užívání ve snaze vzbudit mylný dojem, že se jedná o pravý výrobek [18].

V závěru kapitoly věnované kriminalitě je uvedeno procentuální zastoupení druhů kriminality za rok 2018.

Obr. 3. Podíl jednotlivých druhů trestné činnosti v roce 2018 [30]

2.1.2 Chudoba

Chudoba je dnes celosvětovým problémem a dá se říct, že jedním z největších problémů dnešního globalizovaného světa. Mezinárodní společenství vnímá chudobu jako fenomén, který je třeba když ne vymýtit, tak alespoň zmírnit tak, aby nebyl brzdou globálního společenského rozvoje. Proces globalizace svět zmenšuje ve smyslu prostorovém i časovém. Dojem vzdálenosti mezi kontinenty i kulturami se tak ztrácí.

Západní svět je pro boj s chudobou motivován především ze dvou důvodů:

- v důsledku ničivých válek 20. století vzrostla solidarita a snaha bohatých zení pomoci převážně svým bývalým koloniím, za jejichž situaci cítí spoluzodpovědnost,
- jevy, které mají s chudobou spojitost, (příliv migrantů a uprchlíků, obchod s lidmi, drogami a zbraněmi, mezinárodní terorismus) ohrožují stabilitu a bezpečnost bohatých zemí. Rovněž je zde důvod ekonomický. Chudé a rozvíjející se země se mohou stát odbytíštěm výrobků pro bohaté státy, a v neposlední řadě zdrojem levné pracovní síly [19].

Příjmová chudoba

Pojetí chudoby se odvíjí od životní úrovně konkrétní země, a proto i definice chudoby procházejí v důsledku společenského rozvoje určitým vývojem. Nejrozšířenějším způsobem měření chudoby je stanovení minimální výše příjmu, která je potřebná k zajištění základních životních potřeb, jako je potrava a obydlí. V roce 1990 označila Světová banka za hranici extrémní chudoby částku představující jeden americký dolar na den v paritě kupní síly. Tato hranice byla v roce 2008 zvýšena na 1,25 dolaru. Takto paušálně stanovená hranice chudoby má však své nedostatky, protože např. občan ČR se může cítit bohatý ve srovnání s občanem některé africké země, ale chudý ve srovnání s obyvateli vyspělých zemí. Koncept relativní chudoby tak nahlíží na chudobu jako na stav relativní deprivace jedince ve vztahu k ostatním jedincům v dané společnosti [19].

Širší pojetí chudoby

Příjmová chudoba je pouze jednou z mnoha dimenzí chudoby. Britský vědec Peter Townsend definoval chudobu jako neschopnost účastnit se společenského dění a žít na úrovni, která je v dané společnosti běžná. Ekonom a nositel Nobelovy ceny Amartya Sen zase založil své pojetí chudoby na tezi, že chudoba nespočívá pouze v nedostatku příjmů, ale v jejich důsledku v neschopnosti žít plnohodnotný život. Projekt Světové banky Hlasy chudých (Voices of the Poor, r. 2000), kterého se účastnilo 60 tisíc chudých lidí z celého světa, prokázal, že pro chudé z rozvojových zemí není příjem zdaleka jedinou nebo nejdůležitější součástí chudoby. Ekonomický přístup k chudobě je však nadále velmi vlivný [19].

Další dimenze chudoby:

Zdraví - v Indexu lidského rozvoje (Human Development Index - HDI) je zdraví popsáno jako průměrná délka života v dané zemi. V rozvojových zemích je tato délka života kratší oproti vyspělým zemím. Díky nedostatku nebo kvůli finanční nedostupnosti zdravotní péče umírají ročně miliony lidí na příčiny, které dokáže moderní lékařství odstranit nebo kterým lze předejít, jako např. vysoká úmrtnost dětí a matek při porodu, vysoká úmrtnost dětí do pěti let věku, nemoci způsobené zavadnou vodou, zápal plic, tuberkulóza, HIV, AIDS apod. Zdraví zásadně ovlivňuje přístup ke zdrojům, schopnost podílet se na rozvoji země a rovněž schopnost z tohoto rozvoje těžit.

Vzdělání - v Indexu lidského rozvoje se vzdělání měří procentem dospělé populace, která je negramotná. V odlehlých zejména venkovských oblastech může negramotnost přesaho-

vat až padesáti procentní hranice. Díky tomu, že chudí lidé nemají finanční prostředky, nebo mají komplikovaný přístup ke vzdělání, díky nedostatku učitelů, školních pomůcek, a obecně díky vysoké míře chudoby. Své děti mnohdy posílají radši do práce než do školy.

Přístup ke službám - rozhovory s chudými lidmi odkryly rozsah problematického přístupu ke službám, kromě zdravotní péče a školství též dostupnost elektřiny, přístup k vodě, telekomunikačním službám nebo dostupnost funkční policie jako nástroje pro zajištění pocitu bezpečí. V mnoha částech rozvojového světa je přístup k těmto službám pro chudé obyvatelstvo jak finančně, tak mnohdy i fyzicky nedostupný.

Infrastruktura - nedostatečná nebo žádná infrastruktura způsobuje sociální izolaci lidí. Ti se tak nemohou dostávat do úřadů, škol, nemocnic, nemohou obchodovat ani se účastnit společenského života s ostatními lidmi, kteří nejsou v jejich nejbližším okolí.

Bezpečnost - v chudinských zejména městských čtvrtích vládou gangy, které ohrožují a vykořisťují chudé a mnohdy bezmocné obyvatelstvo. Při přírodních katastrofách nebo válečných či ozbrojených konfliktech je nejvíce postiženo právě chudé obyvatelstvo, bohatí mají většinou finanční prostředky, kontakty a sociální vazby na to, aby se včas dostali do bezpečí, mimo ohrožení života.

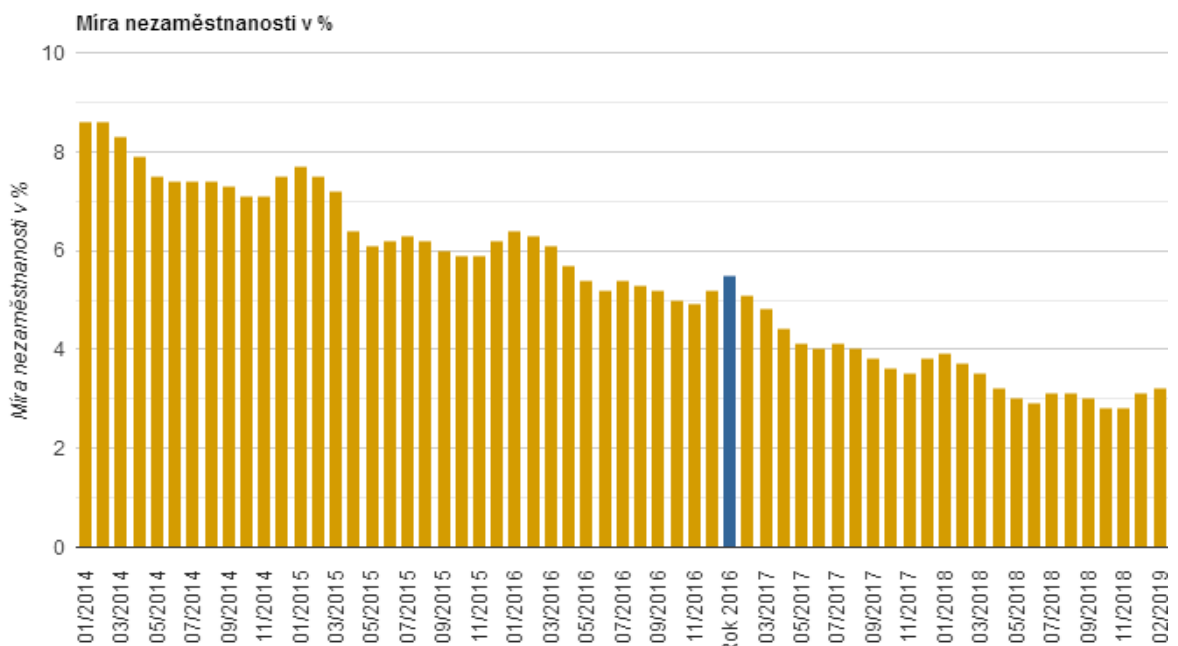
Sociální vyloučení - obvykle se nevztahuje k jedinci, ale ke skupině. Vyžaduje existenci přímého nebo nepřímého mechanismu, který skupině neumožňuje plnohodnotně se zařadit do společnosti. (odepření volebního práva, diskriminace a sociální znevýhodnění atd.) Mezi nejpočetnější sociálně vyloučené skupiny patří extrémně chudí lidé, které společnost řadí na svůj okraj, a dále pak národnostní menšiny. Jedná se i o ženy, děti (sirotky), zdravotně postižené, seniory či obyvatele odlehlých oblastí.

Mezi další dimenze chudoby můžeme zařadit např. nemožnost účastnit se společenského a náboženského života komunity nebo nemožnost vystupovat na veřejnosti beze studu. Zde patří např. sexuální menšiny, kterým v některých zemích hrozí i smrt.

Chudoba a gender - podle Rozvojového programu OSN (United Nations Development Programme - UNDP) postihuje chudoba ženy a muže nerovnoměrně. Ženy v současnosti tvoří asi dvě třetiny všech chudých na světě. Placené zaměstnání tvoří jen jednu třetinu práce žen. Zbytek tvoří neplacená práce, jako výchova, péče, práce v domácnosti, na zahradě, na poli apod. U mužů je poměr obrácený. Neplacená práce tvoří dvě třetiny veškeré práce vykonávané lidmi [19].

2.1.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jedním z faktorů, který také ovlivňuje pocit jistého bezpečí, bezpečí v sociální rovině. Zaměstnaný člověk se ve společnosti cítí jistěji, protože má práci, má tím pádem zajištěn finanční zdroj, ze kterého může platit náklady na bydlení, stravu, jídlo, prostě má zajištěny své základní životní potřeby. Z toho pramení jistá existenční bezpečnost. Na konci roku 2018 byla míra nezaměstnanosti nejnižší od roku 2014, a to na úrovni 2,8% [25].

Obr. 4. Vývoj nezaměstnanosti v České republice [25]

V rámci ČR má nejnižší nezaměstnanost Praha, kde podíl lidí bez práce činí 1,9 procenta. Naopak nejvyšší nezaměstnanost je v Moravskoslezském kraji, a to 4,8 procenta. Mezi okresy je na tom nejlépe Praha - východ s nezaměstnaností 1,2 procenta a Rychnov nad Kněžnou s hodnotou 1,4 procenta. Na opačném konci je okres Karviná s mírou nezaměstnanosti 7,1 procenta a Znojensko se 6,6 procenty nezaměstnaných. Meziměsíční pokles nezaměstnanosti (únor 2019) zaznamenalo 65 okresů, naopak vzrostla ve 12 regionech.

Ekonomická teorie definuje nezaměstnaného jako člověka, který nemůže najít práci, přitom se ale jedná o osobu, která je schopna pracovat a práci aktivně hledá.

Jedná se o osobu, která splňuje následující podmínky:

1. je bez práce,
2. aktivně hledá práci,
3. je připravena k nástupu do práce

Ekonomicky aktivní jsou lidé, kteří jsou zaměstnaní nebo nezaměstnaní, ale práci si aktivně hledají nebo čekají, až se budou moci po dočasném vysazení do zaměstnání vrátit.

Ekonomicky neaktivní jsou lidé, kteří nejsou zaměstnaní, ale práci si aktivně nehledají [21].

Z časového hlediska je možné rozlišit krátkodobou a dlouhodobou nezaměstnanost.

Krátkodobá nezaměstnanost je charakteristická rychlým přechodem z jednoho zaměstnání do druhého. Na ekonomiku nemá významný vliv. Jedinec při ní neztrácí motivaci ani pracovní návyky.

Dlouhodobá nezaměstnanost je pro jedince i ekonomiku závažnějším problémem. Dlouhodobě nezaměstnané lze charakterizovat takto:

- Nižší úroveň vzdělání – ovlivňuje nejvíce
- Zhoršený zdravotní stav
- Diskriminace ze strany zaměstnavatelů (Romové)
- U žen příliš nízký nebo naopak příliš vysoký věk
- Věk spíše ve spojení s jinými faktory jako: zdravotní stav, zkušenosti, kvalifikace
- Zvláštní význam pro trvání nezaměstnanosti mají osobní faktory a prožívání nezaměstnanosti. Potvrdilo se, že řada nezaměstnaných je charakterizována malou sebedůvěrou, nižší flexibilitou, a naopak větší pasivitou a závislostí.

Samozřejmě nejvíce ovlivňujícím faktorem je poptávka po pracovní síle a její struktura v lokalitě [22].

Z hlediska příčin vzniku můžeme zaměstnanost dělit na:

Frikční nezaměstnanost je spojena s neustálým pohybem lidí, kteří přecházejí z jednoho zaměstnání do druhého se stejnou nebo podobnou kvalifikací. Tato nezaměstnanost je přechodná a krátkodobá.

Strukturální nezaměstnanost je vyvolána většími změnami ve struktuře národního hospodářství. Může trvat i několik let a je spojena s nutností rekvalifikace mnoha pracovníků.

Cyklická nezaměstnanost je způsobena poklesem produktu, když se hospodářský cyklus nachází ve fázi kontrakce. Trvá, dokud opět nezačne růst produkt.

Dobrovolná nezaměstnanost - jedná se o stav, kdy je počet nezaměstnaných nižší nebo roven počtu volných pracovních míst. Dobrovolně nezaměstnaní dávají přednost volnému času, studiu nebo jiným činnostem.

Nedobrovolná nezaměstnanost znamená, že počet volných pracovních míst je menší než počet uchazečů [21].

Nezaměstnanost, zejména ta dlouhodobá, má kromě negativního vlivu na samotného jedince vliv na celou společnost. Zvyšuje se výskyt sociálně-patologických jevů ve společnosti. Dlouhodobě nezaměstnaný často podléhá pocitům bezmoci, méněcennosti, začíná pochybovat o sobě a svých kvalitách, převládají pesimistické názory, negativistický pohled na svět, za svoji situaci často viní stát, vládu apod. Dlouhodobá nezaměstnanost také může mít za následek některý z následujících jevů:

- zvýšená konzumace alkoholu případně drog, u kuřáků zvýšená spotřeba cigaret,
- díky možnému stresu zvýšená nemocnost a následně i zvýšená spotřeba léků,
- zvýšený výskyt pokusů o sebevraždu, buď jako „volání o pomoc“ nebo jako řešení zdánlivě bezvýhodné situace,
- zvýšená míra kriminálních činů jako způsobu získání prostředků k zajištění životních potřeb nebo jako ventilace frustrace z nastalé životní situace,
- konflikty v rodině,
- změna postojů a názorů - často k negativním nebo útočným.

2.1.4 Sociálně vyloučené lokality

V otázce sociálně vyloučených lokalit a jejich vlivu na bezpečnost můžeme uvažovat ve dvou rovinách. První z nich je bezpečnost občanů, kteří v sociálně vyloučené lokalitě (dále jen SVL) nežijí, a mají obavy nebo se necítí bezpečně právě kvůli existenci SVL a jejich obyvatelům (v převážné většině uvažujeme Romy). Zdroj nebezpečí, hlavní ohnisko a největší obavy vidí majorita právě zde, uvnitř této lokality a v její samotné existenci. Ve společnosti jsou nesnášenlivost a obavy z Romů zakotveny dávno v minulosti. Je to dáno historickým i současným faktem, že jen malé procento Romů pracuje, žijí ze sociálních dávek státu, které navíc velmi často končí ve výherních automatech. Dále jsou často pachateli majetkových, násilných i mravnostních deliktů a narušiteli veřejného pořádku ve dne i v noci. Všechny tyto faktory většinové společnosti logicky vadí. Zvláště když sami musí mnohdy tvrdě pracovat, z vydělaných peněz platit daně, ze kterých jdou nepřizpůsobivým sociální dávky. Proto společnost Romy i jejich často asociálním

“způsobem” života opovrhuje, cítí k nim často až nenávisť a v jejich blízkosti či přítomnosti zažívají občané obavy o svou bezpečnost, o své zdraví, majetek, obavy o své děti apod. Jedná se zejména o skupinky mladistvých pohybujících se v nočních hodinách na trase ze sociálně vyloučené lokality do centra města a zpět.

Druhou rovinou a protipólem je naopak strach obyvatel SVL z majority, obavy z diskriminace ze strany majority, úřadů, státu, z možných útoků různých příslušníků či sympatizantů krajní pravice apod.

Je otázkou vždy konkrétní situace a konkrétní sociálně vyloučené lokality, zda, a jak velkou hrozbou pro místní komunitu je, jisté však je, že již samotná existence SVL k pocitu většího bezpečí nepřispívá.

2.1.5 Výskyt drogově závislých osob

Počet drogově závislých osob ve společnosti má zcela jistě vliv na pocit bezpečí občana. Zneužívání drog a drogová kriminalita jsou vysoce nebezpečné patologické jevy, které ohrožují nejenom daného jedince, ale celou společnost. Se zvyšujícím se počtem takto závislých osob se pro společnost zvyšuje počet hrozeb a rizik, jelikož existuje přímá úměra mezi počtem drogově závislých osob v lokalitě a počtem spáchaných kriminálních činů.

Drogy provází lidstvo od nepaměti. Původně byly používány k různým obřadům a náboženským účelům. Rovněž se užívaly k léčení různých nemocí. Jednalo se především o látky rostlinného původu. Postupem času, a se zdokonalujícím se výzkumem a možnostmi se drogy začaly vyrábět uměle. Dnešní praxí je, že se kromě pokročilých forem pěstování rostlinných drog vyrábí tyto látky synteticky, v laboratořích. V dnešní moderní civilizaci jsou drogy užívány pro svoji schopnosti měnit psychický stav člověka, jeho vědomí, schopnost některé lidské vlastnosti tlumit a jiné naopak zesilovat a umocňovat. Díky dnešní poměrně snadné dostupnosti je velké množství lidí používá jako nástroj pro řešení svých osobních, sociálních a ekonomických problémů, nebo jako únik z reality. Toto řešení je však jen domnělé a cena za minuty či hodiny euforie a pohody bývá vysoká. Mnohdy ta nejvyšší.

Drogy

V první řadě je na místě objasnit si, co to droga a drogová závislost vlastně je. Existuje mnoho definic stejně jako přístupů k chápání tohoto pojmu. Podle odborníka na

problematiku drog a drogových závislostí J. Presla se jedná o „každou látku, ať již přírodní nebo syntetickou, která splňuje dva základní požadavky:

1. má tzv. psychotropní účinek, tj. ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání okolní reality, mění naše „vnitřní“ naladění – prostě působí na psychiku.
2. může vyvolat závislost, má tedy něco, co se z nedostatku vhodnějšího pojmenování někdy označuje jako „potenciál závislosti“. Ten je u různých drog různě vyjádřen, může být menší nebo větší, ale přítomen je vždy“ [23].

Jedná se o látku, jejíž užívání vede k narušení či rozpadu mezilidských vztahů, a to ve formě **prosté**, kdy jedinec ztrácí pocit sounáležitosti se svými nejbližšími, nastávají problémy v osobním i profesním životě, dále ve formě **asociální** = společensky závadné chování, které ale ještě není trestně postižitelné, a ve formě **antisociální** = páchaní trestné činnosti, ať už pod vlivem drog nebo kvůli obstarání si např. finanční hotovosti na nákup drogy. Zde již můžeme o drogách a drogové závislosti hovořit jako o kriminogenních faktorech.

Drogová závislost

Opakovaným užíváním drogy se u jedince může rozvinout syndrom závislosti (je to soubor psychických a somatických změn). Podle WHO lze o závislosti hovořit, pokud jsou současně splněny alespoň tři z následujících charakteristik:

- silná touha nebo silné puzení opatřit si danou drogu,
- problémy se sebekontrolou a sebeovládáním v souvislosti s užíváním drogy,
- výskyt fyziologických symptomů při omezení přísunu látky (odvykací syndrom),
- průkazná tolerance (k navození stejných účinků je třeba používat stále zvyšující se množství psychoaktivní látky),
- progresivní zanedbávání jiných zájmů nesouvisejících se zneužíváním psychoaktivních látek, vzrůstající množství času nezbytné k jejich získávání a abúzu (látko zaujímá přední místo v hierarchii zájmů a hodnot jedince),
- přetrvávající užívání látky navzdory jasným důkazům o zjevné škodlivosti a důsledkům v oblasti zdravotní, psychické a sociální, kterých si je jedinec vědom [24].

Drogová kriminalita

Je všeobecně jasný vzájemný vztah mezi užíváním drog, drogovou závislostí a drogovou kriminalitou. Česká jurisdikce definuje kriminalitu jako souhrn jednání, které označuje trestní zákon jako trestné činy. U drogové kriminality se jedná o trestné činy v souvislosti s drogami. Tuto trestnou činnost můžeme rozdělit na primární a sekundární drogovou kriminalitu.

- **Primární drogová kriminalita**

V této skupině se jedná o trestné činy, které postihují zejména nakládání s omamnými a psychotropními látkami. Podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku v platném znění, se jedná o tyto trestné činy:

- nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy (§283 TZ)
- přechovávání OPL a jedy (§284 TZ)
- nedovolené pěstování rostliny obsahující OPL (§285 TZ)
- výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedy (§286 TZ)
- šíření toxikomanie (§287 TZ)

- **Sekundární drogová kriminalita**

Za sekundární drogovou kriminalitu označujeme trestné činy, které se netýkají přímo nakládání s omamnými a psychotropními látkami, ale které jsou páčány **v souvislosti** s jejich užíváním, buďto pod vlivem omamných a psychotropních látek, nebo jsou páčány za účelem získání finančních prostředků na jejich nákup.

2.1.6 Stav veřejného pořádku

Zajištění veřejného pořádku je jedním ze základních předpokladů k tomu, aby se člověk cítil bezpečně. Mělo by být snahou každé obce a města, aby byly na jeho území místní záležitosti veřejného pořádku zabezpečeny. Jejich zajištění lze chápat jako záležitost celé společnosti, jako proces, na kterém se kromě státních orgánů (např. policie, vláda, parlament, orgány místní samosprávy, apod.) zúčastňují též další orgány, instituce i občané.

Dle MVČR se pojmem veřejný pořádek rozumí souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných. Jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy a jejich zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti [26].

Laicky řečeno, veřejným pořádkem se rozumí např. dodržování nočního klidu, udržování veř. prostranství v čistotě, nepřítomnost nikoho a ničeho, co by vzbuzovalo u ostatních veřejné pohoršení, dodržování klidného, pokojného a spořádaného spolužití s ostatními lidmi v daném místě, důležité je rovněž dodržování pravidel občanského soužití. Primárně by měl na dodržování spořádaného způsobu života dbát každý jedinec, toto je však možné jen v utopické literatuře. Realita bývá jiná. A i proto na dodržování těchto pravidel dohlíží policie a v některých městech a obcích obecní či městská policie, je-li obecně závaznou vyhláškou obce zřízena. Obec může k zajištění udržování veřejného pořádku stanovit obecně závaznou vyhláškou obce, které činnosti, které by mohly veřejný pořádek narušit, lze na území obce vykonávat jen na místě a způsobem ve vyhlášce stanoveným.

2.2 Faktory ovlivňující osobní pocit bezpečí a obavy z kriminality

Účelem této kapitoly bude objasnit si, jak ovlivňují individuální nebo sociální faktory pocit bezpečí, resp. obavy z kriminality, vztah vnímaného rizika viktimizace (proces, ve kterém se stává člověk obětí trestného činu, ohrožení trestnou činností) a obav z kriminality. Právě tyto obavy představují významný společenský jev, který je utvářen řadou faktorů, které ovlivňují jak život jedince, tak fungování celé společnosti.

Obavy z kriminality lze popsat jako „*vnímání ohrožení osobní bezpečnosti v souvislosti s přímou i nepřímou zkušeností s viktimizací, se způsobem prezentace násilí v masmédiích, s charakterem a případnými viktimogenními rysy lokality bydliště a samozřejmě i s osobnostními charakteristikami respondenta*“ [27]

Nejdůležitější faktory, které ovlivňují pocit bezpečí jedince:

2.2.1 Zkušenost viktimizace

Zkušenost viktimizace můžeme rozdělit do dvou skupin, a to na viktimizaci přímou a nepřímou.

2.2.1.1 Viktimizace přímá

Přímá osobní zkušenost, kdy byl člověk kriminálním jednáním přímo postižen, a byla mu způsobena nějaká újma. Ať už majetková, fyzická nebo psychická.

2.2.1.2 *Viktimizace nepřímá*

Neboli nepřímá zkušenost s kriminalitou. Do této skupiny patří osoby, které se přímo nestaly obětí trestného činu, nebyla jim tedy způsobena fyzická či majetková újma, ale znají někoho, kdo se stal přímou obětí nějakého trestného činu. Může se jednat o člena rodiny, blízkého člověka, kamaráda souseda apod. Povědomí o kriminalitě je z velké části získáváno z místa bydliště, z lokality, ve které člověk žije. Lidé, kteří se stali obětí nebo svědky trestného činu, předávají svoji zkušenost s kriminalitou dalším obyvatelům lokality. Čím více sociálních vazeb člověk sdílí, tím více informací o kriminalitě získává a bude tedy pravděpodobněji pociťovat obavy, že se i on stane obětí nekalého jednání nebo fyzického napadení [27].

Dalším důležitým zdrojem informací o kriminalitě jsou sdělovací prostředky. Média, která přenášejí osobní viktimitizační zkušenost mezi velké množství lidí, mohou člověka do jisté míry ovlivnit. Čím častěji je pak člověk vystaven jejich vlivu, zejména pak televizi, tím snáze ztrácí smysl pro realitu. Jelikož televize informuje především o velkých kauzách a velmi závažných trestných činech, může člověk začít vnímat svět jako více nebezpečný. Jeho obavy se tak zvyšují.

2.2.2 **Pohlaví**

Větší obavy pociťují ženy, přestože se podle výzkumů oběťmi trestného činu častěji stávají muži [28].

Některé názory ale uvádí, že viktimitizace žen nemusí být menší než u mužů. Důvodem je to, že oficiální statistiky nedokáží zachytit všechny relevantní trestné činy spáchané na ženách, neboť ženy méně často nahlašují, že se staly obětí znásilnění, sexuálního napadení nebo útoku ať už ze strany partnera nebo neznámého pachatele. V této souvislosti se mluví o tzv. "skrytém násilí" (hidden violence) Sem patří všechny možné násilné trestné činy, sexuální útoky a napadení, kterým jsou ženy za svého života vystaveny, ale ve statistikách se neobjevují. Ženy a muži vnímají zkušenost s kriminalitou rozdílně. Ženy mají větší sklon k zobecňování, ať se to již týká času, místa nebo typu. [27].

Zatímco muži mají tendenci na špatné zážitky a zkušenosti rychle zapomínat, ženy mohou být tímto ovlivněny po dlouhé časové období [4].

Vyšší obavy u žen lze také zdůvodnit tím, že ženy na rozdíl od mužů mají strach ze znásilnění a také tím, že muži mnohem častěji než ženy mají tendence strach neutralizovat,

nepřipouštět si riziko, resp. podceňovat riziko vlastní viktimizace. Tzv. sexuální vulnerabilita (zranitelnost) je výsledkem rozdílné socializace mužů a žen, které jsou během života mnohem více upozorňovány na to, že by se mohly stát obětí sexuálně motivovaného trestného činu. Obavy ze znásilnění představují centrální moment všech obav z kriminality u žen [27].

2.2.3 Věk

S přibývajícím věkem dochází ke snížení mobility, často k větší sociální izolaci a tím pádem méně častým kontaktem s okolním světem, tím se člověk dostává méně často do rizikových situací. Riziko viktimizace se tak může jevit jako nižší, tím, že se člověk pohybuje z větší části doma, anebo venku v doprovodu např. členů rodiny. Na druhou stranu mnoho starších lidí žije osaměle, např. z důvodu ovdovění, dochází k sociální izolaci, k úbytku fyzických sil a tím pádem ke snížené schopnosti se potencionálnímu útoku bránit. Je nezpochybnitelné, že jsou senioři rizikovou skupinou díky snížené schopnosti se potencionálním útokům bránit. Rovněž se mohou snadněji stát terčem různých podvodníků a obětmi podvodného jednání. Všem známé jsou asi případy, kdy byl senior zabaven jedním člověkem, zatímco mu druhý nepozorovaně odcizil peníze, nebo mu byla doslova vnučena koupě bezcenné věci, za kterou zaplatil vysokou sumu peněz. Stejně jako jsou rizikovou skupinou senioři, jsou jí i děti nebo zdravotně postižení spoluobčané.

2.2.4 Sociální a ekonomický status

Tímto je myšleno postavení jedince ve společnosti, a stejně tak jako věk nebo pohlaví je jedním z faktorů, který ovlivňuje pocit bezpečí. Postavení člověka ve společnosti je determinováno např. vzděláním, výší příjmu nebo etnickým původem. Jestli se cítí bezpečněji více vzdělaní lidé nebo ne, je otázkou, mají více vědomostí, informací z různých oborů a odvětví, lepší přehled o světě a dění kolem sebe, dá se tedy předpokládat, že mají pocit většího bezpečí, protože prostě ví, co se děje. Vědí, jaká je realita, jaké jsou skutečné hrozby a jak se jich vyvarovat, popř. se jim bránit. Lidé s vyššími příjmy mají možnost bydlet v klidných lokalitách nebo satelitních městečkách na okraji metropolí, zatímco méně vzdělaní a finančně nezajištění jedinci žijí ve starých zástavbách a na periferiích, popř. v sociálně vyloučených lokalitách. Bohatší lidé si mohou dovolit pořídit různé druhy ochrany, bezpečnostních systémů, a to jak pro svoji rodinu, tak firmu, majetek... Rovněž mohou snadněji kompenzovat případné škody a následky způsobené např. vyloupením domu, krádeží vozidla apod.

2.2.5 Důvěra v IZS a dostupnost pomoci

Pocit bezpečí ovlivňuje i to, jaký má člověk vztah a zkušenosti se složkami integrovaného záchranného systému, s policií, zdravotnickou záchrannou službou, Hasičským záchranným sborem a ostatními složkami IZS. Dále také s dostupností pomoci v širším slova smyslu. To, jestli člověk bydlí sám nebo někde na samotě, kde ví, že by mu v případě potřeby nikdo nepomohl, jistě ovlivňuje, jak bezpečně a jistě se cítí.

Dílčí závěr

Myšlenkou této kapitoly byl vstup do problematiky bezpečnosti, ať už v obecném pojetí, nebo v otázkách bezpečnosti každého jedince. Cílem je objasnit, které faktory působí na vnímání naší bezpečnosti, a také uvědomění si toho, že naše bezpečnost je ovlivňována kromě vrozených dispozic určitými bezpečnostními faktory, osobnostními faktory spolu s komunitou a prostředím, ve kterém žijeme.

Na každého z nás působí od narození řada těchto faktorů, které v podstatě utváří celý náš život, vytváří náš pohled na svět. Tyto faktory formují naše myšlení, dělají z nás toho, kým jsme. Ovlivňují mimo jiné i vnímání toho, jak bezpečně se v určité situaci cítíme, jak se cítíme v přítomnosti určitých skupin lidí nebo jednotlivců.

Na závěr této kapitoly uvádím tabulkový přehled zmíněných faktorů.

Obecné faktory ovlivňující bezpečnost	Specifické osobnostní faktory
Kriminalita - násilná, majetková, mravnostní, hospodářská	Zkušenost viktimizace - přímá, nepřímá
Chudoba	Pohlaví
Nezaměstnanost	Věk
Sociálně vyloučené lokality	Sociální a ekonomický status
Výskyt drogově závislých osob	Důvěra i IZS a dostupnost pomoci
Stav veřejného pořádku	Zdraví
Typ lokality	Ekonomický status
	Rodina
	Příjem
	Rodinný stav
	Typ osobnosti
	Emocionální naladění
	Etnická či náboženská příslušnost
	Individuální názory a postoje
	Způsob vnímání prezentace násilí v médiích
	Důvěra ve vládu, v systém
	Prostředí, ve kterém člověk žije
	Délka pobytu v místě bydliště
	Sociální soudržnost
	Způsob výchovy
	Sebevědomí
	Individuální bezpečnostní opatření
	Postoj k bezpečnostním technologiím
	Obava z občanů jiných národností
	Vulgární chování mladistvých
	Funkčnost policie a viditelnost hlídek v ulicích

Tab. 1. Bezpečnostní faktory

3 ANALÝZA RELEVANTNÍCH BEZPEČNOSTNÍCH PROGNÓZ A KONCEPČNÍCH DOKUMENTŮ

Kvalitu života lze chápat jako široký koncept, který se vztahuje k celkové úrovni blaha jedinců. Je výsledkem vzájemných vazeb a působení sociálních, ekonomických, zdravotních a ekologických podmínek, týkajících se lidského a společenského života. Materiální životní podmínky, zdraví člověka, lidské vztahy a začlenění jedince do společnosti jsou nejdůležitější oblasti, které určují kvalitu života lidí. Není jednoduché nalézt rovnováhu mezi kvalitou života a zájmy naší současné generace na jedné straně, a zájmy, které máme chránit pro generaci budoucí. Tyto zájmy lze ochránit jen přechodem k udržitelnému rozvoji. **Zda tento rozvoj udržitelný bude, pro Evropu i Českou republiku a naše občany, mohou napovědět níže uvedené scénáře možných budoucností**, které vyjadřují model vývoje české i evropské společnosti a její modernizace v globálním kontextu [32].

3.1 Riziková budoucnost: Devět scénářů vývoje české společnosti

V publikaci „Riziková budoucnost. Devět scénářů vývoje české společnosti“ je nastíněn budoucí vývoj v co nejširších politických, ekonomických, sociálních a bezpečnostních souvislostech. Metoda scénářů zde byla použita k tomu, aby bylo v pozitivním smyslu toho slova „vyprovokováno“ přemýšlení, uvažování a debata o budoucnosti. Publikace navazuje na předchozí práce a analýzy CESES a představuje varianty možných budoucností České republiky. První kapitola obsahuje metodologický postup tvorby scénářů, další kapitoly již obsahují konkrétní scénáře budoucnosti.

Scénář 1: Elity tváří v tvář vleklé krizi

Autoři: Pavol Frič, Vlado Benáček

Zde autoři vychází z premisy, že díky přetrvávání některých důsledků globální krize dojde dlouhodobě k útlumu světového obchodu, rozpadu do té doby globalizovaných finančních trhů. Predikuje opuštění idey sepjetí rozvoje ekonomiky a liberalismu. Místo toho se politické elity uzavrou a upnou k národnímu patriotismu a provincialismu. Tyto strategie „obrany“ mají v české historii svou tradici, a také svá rizika. Ty se projeví v destabilizaci demokratického vývoje a směřování politiky k otevřenému klientelismu, korupci a extremismu. **Tento scénář se týká bezpečnosti měst a občanů zejména v souvislosti**

s korupcí ve veřejném sektoru a nárůstem extremismu ve vztahu k národnostním menšinám.

Scénář 2: Stát na houpačce

Autor: Martin Potůček

Zde autor popisuje změny v uspořádání státu po ekonomické krizi. Hlavní postavou tohoto scénáře je zkušený manažer a komunikátor René Slavíček, jehož politická strana Úsvit vyhrála volby v roce 2016. Toto vítězství bylo reakcí na selhání nevýkonné státní správy a nekompetentnost úředníků a politiků. Ten razil myšlenku, že silná ekonomika vyžaduje silnou vládu. Prosadil vládní program, ve kterém věnoval pozornost kromě kompetentní a fungující státní správy otevřenosti občanskému sektoru a vytvoření transparentního podnikatelského prostředí. Po jeho tragické smrti se však jeho strana držaná jeho charismatickou osobností rozpadá a ke slovu se dostává strana Národní souručenství, jejíž politika vedla k tomu, že se znovu prosazuje kultura klientelismu a korupce. Tento scénář varuje před selháváním státní správy i ve zcela základních funkcích a chátrání státu díky nekompetentnosti politických špiček. **Scénář připomíná kulturou klientelismu a korupce současnou politickou situaci v ČR.**

Scénář 3: Problém kreativní společnosti v retrospektivním pohledu

Autoři: František Ochrana, Jitka Kloudová

Scénář začíná vzpomínkami bývalého vědeckého pracovníka na studii, kterou napsal se svou kolegyní před dvaceti lety a která se věnovala kreativní ekonomice a kreativní společnosti. V této studii se píše, že v prvních deseti letech tohoto století sílí trend ke globalizaci ekonomiky a ke společnosti vědění. **Je zřejmé, že dochází ke změnám ve struktuře a kvalitě pracovní síly. Novou třídou pracovníků, která vznikla, nazývá současná teorie „kreativní třídou“.** Hlavním nástrojem této třídy je tvořivé myšlení, které přináší nové impulzy a podněty pro rozvoj společnosti. Rodí se kreativní společnost, jejímž hlavním motorem je kreativní ekonomika.

Česká republika však v prvním desetiletí nedokázala tento trend zachytit. Navíc euroskeptismem některých svých politiků spolu s některými dalšími státy střední a východní Evropy nahodala Evropskou unii tak, že v roce 2025 se ocitla v největší krizi v dějinách své existence. Občané pochopili, že „teplá“ místa v Bruselu a Evropském parlamentu jsou pro politiky výnosným byznysem a pro veřejné rozpočty zbytečnou zátěží. Co si o EU jako zby-

tečné instituci myslí ukázali občané neúčastí ve volbách do Evropského parlamentu. EU jako instituce ztrácela svoji funkčnost, toto se projevilo i v laxním postoji k ní ze strany části politické scény. **Bylo konstatováno, že je EU příliš byrokratickou institucí, která už dostatečně nedokáže reagovat na aktuální potřeby evropské společnosti.** Přesto se uvnitř EU formoval názorový proud, který požadoval přijetí nové rozvojové strategie. Na Vědeckém fóru 2018 bylo konstatováno, že žádná z českých vlád zatím nepřijala strategický dokument, který by řešil realizaci současných výzev, nebo jakkoliv reagoval na trend kreativní společnosti. Za vzor přístupu ke kreativnímu myšlení byla pokládána Velká Británie, kde se potvrdilo, že hlavními faktory kreativní ekonomiky jsou poptávka, otevřenost společnosti, bohatství spotřebitelů, vzdělání a dovednosti, význam sítí pro jejich předávání, intelektuální bohatství a budování velkých obchodních kapacit. V ČR však nadále existovala nedostatečná politická vůle. Vědecká komunita zastávala názor, že je čas nahradit vládu politiků vládou odborníků. Rodil se trend formování kreativní společnosti, se kterým souvisela změna v kvalifikaci pracovní síly, jejíž poptávka byla extrémní. Jelikož česká společnost zůstávala stále skrytě xenofobní, příliš jí nevadilo, že marnila šanci získat tuto kvalifikovanou pracovní sílu ze slovansky mluvících zemí. Trend kreativní společnosti měl i svá negativa, a to v tom, že kreativní společnosti vytvářely „ostrůvky“ a bohatá centra kreativního průmyslu, což kontrastovalo s některými regiony, kde z nějakých příčin nedocházelo k patřičné modernizaci.

V roce **2025** došlo k novým změnám. **Modernizovaná EU, která již fungovala pod názvem Evropské společenství nezávislých států,** dávala větší iniciativu jednotlivým regionům. Díky vybudované infrastruktuře a dynamické samosprávě byly vytvořeny podmínky pro nové investory. Při studiu chování podniků se ukázalo, že podniky mají svoji vizi, že mají vysoce tvořivý management, který dokázal motivovat personál k dosažení společných cílů. Obecně přešla většina kompetencí ze státu na regionální úroveň. Rodil se decentralizovaný způsob vládnutí v podmínkách jednotlivých zemí. Vznikala iniciativa, která vzbuzovala naději na renesanci demokracie a české společnosti. **Tento veskrze pozitivní scénář na jedné straně varuje před negativním dopadem ve formě včasného nezachycení trendu, na druhé straně dává jistou naději na světlé zítřky.** Stát zde stojí na křižovatce, kdy se má rozhodnout, zda se vydá novou cestou kreativní ekonomiky, nebo zda setrvá a bude se věnovat jako dříve produkci statků a služeb.

Scénář 4: Dobré vzdělání jen pro někoho

Autor: Arnošt Veselý

V tomto scénáři **autor predikuje velikou diferenciaci škol a školství. Scénář varuje před negativními jevy spojenými s přílišnou diferenciací vzdělávací soustavy.** Rodí se stále více dětí, **zřizovatelé státních předškolních a školních zařízení nejsou na toto schopni dostatečně reagovat**, naopak reagují soukromí zřizovatelé, přibývá rodičů, kteří do těchto soukromých zařízení umísťují své děti. Novela školského zákona zvýšila autonomii a odpovědnost jednotlivých škol. Každá škola si tak vytvářela vlastní vzdělávací programy. Některé školy nabízely propracované programy s výukou jazyků, ICT apod., jiné však jely ve starých kolejích a pokračovaly v tradiční výuce. Zvyšovala se tak různorodost kvality škol. Některé školy byly považovány za prestižní, jiné za velmi nekvalitní. Při zajišťování umístění do „lepších“ škol bylo často využíváno konexí a korupce. Na přetlak reagovaly kvalitní školy zaváděním přijímacího řízení, a to již od první třídy. Ekonomická krize se projevila i na fungování EU. Probíhaly spory o to, nakolik je možné investovat veřejné prostředky do soukromého sektoru ve snaze oživit ekonomický růst. Některé státy přišly se specifickým typem investic, které zahrnovaly např. tzv. „školovné“, což byly dotace na nadstandardní vzdělávací pomůcky a služby. To zahrnovalo i příspěvek na studium na prestižních zahraničních univerzitách.

Scénář pokračuje myšlenkou „dvourychlostní Evropy“, kdy neschopnost dohodnout se na společných pravidlech kombinovaná s rapidně se zvyšujícím zadlužením vedla k stále vzrůstajícímu euroskeptismu. Evropa se začala diferencovat na „centrum“ (především staré členské země) a „periferie“ (nové členské země a ty, na které nejvíce dopadla ekonomická krize)

V roce 2014 navíc definitivně skončily dotace ze strukturálních fondů EU a ČR se stala z příjemce dotací čistým plátcem. Toho využili nacionalisticky ladění politici a věci došly až do bodu, kdy jedním z témat voleb 2018 bylo, zda má ČR vůbec v EU setrvat. Hybnými silami scénáře je nezvládnutí stále se prohlubující ekonomické krize a nepromyšlený a alibistický způsob provádění vzdělávací politiky.

Scénář 5: Reforma trhu práce: hledání rovnováhy v době krize

Autoři: Martin Nekola, Markéta Nekolová

Úvod scénáře popisuje velký ekonomický růst země na počátku století, masivní investování zahraničních firem, kde jediným větším problémem se stala stabilní úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti (40-50%) **Investice zahraničních firem do velkých montoven zvyšovaly poptávku i po méně kvalifikované pracovní síle, postupně tak rostl počet zaměstnanců ze zahraničí.** Za hlavní příčinu dlouhodobé nezaměstnanosti bylo považováno zneužívání sociálního systému, který vládnoucí ODS nazývala „mucholapkou. Zabránění zneužívání sociálních dávek se tak stalo hlavním předmětem reformy v sociální oblasti s předpokladem pozitivního vlivu na pracovní trh. **Byla přijata strategie zelených karet pro zahraniční pracovníky**, praxe věcného plnění existenčního minima a velké postihy za práci načerno. Tato strategie sice slaví úspěch, prohlubují se ale rozdíly na trhu práce. Vzniká tzv. **primární a sekundární trh práce**, kdy pracovníci v primárním trhu mají dobré platové a pracovní podmínky, jistotu uplatnění, kvalifikační růst apod., zatímco v sekundárním sektoru je situace opačná. Tato situace se dále prohlubuje vládní podporou flexibilních forem zaměstnávání. Prudce vzrůstá objem agenturního zaměstnávání. Navíc nefungují kontrolní funkce státu v dodržování pracovně-právní legislativy a inspektoriality práce.

Vlivem globální ekonomické krize se nyní zpomaluje růst ekonomiky, podniky propouštějí buď kvůli nedostatku zakázek, nebo jen jako přípravu-preventivně, očekávají recesi. Ani zvyšující se nezaměstnanost však nemotivuje lidi k dojíždění za prací nebo stěhování. Vláda realizuje další kroky k oživení růstu ekonomiky (snižování daní, nákladů práce, podpora flexibilních forem zaměstnávání), ale k očekávanému obratu nedošlo. Vzrůstá opět míra dlouhodobé nezaměstnanosti, což aktivizuje odbory. A to i v oborech, kde to bylo dříve nemyslitelné. Volby v roce 2010 vyhrává ČSSD. Jejím hlavním motivem se stalo zmírnění sociálních dopadů krize. Byly posíleny výdaje na politiku zaměstnanosti a regulace cen v oblasti bydlení a energií. V tuto dobu se také naplno otevřely pracovní trhy všech zemí EU, které doposud uplatňovaly různé výjimky. Rozvíjelo se tak dojíždění za prací v příhraničních regionech Rakouska a Německa, takže z dřívějších periferií se staly prosperující regiony.

Dále scénář pokračuje **kapitolou První kroky na cestě vzhůru (2014-2017)**, která popisuje vítězství politické strany SKOK v parlamentních volbách a trh práce jako jednu z priorit této strany. Dochází k reformám a inovacím, opatření jsou směřována k podpoře flexibility trhu práce, k rozvoji aktivačních nástrojů politiky zaměstnanosti apod. Nemají však významnější vliv na aktuální situaci. Je popsán vznik ghet, které se staly domovem pestré směsice lidí bez práce, dlužníků, nelegálních i legálních přistěhovalců. Kvetou různé formy kriminality. Dále je popsáno vyjednávání vlády s odbory a podpora politiky zaměstnanosti z fondů EU. **Tento scénář vychází ze současné situace na trhu práce** a popisuje jeho další možný vývoj.

Scénář 6: Společnost se štěpí

Autor: Martin Potůček

Na začátku třetí dekády 21. století držela Českou republiku pohromadě už jen chátrající setrvačnost institucí sociálního státu a nutnost zachovat formální reprezentaci ve vztahu k vnějšímu světu a především k EU. Nespokojenost vedla v roce 2022 k vítězství autoritativní levicové vlády. Způsoby, jak se vypořádat s globální ekonomickou krizí, hledaly jednotlivé země, Evropská unie i mezinárodní organizace. Avšak ani astronomické sumy z rozpočtů nedokázaly vleklé krizi zabránit. Situaci zhoršovala korupce a klientelismus. Tato situace motivovala intelektuální, politické, hospodářské a správní špičky orientovat se na možnosti uplatnění buď za hranicemi země, nebo v nadnárodních strukturách. Nastává „odliv mozků“ Česká republika jako země s liberální migrační politikou se stává cílovou destinací evropských i mimoevropských národnostních menšin, což u některých Čechů vyvolalo příklon k rasistickým a xenofobním aktivitám. Soužití s romskou menšinou je zde popsáno jako problémové. Nejmladší česká generace se odpoutala komunikačně od generace svých rodičů. Díky rozvoji technologií a sociálním sítím se tito mladí lidé doslova uzavírali ve svém vlastním digitálním a virtuálním světě.

Tak jako i v jiných zemích, docházelo i v České republice k díky krizi k rozkvětu šedé a černé ekonomiky. Rostla kriminalita, snižovaly se veřejné rozpočty, které by mohly být užity k boji s touto kriminalitou, praktikami mafií apod. Společnost se rozkládala, lidé se přestali identifikovat se svojí zemí a občansky se angažovat. Některé kraje se stále více odpoutávaly od centra a dokonce i nacházely řešení místních problémů. Jako příklad je uveden Moravskoslezský kraj a jeho Vědecko-technologický park, kde našlo uplatnění několik desítek firem. Na neschopnost řešení centra reagovaly i další regionální celky.

Osobně mě potěšil příklad obnoveného Valašského království, založeného na turistice a pořádání různých kulturních akcí, a rovněž ustavení Říše Moravsko-slovácké, těžící z turistiky, folklorních akcí a vína.

Některé skupiny obyvatel na okraji, které nenacházely uplatnění ani řešení svého svízelného postavení přimknuly k alternativnímu způsobu života, s důrazem na samozásobitelství, návrat k přírodě, k přírodním materiálům jako hlína, sláma, konopí. Renesanci zažívalo sociální podnikání a družstevnictví. Scénář končí vítězstvím autoritářské levicové vlády v roce 2022 i 2026. Tato vláda si udržela podporu široké vrstvy obyvatelstva, and proto, že k lidem promlouvala lidským a srozumitelným jazykem. **Tento scénář upozorňuje na nebezpečí ve smyslu možného dopadu liberální migrační politiky, kdy „odliv mozků“ způsobí přísun „pracovních migrantů“, což bude mít za následek vyhocené vztahy mezi národnostními menšinami a místním obyvatelstvem.**

Scénář 7: Extremismus nastupuje

Autor: Antonín Rašek

V úvodu tohoto scénáře je definován pojem „extremismus“ a jsou zmíněny související pojmy jako radikalismus, fundamentalismus, fanatismus, anarchismus, terorismus. A dále elity dlouho provázející sen a myšlenka o multikulturní společnosti. Protože elity nedokázaly řešit (ne)začleňování Romů do společnosti, ani zastavit příliv migrantů, byla česká společnost stále xenofobnější. Některá vědeckovýzkumná na tuto situaci reagovaly. Rovněž CESES tuto situaci – důsledky migrační politiky a špatné přizpůsobivosti etnik nepodceňovalo. To dokazovaly i dvě tzv. „divoké karty“, které byly součástí širšího souboru scénářů: Romská domobrana a Vítězství pokrokové strany ve volbách.

Aktéry sociálního napětí byli: Romové, jednoduše proto, že se nedokázali začlenit do většinové společnosti a vysávali stát čerpáním sociálních dávek, a dále migranti, jelikož přibývalo více kvalifikovaných cizinců, kteří pracovali převážně ve stavebnictví a zdravotnictví a jejichž zaměstnávání považovali Češi za nadměrné. Příliv migrantů stoupal, stoupalo také společenské napětí a rovněž kriminalita. Rozrůstal se organizovaný zločin občanů asijských a postsovětských zemí. Na toto logicky reagovali nacionalisticky laděná uskupení, kterých v té době působilo asi dvacet. Jako nejnebezpečnější se jevíli neonacisté. Byl pro ně charakteristický mimo jiné nacionalismus, xenofobie, rasismus a antisemitismus. Nebezpečnost ultrapravicových organizací policie podcenila, verbální útoky se tolerovaly,

proti fyzickému násilí se zasahovalo jen ojediněle. Represe vůči extremismu, ač zakotvená v právním řádu, se ukázala jako nedostatečná. Tyto organizace sice oslabovala, nelikvidovala však příčiny jejich vzniku. Docházelo k násilným střetům, jejich účastníky byli kromě Romů i jiné etniky, zejména Vietnamci. Tyto události vedly k dalším xenofobním náladám. Společenská situace byla taková, že lidé o problémech diskutovali a politici se nanejvýš k diskuzím připojovali. Vzájemná střetnutí zneprátelených stran eskalovala. Policie přestala tyto situace zvládat a musela být povolána armáda. Ani ta však nebyla schopna čelit násilí a tak přicházely myšlenky požádat o pomoc okolní státy. To se však setkalo s odporem jak na domácí, tak na zahraniční scéně. V kritický okamžik bylo dokonce zabito několik lidí. Jako viníci byli uznáni cizinci, což vedlo k dalšímu raketovému zvýšení nenávisti. Až pod hrozbou sankcí EU zatkla policie desítky nejagresivnějších jedinců a znemožnila tak hned v zárodku další pouliční aktivity. Protože při řešení problému byla použita jen represe, problémy přetrvávaly. Nebylo vítězů. Nadějí byla jen budoucí aktivizace občanské společnosti. Vše záleželo na dalším vývoji. V závěru scénáře je vysloven názor, že v jakékoliv, byť sebedemokratičtější a sebeúspěšnější společnosti vždy budou nositelé extrémních názorů, idejí a aktivit. Je to dáno tím, že přestože jsou tyto formy extremismu odsouzeníhodné, do společnosti organicky patří. Jsou jakýmsi kritériem efektivnosti společnosti a společenskoekonomického systému. Důležité je, aby tyto aktivity byly jen okrajovým jevem. **Scénář varuje společnost před nebezpečím a možnými dopady neřešení problémů v soužití mezi jednotlivými etniky a majoritní společností.**

Scénář 8: Mění se klima, mění se společnost...

Autorka: Zuzana Drhová

Scénář začíná dobou ekonomické krize na konci první dekády 21. století, nástupem prezidenta Obamy, schválením realizace programu „Green New Deal“ a otevřením cesty pro celosvětový rozmach průmyslových odvětví, které byly zaměřeny na úspory zdrojů, materiálů a rozvoj obnovitelných zdrojů energie. I pro řadu českých podniků se orientace na úsporné technologie stala řešením jejich dlouhodobých potíží. Kolem roku 2014 se i v České republice zlepšily podmínky a vláda začala být aktivní v otázkách vědy, výzkumu a inovací. Dochází k zapojení českých vědeckých kapacit do mezinárodních programů. Také se podařilo strojírenské provozy, sklářství a automobilový průmysl obrátit směrem k obnovitelným zdrojům a úsporným technologiím. Česká republika se začíná prosazovat v evropské konkurenci. Podařilo se v roce 2020 snížit emise skleníkových plynů o 30% oproti roku 1990 a podíl obnovitelných zdrojů činil v roce 2025 16%. Doba byla charakte-

ristická změnou konstrukce budov, standardem byly pasivní režimy budov, využívání solárních panelů, recyklovatelného nábytku, materiálů a zavádění technologií snižujících množství vyprodukovaného odpadu, blízkost administrativních budov prostředkům hromadné dopravy apod. To se odrazilo i v životním stylu lidí. Dožívají se vysokého věku, aktivní osmdesátníci nejsou žádnou výjimkou. V tomto scénáři se potvrzuje, že 21. století je (alespoň v Evropě) věkem zeleného konzumu. Zvyšuje se poptávka po zdravých potravinách, biopotravinách a výrobcích místní produkce. „IN“ jsou relaxační pobyty a pobyty v přírodě, ve velkém se pěstuje cykloturistika a další venkovní aktivity, kterým holdují všechny generace. Pouze lyžařské areály neprosperují, kvůli každoročnímu nedostatku sněhu. Proti minulým desetiletím lidé uvažují o energii a svých energetických potřebách úplně jinak. Lidé si cení toho, mohou-li být energeticky soběstační. Nikdo nezpochybňuje význam energetických zdrojů. Poptávka po nízkoenergetickém bydlení, spotřebičích a autech roste i díky rostoucím cenám energií. Vzrostla cena půdy, zemědělci se musí potýkat s každoročním suchem. Díky tomu se přizpůsobuje i skladba i způsob pěstování plodin. Evropa však zůstává potravinově soběstačná. Lidé při nákupu neřeší jen design, ale i z jakých materiálů jsou věci vyrobeny, dochází k odklonu od kvantity ke kvalitě. V oblíbě je cestování, přestože je několikanásobně dražší než před patnácti lety. Investují se velké částky z rozpočtů na vytvoření železničních koridorů napříč Evropou, kam byla převedena i velká část kamionové dopravy. Lidé jsou dobře naladěni, zlepšení kvality prostředí utužuje vazby na lokální úrovni. Lidé se více zapojují, zajímají se o život a rozvoj své obce či města, kterých se cítí být součástí.

Evropa, zejména střední, je klidným místem s dobrou životní úrovní. Na rozdíl od Afriky sužované suchem, nedostatkem potravin a vody, nebo např. jihovýchodní Asie, které trápí pravidelně záplavy. Po roce 2025 se však dle tohoto scénáře situace mění, a to díky nezvládnuté migraci z nestabilní Afriky, Asie a především jihovýchodní Evropy. Společnost se před vlnami migrantů uzavírá, dochází k napětí, násilí a k projevům rasové nesnášenlivosti. Ve městech přestává být bezpečno, společnost se rozpadá na ty, kteří si dokáží kvalitu života udržet, a na ty, kteří už ne a jejichž kvalita života rychle klesá. Scénář končí pocity nejistoty a bezvýchodnosti, a rovněž snahou zejména mladých lidí vytvořit si vlastní, nejlépe soběstačné komunity nezávislé na zbytku. Vznikají tak společenství ve městech i na venkově, obnovují se squaterská hnutí, osidlují se chátrající usedlosti. **Tento scénář je spíše globálního charakteru, týkající se všech, kdy popisuje již nastoupené klimatické**

změny a dopady s tím spojené, a nutnost alespoň se pokusit (nízkoemisními technologiemi apod.) tyto změny zmírnit.

Scénář 9: Evropa a Česko odvrací energetický kolaps

Autoři: Miloš Balabán a Antonín Rašek

Tento scénář řeší otázku energetické bezpečnosti Evropy jako jednu z největších bezpečnostních hrozeb.

V roce 2009 se prohlubují problémy se zajištěním energetické bezpečnosti Evropy. Dochází k výpadkům dodávek plynu z Ruska přes Ukrajinu, a to v důsledku toho, že po prezidentských volbách dochází k faktickému rozpadu Ukrajiny. Nepřítomnost funkční vlády způsobilo, že se systém plynovodů ocitl v rukou několika společností s nejasnou strukturou. Jejich soupeření o moc nad lukrativními přepravními kapacitami a také nelegální odčerpávání plynu vedlo k zastavení dodávek do Evropy, a to na konci roku 2011 na tři týdny a počátkem roku 2012 na měsíc. Byla zasažena zejména střední Evropa. Tyto výpadky byly pro Evropskou unii varováním, bylo nutné řešit energetickou bezpečnost EU.

Rusko navíc začalo diverzifikovat svoje přepravní cesty. Čína si díky dolarové půjčce ruským společností, které se podílely na výstavbě ropovodu ze západní Sibíře, zajistila, že bude postavena odbočka ropovodu do jednoho z čínských měst. Ropa tak začala odebírat velké množství ropy (15 mil. tun ropy každý rok) Další ropovod přes Čínu byl vybudován do jihovýchodní Asie, díky rostoucí spotřebě především Vietnamu a Indonésie. Postupná diverzifikace tras a zvětšování množství odběratelů způsobilo menší finanční závislost Ruska na Evropské unii. Z hlediska energetické bezpečnosti se pro Evropu jednalo o nepříznivou záležitost. Příznivá nebyla situace ani v oblasti Kaspického moře. Díky problémům v Gruzii, období politické nestability a i ozbrojeným střetům došlo několikrát k poškození jediného ropovodu, který vede ropu do Evropy mimo ruské území. Neúspěchem skončil i pokus o výstavbu ropovodu Nabucco z oblast Kaspického moře, díky blokadě Ázerbajdžánu - hlavnímu dodavateli plynu pro tento ropovod, který se rozhodl podílet se raději na výstavbě ropovodu do Bulharska. Evropě se zčásti ulevilo, když prohloubila ekonomickou spolupráci s Íránem, což umožnilo nové dodávky ropy a plynu. Další dodávky ze zemí Blízkého východu byly relativně stabilní.

Prudce se zvyšující ceny surovin značně zatěžovaly ekonomiky jednotlivých zemí. Ceny navíc Evropa mohla jen stěží ovlivnit. Díky změnám klimatu navíc dochází ke zvýšení spotřeby elektrické energie. I tak Evropané nezměnili svůj konzumní a energeticky náročný způsob života. V některých zemích musel být dokonce zaveden benzin na příděl a přistoupilo se i k plánovitým odstávkám elektrické energie. V letech 2013-2018 docházelo v létě i v zimě k výpadkům elektřiny v celé Evropě až na několik dní, což ochromilo společenský a ekonomický život a vedlo k velkým ekonomickým ztrátám. Logicky to vedlo k nespokojenosti a nepokojům, tato situace způsobila dokonce pád několika vlád. Nově zvolený Evropský parlament tedy vyzval k orientačnímu referendu, ve kterém měli občané odpovědět na dvě základní otázky:

1. Jste pro výstavbu nových jaderných elektráren na území členských zemí EU?
2. Podporujete vysoké a dlouhodobé investice do využívání nových technologií? (ekonomická výroba vodíku, skladování elektřiny, obnovitelné zdroje, elektromobily)

Referenda se konala ve všech 35 zemích EU, kladně odpovědělo 60% registrovaných voličů. (v ČR 80%) Na základě názoru většiny nová Evropská komise představila program Nová evropská energetická architektura na léta 202-2030. Byla na něj vyčleněna částka 2 bilióny euro.

V závěru scénáře autoři poukazují kromě nutnosti zajistit potřebné energetické zdroje, na důležitost ochrany kritické infrastruktury, tedy nutnosti energii a pohonné hmoty během výroby, přenosu, přepravy a skladování chránit. **Predikují, že 21. století bude bojem o přírodní zdroje, zejména ty energetické, mezi USA a Čínou jako hlavními supervelmocemi v tomto multipolárním světě.** Spojené státy se již nyní zabývají i o jiné energetické zdroje, než je ropa a plyn, zejména o vodík. K jeho výrobě je však třeba energie, s největší pravděpodobností jaderná. Což může být pro lidstvo výhra, nebo zkáza [33].

Pro bezpečnost i českých měst představuje tento scénář upozornění na možný dopad nezajištění energetických surovin jako jednu z nejvážnějších bezpečnostních hrozeb, která by v globálu postihla každého člověka.

3.2 Prognóza bezpečnostní situace ve světě, Evropě, ČR v horizontu roku 2025-2030

Prognóza vychází z trendů, které se již částečně objevily. Autor PhDr. Miloš Balabán, Ph.D. v úvodu této prognózy formuluje hlavní rysy geopolitického vývoje v horizontu roku 2030, kterými jsou konec „unipolárního momentu“ ve světě a vznik multipolárního světa, jehož hlavními aktéry budou USA, EU, Čína, Rusko + Indie a Brazílie. Veliký vliv na globální vývoj budou mít v těchto letech skupiny států BRIC. Dalšími velkými hráči se mají stát Indonésie, Turecko, Írán, Jihoafrická republika a Mexiko. Předpokládá se rovněž významný vliv regionálních uskupení (EU, ASEAN, MERCOSUR apod.)

USA zůstanou nejsilnější globální mocností, s produkcí 25% světového HDP, silným R&D (research a development - výzkum a vývoj) a vojenskou silou. Na postavení USA ve světě může mít negativní vliv finanční a ekonomická krize, je zde hrozba neudržitelnosti vnějšího a vnitřního deficitu.

Role EU by měla být taková, že se bude jednat o politicky a ekonomicky stabilní společenství s jednotnou měnou, které klade důraz na zajištění čistého životního prostředí a volný pohyb osob v rámci Schengenského prostoru. Otázkou autora zůstává, zda může být EU mocností bez toho, aniž by byla státem.

Hlavními politickými, ekonomickými a bezpečnostními tenzemi následujících let budou dle tohoto scénáře:

- Boj o suroviny (ropa, plyn, voda) – kontrola a přístup k nim
- Přístupy k ochraně klimatu („Sever“ vers. „Východ“ a „Jih“)
- Přístupy ke globálnímu vládnutí (G8, G20, předpoklad promítání ekonomického vlivu „nových“ aktérů do vlivu politického...)

Autor zde podal výčet 17 hlavních hrozeb pro evropskou společnost, kterými jsou:

- terorismus,
- šíření zbraní hromadného ničení,
- regionální konflikty,
- zhroucení státní moci,
- organizovaný zločin,
- degradace životního prostředí nevratnými klimatickými změnami,
- omezený přístup k energetickým zdrojům, hrozba evropské energetické krize,

- přírodní katastrofy (strategické šoky),
- epidemie, resp. pandemie,
- stárnutí populace v zemích EU,
- ilegální migrace,
- ohrožení evropského sociálního modelu vlivem nepředvídatelných, resp. Nezvlastných následků globalizace. (z tohoto vyplývá ohrožení sociální bezpečnosti),
- radikalizace části společnosti z etnických a sociálních příčin,
- korupce a praní špinavých peněz,
- technologické havárie,
- kolaps počítačových technologií,
- humanitární krize.

Charakteristickým rysem bude propojenost hrozeb, jako např. **degradace životního prostředí** (Subsaharská Afrika a Blízký východ) ve formě desertifikace, vyčerpání zdrojů pitné vody, pokles zemědělské produkce a s tím související nedostatek potravin, chudoba obyvatelstva, sociální nepokoje, radikalizace populace, násilí, živelná migrace, s hrozbou **demografické exploze** (Blízký východ). V Egyptě se předpokládá v roce 2030 až 120 milionů obyvatel. S tím samozřejmě souvisí nedostatek práce, vody a potravin.

V Arktidě, kde se nalézají 13% světových zásob ropy a 30% plynu, budou díky klimatickým změnám vznikat nové námořní cesty, které zvýší dostupnost nerostného bohatství, což lze na jednu stranu brát pozitivně, na druhou stranu je to další krok k „vyčerpání“ světa a jeho zdrojů.

Další hrozbou je **stárnutí populace**, které **postihne i ČR**, kdy plodnost bude mít hodnotu 1,4. K zajištění prosté reprodukce je však zapotřebí úroveň plodnosti 2,1. Nastane populační stárnutí, kdy věkový medián v roce 2025 bude 45 let. Od roku 2010 stále narůstá počet pracovně neaktivních osob. S tím jsou logicky spojeny **zvýšené náklady na zdravotnické a sociální služby a tlak na veřejné rozpočty. Pro Českou republiku z toho rovněž vyplývá nižší rekruční potenciál v rámci bezpečnostního systému.** Ve věkové kategorii 18-30 let poklesne mužská populace do roku 2025 o 350 000, což jistě zanechá **stopy na kvalitě a množství nově přijímaných adeptů do řad bezpečnostních sborů a ozbrojených sil.**

V závěru této prognózy se autor zabývá vlivem a dopady řízené migrace, k této otázce je však nejednoznačné řešení, přestože autor v jednom ze svých článků např. hovoří o lybijské migraci (zejména do Itálie) jako o „cestě do pekel“ [34].

3.3 Tři scénáře o budoucnosti světa, EU, ČR

Po publikaci „Riziková budoucnost. Devět scénářů vývoje české společnosti“ přišel kolektiv autorů Střediska bezpečnostní politiky CESES FSV UK Miloš Balabán, Jakub Kašík, Libor Stejskal, Antonín Rašek s navazující prací Tři scénáře o budoucnosti světa, EU, ČR

Obsahuje scénáře „Evropa ve světě bez Západu“, „Starý kontinent čelící novému řádu“ a „Česká republika bez strategických inovačních ambicí“ Záměrem autorů je dát lidem impuls k diskuzi a přemýšlení o naší budoucnosti, o tom, jaké výzvy a hrozby nás mohou potkat a jak těmto výzvám a hrozbám čelit.

Evropa ve světě bez Západu - pohled z roku 2030 - Scénář „Evropa ve světě bez Západu“ modeluje možný rozvoj Evropy a světa ve dvou desetiletích mezi lety 2010 a 2030. Je psán retrospektivně. (pohled z roku 2030) Je založen na předpokladu, že vývoj bude podstatně ovlivněn důsledky globálního finančního a ekonomického vývoje krize od roku 2000. Krize nejvíce zasáhne Spojené státy a Evropu, je zdůrazněn nový trend, podle kterého se politické a hospodářské záležitosti přesouvají na východ k novým globálním aktérům (BRIC + Jihoafrická republika - BRICS), kteří se snaží získat větší globální politický a ekonomický vliv. Dále dochází k transformaci NATO na Transatlantickou bezpečnostní radu - TASC.

V roce 2007 vznikla ve Spojených státech ekonomická a finanční krize, která se později stává krizí globální. Nejvíce postihla Spojené státy a Evropu. Tato krize urychlila od začátku století patrný **trend přesunu dějiště důležitých světových záležitostí z transatlantického prostoru do jižní a východní Asie a rovněž růst nových velmocí na jiných kontinentech. Bylo tomu tak též proto, že Čína a ostatní „asijské tygři“, jak je autoři nazývají, byli touto krizí zasaženi mnohem méně a lépe zvládli její dopady, a na rozdíl od USA a Evropy byli zdroji dalšího ekonomického růstu.** Ze strany zemí „třetího světa“ se prohlubuje nedůvěra v Západ. Hlavními protagonisty globálních politických a ekonomických změn ve světě se stávají čtyři země: Brazílie, Rusko, Čína, Indie. Tvoří uskupení BRIC. Představují velkou lidskou, bezpečnostní a ekonomickou sílu a mají „zrovnoprávnit“ nezápádní aktéry se Západem. Tuto sílu ještě umocnilo následné připojení Jižní Afriky. BRIC se změnilo na BRICS. Roli současné G8 přebírá nově ustanovená G-

20, která sdružuje nejrozvinutější a nejmocnější ekonomiky světa a platí za **hlavní globální, politický, ekonomický a bezpečnostní koordinační orgán**.

Jedním z vážných důsledků krize americké ekonomiky je i oslabování americké vojenské moci. USA si ve třetí dekádě nemůže dovolit udržovat vysoký vojenský rozpočet, jako tomu bylo před dvaceti lety. Toto se projevilo i v Evropě, USA výrazně omezuje svoji vojenskou přítomnost v Evropě. Také část zemí NATO díky krizi omezilo své rozpočty. Současně s krizí NATO se objevují i symptomy ve fungování EU, která je vystavena nebezpečí **dezintegrace** v podobě tří krizí:

krize eurozóny, krize „evropského vládnutí“ a krize demokracie.

Krize eurozóny - vyvolána těžkostmi udržet jednotnou měnu, důležitou roli zde hrála řecká rozpočtová krize, bohaté státy unie musely rovněž vydat nemalé prostředky na odvrácení státních bankrotů Řecka, Portugalska, Španělska a Itálie. Další rozvoj eurozóny byl zmražen, kolaps jednotné měny se nicméně podařilo odvrátit.

„Krize evropského vládnutí“ - projevila se spory o rozhodovací pravomoci v EU po schválení Lisabonské smlouvy v roce 2009. EU nebyla schopna jasně formulovat svoje názory a následně je prosazovat. To se projevilo zejména při zajišťování energetické bezpečnosti ve vztazích s Ruskem a Čínou.

Krize demokracie - úzce souvisela s předchozími krizemi. Významným rysem byl nárůst významu populistických hnutí a stran nabízejících přímočará řešení jednotlivých problémů, a to i za cenu likvidace EU nebo zpomalení evropské integrace. Na přelomu druhé a třetí dekády došlo v několika zemích dokonce k referendu o vystoupení z EU. Ani v jednom případě však k tomuto vystoupení nedošlo.

Koncem druhé dekády 21. století je nejsilnějším impulsem čínská ekonomická recese, vyvolaná silnými sociálními tlaky v čínské společnosti. Ta mohla ekonomicky ohrozit i EU. Díky větší disciplinovanosti Evropské komise se tomuto podařilo zabránit, navíc byla přijata opatření jak čelit růstu „revitalizované“ Číny a dalších, prudce se rozvíjejících asijských ekonomik.

Dalšími impulsy zmiňované v tomto scénáři vývoje byly bezpečnostní krize. Kvůli katastrofálnímu suchu v subsaharské Africe a na blízkém východě se na Evropu hrnou desetitisíce uprchlíků, problém se daří eliminovat jen s velkými obtížemi a za použití policejních a vojenských sil především velkých zemí EU. Tato zkušenost vede k vytváření humanitární a bezpečnostní reakce EU. Dále jsou predikovány konflikty v Albánii, Sýrii, Jordánsku a Izraeli. Všechny tyto konflikty, se kterými se musela EU potýkat, měla za následek zásadní

rozhodnutí v bezpečnostní politice. Potřeba kolektivní obrany Evropy (i bez Spojených států, které se začaly z Evropy stahovat), vedla představitele evropských zemí k budování vlastních ozbrojených sil - Evropské armády. I díky stárnutí populace se slučování personálu a vojenských kapacit stalo víceméně jedinou možností, jak udržet Evropu v roli globálního bezpečnostního aktéra. Rozhodnutí o vytvoření Evropské armády v roce 2022 ovlivnilo existenci NATO. Aliance se přeměnila na Transatlantickou bezpečnostní radu (Trans-Atlantic Security Council - TASC) - organizaci pro politické konzultace o bezpečnostních otázkách mezi Evropou a USA. S ohledem na tlak několika vlivných evropských zemí se členem TASC stává i Rusko. TASC se musela mnohem více než dříve NATO věnovat tomu, jakým způsobem a jakými prostředky bojovat proti třem největším hrozbám, které se objevily ve třetí dekádě 21. století. Jednalo se o pokračující degradaci životního prostředí negativně měnící životní podmínky ve velkých regionech, eliminace globálních pandemií nebezpečných chorob a radikalizace různých skupin, které byly nespokojeny se stávajícím stavem. V nově se tvořícím modelu globálního vládnutí nabývají stále více na významu regionální ekonomické, politické a bezpečnostní organizace. Toto se následně projevilo i na činnosti OSN. Ta se nakonec přeměnila na federaci několika regionálních organizací. (EU, TASC, Africká unie, Liga arabských států...) V této podobě začala být schopnější předcházet konfliktům především o vodní a energetické zdroje. V roce 2030 je svět bezpečnostně, politicky i ekonomicky velmi křehký, přesto se daří, aby byl multilaterální v multipolaritě. K tomu přispívá i EU tím, že spíše než politiku moci uplatňuje politiku vlivu.

„Starý kontinent čelící novému řádu“ - jde opět o retrospektivně psaný scénář dějin Evropy z let 2010-2030. Evropě se v těchto letech vyhnuly velké přírodní, vojenské, průmyslové i sociální katastrofy. Na ty menší dokázala zareagovat EU poměrně efektivně, již existujícími nástroji. Dříve kritizovaná EU pro svoji pomalost a neschopnost reakce se paradoxně stává zdatnou institucí v oblasti krizového řízení. Těchto dvacet let nebylo pro Evropu ani příliš úspěšných, ani příliš lehkých, a neobešlo se beze ztrát. Některé se časem podaří nahradit, některé však byly příliš devastující a nevratné. Globální politický vliv EU v poslední dekádě vykázal spíše stabilizaci a upevnění. Unii zůstala ekonomická vitalita, přestože její váha v globální tržní ekonomice nevyhnutelně klesá.

Mnohem hůře dopadlo životní prostředí, které bylo nevratně poškozeno ztrátou druhové diverzity a degradací zděděného bohatství evropské kulturní krajiny. Podobně jsou na tom

ztráty společenské. Prohloubil se rozpad veřejného sektoru, dochází k degradaci středních vrstev na nájemnou pracovní sílu, upadá politika na úroveň primitivních populistických kampaní, nastává celkový pokles společenské soudržnosti. Evropa není o nic horší než ostatní politicko-ekonomické uzly světa. Díky své „soft power“ opřené o adekvátní vojenskou a hospodářskou sílu působící navenek zůstává poměrně atraktivní jako politický a ekonomický model.

Tichým pozadím společenského vývoje se stala proměna evropské krajiny. Velká část venkovských sídel je opuštěná. Žádná z politik neuspěla ve snaze v oživení chudých venkovských oblastí. Už od počátku 21. století bylo jasné, že se změny klimatu dotknou i Evropy, byť ne tak moc jako např. Afriky, Asie a Oceánie. Jižní státy EU jsou postiženy suchem, v nejsevernějších částech Evropy zase výrazně ustoupila tundra, leckde zmizela úplně. Největší problémy způsobuje nedostatek vody. V létě prší jen výjimečně, a když, tak se jedná o přívalové srážky, které rozvodní potoky a řeky v několika zemích zároveň. Nastává periodické vysychání řek a potoků, z nichž se v létě stávají páchnoucí stoky plné komárů. I díky tomu se na Balkán vrátila malárie. Vysychající toky mají rovněž vliv na průmysl. Mnoho firem, které se věnují odvětvím náročným na spotřebu vody, jako je textilní nebo papírenský průmysl, přesouvá výrobu do Ruska nebo Kanady.

Kombinací lokálních dopadů změn klimatu v kombinaci s tupostí politiků, úředníků a podnikatelů dochází v Evropě k situaci, která nenastala už staletí. Mnohé oblasti, které byly dříve hojně osidlovány, se staly nehostinnými a jsou opuštěné. Venkovské oblasti jsou buď hojně osídlené a hospodářsky využívané, nebo jsou opuštěné a stávají se pustinami. Města jsou přelidněná.

Pro vývoj evropské společnosti nelze použít žádný souhrnný popis, neboť míra sblížení starých a nových členských států ještě nestihla smazat sociální a ekonomické rozdíly. Jediným společným trendem byl zvyšující se tlak na střední společenské vrstvy. Prohloubily se rozdíly mezi kdysi kompaktní střední třídou. Rozpadla se na skupinu vysoce privilegovaných odborníků pracujících v nejvýnosnějších odvětvích a druhou skupinu, nepoměrně početnější, kterou tvořili vzdělaní a kvalifikovaní zaměstnanci, ze kterých se stal námezdní pracovní síla, která byla navíc ohrožena levnou pracovní silou z globálního východu. Mezi roky 2000 a 2030 se rapidně zvýšily příjmové nerovnosti ve většině zemí. Nejpočetnější vrstva zaměstnanců se naštěstí drží nad hranicí chudoby. Jinak to bylo se skupinami sociálně vyloučených, imigrantů, náboženskými a etnickými menšinami. Jedním ze znaků byl návrat skutečných ghett a s nimi i násilí. Z původních excesů v podobě např. pálení aut ve

Francii se stala běžná věc. Kdo bydlel na předměstí, s podobnými „událostmi“ prostě musel počítat. Kolem roku 2020 byla móda brutálních útoků nástražnými výbušnými systémy, velmi často směřovaly útoky také do kyberprostoru. Lze konstatovat, že trendy směřující k rozpadu veřejného prostoru, které byly patrné již na přelomu 20. a 21. století, pokračovaly.

Od začátku století zůstává problémem odcizení některých skupin obyvatel. Rostoucí muslimská komunita žije sice stále integrovanějším způsobem, ale především v administrativním a politickém smyslu. Ve všedním sousedském životě žije oddělena. Izolace od domácí většiny je podobná i u asijských a afrických menšin. Nebýt občanského sektoru nebo např. povinné školní docházky, mnohé etnické skupiny by se vůbec neseťkaly.

Evropa v posledních čtyřech dekadách žije způsobem masové produkce a masové spotřeby, která ji začíná zdrojově i sociálně vyčerpávat. Pokud chce přežít, musí svojí sebereflexí dosáhnout stability a udržitelnosti a míru v tomto složitém multipolárním světě.

„Česká republika bez strategických inovačních ambicí“ - Autoři zde polemizují nad tím, že v prognostice jsou pravděpodobně nejošidnější extrapolace dosavadního vývoje, a že by se jim prognostici měli spíše vyhýbat. Argumentem jsou jim zde i české dějiny 20. století, kde došlo k deseti podstatným změnám společenského a politického systému nebo k závažné ekonomické krizi či rozpadu společného státu. V průměru každých deset let došlo k vážné politicko-spoločenské změně. Kdybychom měli naši novodobou historii periodizovat, je současná Česká republika republikou šestou. (1. republika, 2. republika, 3. poválečná republika, 4. socialismus, 5. polistopadová republika, 6. současná Česká republika). Tyto události byly doprovázeny nejen radostným přijetím, ale i utrpením občanů, lidskými a materiálními ztrátami, které byly způsobeny dvěma válkami a totalitními režimy se dvěma okupacemi.

Česká veřejnost příliš nereagovala na přesun těžiště světových záležitostí z Transatlantického prostoru směrem na východ, do východní a jižní Asie. A ani globální krize občany nijak zvlášť neznepokojovala. **Česká veřejnost zneklidněla**, když se objevily **symptomy ve fungování EU**, které doprovázely krizi NATO. **Došlo k vypsání referenda o možném vystoupení ČR z EU, Většina českých občanů si však v referendu přála v EU setrvat.** Jen vlažně reagovala veřejnost na oslabování americké vojenské moci a na stahování amerických vojsk ze základen v Evropě.

Mnohem více znepokojovala Čechy masová migrace uprchlíků z Afriky. ČR sice podpořila nasazení vojenských a policejních sil ve velkých zemích EU i humanitární pomoc, ale před přílivem migrantů se stejně jako dříve uzavřela. ČR podpořila vznik Evropské armády, protiraketové obrany i Transatlantickou bezpečnostní radu.

Tyto scénáře mohou přispět v oblasti uvažování o vývoji a bezpečnosti země, mohou být podnětem k diskusi o tom, co by za určitých okolností mohlo nastat, pobídnout k uvažování o trendech, situacích a událostech, kterým můžeme s větší či menší pravděpodobností čelit a kterým se snad dá, pokud budeme strategicky uvažovat a následně i strategicky vládnout, vyhnout. [35].

V otázkách řešení problémů bezpečnosti má své nezastupitelné místo rovněž prevence kriminality.

3.4 Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020

Politika prevence kriminality má v České republice dlouholetou tradici, neboť je její nedílnou součástí od samého počátku, tedy od roku 1993, kdy se prevence kriminality začala formovat jako nedílná součást vládní politiky.

Tato strategie vychází z aktuálních analýz a poznatků i ze zkušeností a příkladů dobré praxe navazujících na předchozí Strategii prevence kriminality na léta 2012-2015. Zaměřuje se na činnost všech subjektů podílejících se na prevenci kriminality. Uplatňuje koordinovaný, proaktivní a multidisciplinární přístup při řešení problémů. Strategie obsahuje souhrn globálních, strategických a specifických cílů. Tyto budou naplňovány konkrétními, měřitelnými a vyhodnotitelnými úkoly, které budou součástí navazujícího Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016-2020. Tyto úkoly budou vládou každoročně vyhodnocovány a podle potřeby též aktualizovány. Na realizaci této strategie uvolní Ministerstvo vnitra částku min. 300 mil. korun, kdy min. 285 mil. bude investováno do Programu prevence kriminality (zejména na dotační programy pro obce a kraje), zbylé prostředky budou sloužit k podpoře resortních aktivit v oblasti vědy, výzkumu a inovací v prevenci kriminality. Dále Strategie popisuje systém prevence kriminality v České republice, pomoc obětem trestné činnosti, práci s pachateli trestné činnosti, zdůrazňuje a popisuje komplexní přístup k prevenci kriminality v rizikových lokalitách a v závěru definuje nové hrozby a také nové přístupy k prevenci kriminality.

1. Globální cíl - Česká republika se řadí mezi moderní demokratické země, které podporují preventivní přístupy při zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti, k tomuto vytváří vhodné systémové, organizační a finanční předpoklady. Zahrnuje to veškerá opatření k předcházení trestné činnosti, jakož i ke zmírnění následků dopadu trestné činnosti. Globální cíl této Strategie deklaruje závazek, že ČR bude i nadále udržovat a posilovat systém prevence kriminality a k zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku podporovat preventivní přístupy, a to vše v souladu se zásadami moderního demokratického státu.

2. Strategické cíle - Strategie vymezuje několik hlavních cílů:

- rozvíjet vybudovaný systém prevence kriminality, posilovat spolupráci, kapacity a kompetence relevantních partnerů a rozšiřovat prostor pro působení dobrovolníků,
- poskytovat poradenství a pomoc obětem trestné činnosti se zaměřením na rizikové skupiny obětí,
- zaměřovat se při práci s pachateli na vzrůstající problém recidivy a na účinnější resocializaci pachatelů,
- uplatňovat komplexní přístup k řešení kriminality v sociálně vyloučených lokalitách,
- reagovat na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikovat nové preventivní přístupy k jejich předcházení.

Strategické cíle vycházejí z priorit schválených Republikovým výborem prevence kriminality. Zaměřují se na nejdůležitější oblasti prevence kriminality a zdůrazňují uvědomění si toho, že kriminalita je jev, který se neustále vyvíjí, čemuž je třeba se přizpůsobit.

Dále Strategie uvádí nové priority, které připravuje Evropská síť prevence kriminality (EUCPN) Jedná se zejména o to, že projekty by měly vycházet z regionálních, místních bezpečnostních auditů, zdůrazňuje nutnost spolupráce státní správy, samosprávy a neziskového sektoru, důležitost podpory výzkumu a inovací v této oblasti, spolupráce s evropskými institucemi prevence kriminality (Victims Support Europe, EUROPOL, EFUS, CEPOL, Frontex), podpora národních a lokálních autorit v oblasti prevence kriminality a pořádání odborných konferencí tématicky zaměřených na stávající priority konkrétní země či regionu.

Dále Strategie definuje základní principy preventivní politiky, kterými jsou:

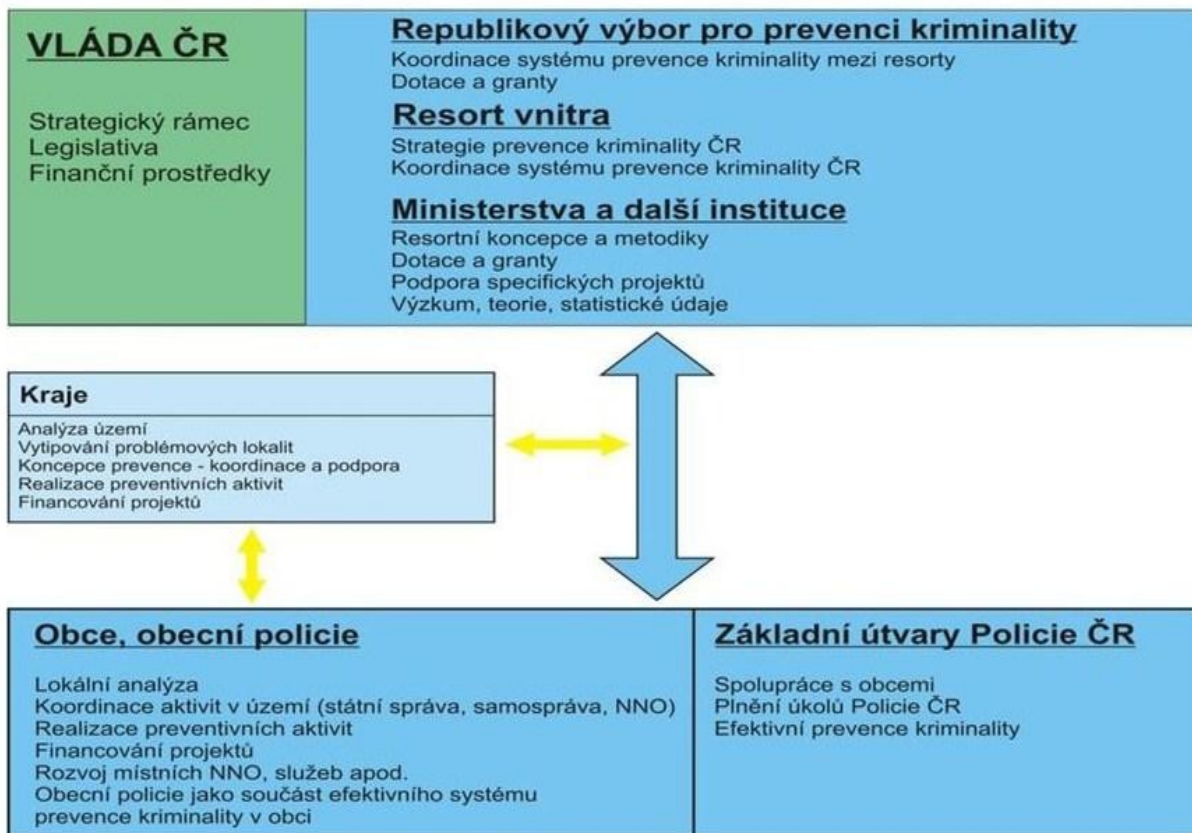
- prevence kriminality jako předpoklad pro udržitelný rozvoj a růst společnosti,

- sdílení kompetencí a odpovědnosti v oblasti zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku,
- spolupráce a koordinovaný přístup - prevence kriminality je multidisciplinární obor, je nutné zapojit více aktérů a zajistit, aby byly jejich postupy koordinované,
- sdílení dat a jejich analýza - prevence může být efektivní pouze v případě, že vychází z empiricky zjištěných a ověřených dat a jejich následné odborné analýzy. Proto je důležité vzájemná data sdílet a nastavit pravidla pro jejich poskytování,
- diferenciací a komplexností preventivních opatření - neexistuje žádné univerzální opatření, každý trestný čin či přestupek je jiný, a proto je třeba volit rozdílné nástroje a přístupy.
- přebírání pozitivních příkladů a zkušeností.

Systém prevence kriminality v České republice

Česká republika rozvíjí vybudovaný systém prevence kriminality, který má tři stupně (republiková, krajská a lokální úroveň - viz obr. č. 5).

SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR

Obr. 5. Systém prevence kriminality v ČR [36]

Strategie dále obsahuje výčet subjektů v tomto systému obsažených, jejich popis a funkce při provádění prevence kriminality.

V další části se zabývá vybranými metodami a nástroji preventivní politiky. Nejviditelnějším nástrojem je **Program prevence kriminality**, který každoročně vyhlašuje MV na podporu konkrétních projektů a programů obcí a krajů. Program vždy reflektuje aktuální priority a cíle. Podmínky nastavené Programem zajišťují zejména na regionální a lokální úrovni profesionální výkon preventivních aktivit.

Dalšími metodami a nástroji preventivní politiky jsou analytický přístup a sdílení dat, odborné vzdělávání, osvěta a informační aktivity, legislativa, mezinárodní spolupráce, věda, výzkum a inovace.

Strategie dále řeší **Pomoc obětem trestné činnosti**. Moderní demokratické státy řadí pomoc obětem trestné činnosti mezi základní priority v oblasti prevence kriminality a sociální prevence. Zvýšená pozornost je věnována pomoci zvláště zranitelným obětem, jako jsou např. děti, senioři, osoby zdravotně postižené, mentálně postižené, oběti domácího násilí, sexuálních deliktů apod. Česká republika disponuje moderní zákonem, který byl přijat za funkčního období předcházející Strategie, a to zákonem **45/2013Sb. o obětech trestných činů**. Tento zákon definuje pojem obětí i zvláště zranitelné oběti trestných činů, komplexně upravuje jejich práva a poskytování pomoci obětem, stanovuje pravidla, za kterých mohou subjekty tuto pomoc poskytovat, upravuje pomoc a podporu ze strany státu. Upravuje i poskytování informací obětem trestné činnosti. Rovněž novelizoval postavení oběti a poškozeného v trestním řízení. V boji proti kriminalitě považuje Strategie za důležitou roli „ochránce“ oběti, tuto roli může splňovat řada subjektů v systému prevence kriminality (ministerstva, další orgány státní správy a samosprávy, neziskové organizace, podnikatelské subjekty...) V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, právní i psychologické poradenství, trénink obranných strategií i propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. V této souvislosti jsou ve Strategii zmíněny podpůrné projekty, jako:

- „Komplexní přístup Policie ČR v oblasti prevence a eliminace sekundární viktimizace obětí trestných činů“
- „Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018“
- „Prevence sociálně patologických jevů“
- „Mezioborovým vzděláváním ke zvýšení bezpečnosti seniorů“
- „Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi“
- „Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení“
- „Bezpečná země“
- „Forenzní identifikační značení jízdních kol“

Tato Strategie se rovněž zabývá **Práci s pachateli trestné činnosti**. Při práci s odsouzenými je třeba vycházet z pečlivé analýzy odsouzeného, jeho okolí, vnějších i vnitřních vlivů na jeho chování, na základě které bude navržen ucelený komplex vzájemně provázaných aktivit pro stanovení další péče. Základními subjekty v této oblasti jsou Ministerstvo spravedlnosti, Vězeňská služba ČR a Probační a mediační služba ČR. Hlavní cíle aktivity:

- boj proti recidivě a podpora opatření k účinnější resocializaci pachatelů trestné činnosti,
- zvýšení zaměstnanosti vězňů a jejich vzdělávání,
- rozšíření dobré praxe u programů a projektů zaměřených na zaměstnávání osob se záznamem v trestním rejstříku,
- prevence zadlužování,
- podpora vyhodnocování účinnosti sankční politiky a preference alternativních trestů.

Co se týká oblasti rizikových lokalit, nazývaných též sociálně vyloučené lokality, bylo jich v 297 českých městech a obcích identifikováno 606. K tomu přibližně 700 ubytoven. Ze struktury obyvatel SVL vyplývá, že tito lidé musí čelit nejen jednomu, ale rovnou celému komplexu problémů, jako je nezaměstnanost, nízké příjmy, vysoká zadluženost, nedostatečné vzdělání, závislosti. Vzhledem ke složitosti a různorodosti problémů je třeba v oblasti prevence kriminality přistupovat komplexně k řešení těchto problémů. V roce 2014 byla ministrem vnitra zřízena **Pracovní skupina pro řešení problémů sociálně vyloučených lokalit**. Nejžádanějším a nejúspěšnějším projektem týkající se SVL je projekt **Asistent prevence kriminality**, který má prokazatelné výsledky a podíl na zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku.

Nové hrozby a přístupy prevence kriminality.

Oblast kriminality, chování i cíle pachatelů, stejně jako možná ochrana obětí trestné činnosti, se vlivem změn společnosti, právního prostředí i nových technologií neustále dynamicky vyvíjí. Tomuto je třeba se přizpůsobit i v oblasti prevence. Jako nové hrozby Strategie uvádí:

- kriminalita ve virtuálním prostředí,
- zadlužení jako nový kriminogenní faktor,
- stárnutí populace,
- bezpečnost „měkkých“ cílů,
- kriminalita páchaná cizinci a na cizincích,
- boj proti náboženskému extremismu a radikalizaci.

Z této Strategie vyplývá, že úspěšné naplňování cílů a následných úkolů Akčního plánu by mělo přispět k dalšímu snižování výskytu kriminality i kriminogenních faktorů, k větší

ochraně obětí, efektivnější práci s pachateli, zvyšování pocitu bezpečí občanů a jejich důvěry v orgány státní správy i samosprávy, případně k minimalizaci negativních dopadů možných nepředvídatelných událostí a změn, které v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku mohou nastat a jimž nebude možné zcela zabránit [36].

3.5 Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2018-2022

Tato Strategie se dělí na pět základních částí:

1. Východiska prevence kriminality ve Zlínském kraji
2. Analýza kriminality
3. Sociálně demografická analýza
4. Institucionální analýza
5. Návrhová část Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2018-2022

Úvod koncepce provází myšlenka, že dobře naplánované koncepce prevence kriminality kromě předcházení trestné činnosti a viktimizace podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států, zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice.

Za hlavní úkol si zde kraj stanovil realizovat a koordinovat účinný systém prevence kriminality a dále jej zabezpečovat po stránce metodické, konzultační i finanční. Problematiku prevence kriminality vnímá jako jednu z oblastí, do které je třeba zapojit celou občanskou společnost, místní samosprávy a další státní i nestátní subjekty zabývající se aktivitami, které směřují k předcházení trestné činnosti. Tato strategie vychází z těchto priorit:

- klást důraz na preventivní programy,
- úzká komunikace s místními samosprávami,
- vybalancování prvků prevence a represe tak, aby se efektivně eliminovaly příčiny sociálních střetů,
- komplexní řešení napětí v sociálně citlivých lokalitách,
- usilování o vysoký standard ochrany lidských práv,
- minimalizovat rizika recidivy,
- posílit ochranu obětí trestné činnosti,
- podporovat zvýšení finanční gramotnosti,
- boj proti lichvě,
- rozvoj občanské společnosti a podpora nestátních neziskových organizací,

- zaměření na prevenci zejména v oblasti kriminality mladistvých,
- zapojování dobrovolníků do širšího spektra aktivit v bezpečnostní oblasti.

Co se týká oblastí kriminality, zaměřuje se Strategie na obecnou kriminalitu, která ohrožuje a obtěžuje lidi nejvíce, a díky níž si velká část populace utváří názor na vnímání bezpečnosti ve svém okolí, názor na kriminalitu jako celek a rovněž názor na práci jednotlivých složek, které v této oblasti působí, zejména Policie ČR a obecní policie, tedy složky, které jsou venku nejvíce „vidět“. Kromě popisu aktuální situace vymezuje Strategie cíle, na které je třeba se zaměřit a to v úrovni globálních, strategických cílů a na ně navazujících specifických cílů. Výčet a rozsah konkrétních úkolů pak bude uveden v Akčním plánu prevence kriminality na léta 2016-2020. Naplňování cílů bude každoročně vyhodnocováno. To umožní pružně reagovat a aktualizovat konkrétní úkoly v případě změny bezpečnostní situace. Strategie odkazuje na již dříve ustanovený, třístupňový systém prevence kriminality.

Tři úrovně prevence kriminality:

1. republiková – vláda ČR, Republikový výbor pro prevenci kriminality, ministerstva a další státní instituce,
2. krajská – krajské úřady,
3. lokální – samosprávy měst a obcí.

Metodika této strategie byla zpracována Ministerstvem vnitra, konkrétně Odborem bezpečnostní politiky a prevence kriminality a byly stanoveny její základní cíle:

- popsat území kraje z hlediska výskytu kriminality,
- popsat území kraje z hlediska výskytu vyloučených lokalit,
- popsat území kraje z hlediska dalších rizikových faktorů (počet nezaměstnaných a počet vyplacených sociálních dávek závislých na výši příjmů), které mohou mít vliv na výskyt delikventní činnosti,
- stanovit „rizikové lokality“ na základě všech výše uvedených faktorů,
- poskytnout podklady obcím k plánování vlastních preventivních aktivit,
- vymezit „krajskou roli“ v oblasti prevence kriminality,
- definovat politiku kraje v oblasti prevence kriminality na uvedené období,
- stanovit oblasti priorit a poskytnout tím vodítko subjektům v území kraje pro jejich činnost.

V další části jsou vyjmenovány koncepční dokumenty Zlínského kraje. Jedná se zejména o koncepci prevence kriminality z minulých let a je zde uveden jejich stručný obsah.

Následná kapitola **Analýza kriminality** popisuje kriminalitu v České republice a podrobně pak ve Zlínském kraji. Sleduje období let 2012-2016.

Od tohoto bodu bych dokument nenazýval Strategii, ale spíše „Zprávou o stavu kriminality, páčání přestupků a dopravní nehodovosti.“ V dokumentu následují statistické přehledy kriminality, přestupků a dopravních nehod rozděleny podle nejrůznějších kritérií. (celkem Strategie obsahuje 68 tabulek a 28 grafů, z toho většinu v této části).

Po výčtu statistik kriminality, přestupků a dopravních nehod jsou správně zmíněny další rizikové faktory:

Domácí násilí - zde je zmíněno zřízení Intervenčního centra v rámci Centra poradenství pro rodinné a partnerské vztahy p.o. Zlín, které se věnuje pomoci lidem, kteří jsou ohroženi domácím násilím. Zde spolupracuje s policií při řešení problémů dotčených osob.

Vyloučené lokality v kraji - i ve Zlínském kraji jsou evidovány tzv. sociálně vyloučené lokality. Jejich vznik ovlivňuje řada faktorů, jako vyšší nezaměstnanost, nízké příjmy, chudoba provázené dalšími rizikovými jevy jako např. prostorovou kumulací osob. Existenci těchto lokalit v kraji ovlivňuje i různý přístup samospráv k řešení této problematiky. Lokality ve Zlínském kraji jsou tvořeny převážně obyvateli romské národnosti, a v kraji jich bylo identifikováno 22.

Problematika nadužívání alkoholu - zde Strategie odkazuje na Koncepci protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015-2019. Počet evidovaných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu má ve Zlínském kraji rostoucí trend a přibližně třetina pachatelů se dopouští těchto trestných činů opakovaně.

Drogová problematika - podíl drogové kriminality činí v kraji kolem 2% celkové kriminality a je spíše latentní. S touto problematikou jsou policií zmiňovány téměř výhradně pojmy pervitin a marihuana.

Sociálně demografická analýza obsahuje popis a územně-administrativní uspořádání Zlínského kraje, tabulkově a grafy ukazuje strukturu obyvatelstva, jsou zmíněny migrační trendy obyvatelstva, které mají v posledních osmi letech klesající charakter. Následují opět tabulkově vyjádřené hodnoty různých kritérií dělení a stavu obyvatelstva.

Institucionální analýza této Strategie je zde pouze přehledem institucí, které se nějakým způsobem podílejí na řešení prevence kriminality. Jsou rozděleny na:

1. instituce na národní úrovni (Republikový výbor pro prevenci kriminality, věcně příslušná ministerstva a úřad vlády)
2. Zlínský kraj jako hlavní koordinátor v oblasti prevence kriminality na svém území
3. Obce Zlínského kraje - oblast prevence mají ve Zlínském kraji města a obce situovanou především u městských policií. V letech 2008-2017 bylo 19 obcemi a Zlínským krajem realizováno celkem 126 projektů situační a sociální prevence s celkovou finanční podporou 25 mil. korun.
4. Instituce zabývající se primárně prevencí kriminality - zde Strategie vyjmenovává Policii ČR, obecní policii a probační a mediační službu, popisuje charakteristiky jednotlivých složek, jejich funkci a činnost.
5. Instituce v oblasti primární prevence - zde dokument zmiňuje důležitost primární prevence ve školách a školských zařízeních, a také význam tzv. „nízkoprahových aktivit“. K těmto institucím se řadí rovněž různá střediska volného času a školní družiny, které svojí činností rovněž přispívají ke smysluplnému trávení volného času souběžně s prevencí rizikových forem chování.
6. Další instituce zabývající se problematikou prevence kriminality - sem dokument řadí dětské domovy, výchovné ústavy a střediska výchovné péče.

V závěru institucionální analýzy jsou vyjmenovány ještě organizace poskytující poradenské služby a programy pro ohrožené skupiny obyvatel, a to Intervenční centrum, azylové domy a krizová pomoc (telefonická SOS linka s nepřetržitým provozem). Tato analýza popisuje subjekty začleněné do systému prevence kriminality na národní úrovni a dále na území Zlínského kraje.

Návrhová část Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2016-2022 (zde se již nehovoří o Strategii, ale o koncepci) vychází ze starší Strategie na léta 2016-2020.

Vize - zájmem Zlínského kraje je zajištění úrovně bezpečí pro jeho obyvatele a návštěvníky kraje. Spoluprací s obcemi a dalšími subjekty chce kraj usilovat o udržení nízké míry kriminality a posilovat tak důvěru ve veřejnou správu a další instituce. V oblasti koordinace a monitoringu kraj vsází na vyhodnocování za uplynulý kalendářní rok. V rámci pravidelného monitoringu krajský koordinátor prevence kriminality připraví schválené aktivity pro jednotlivé věcně příslušné odbory. Následně připraví souhrnnou zprávu, kterou předloží Radě Zlínského kraje.

Závěr této Strategie tvoří seznam aktivit, které realizuje krajský koordinátor prevence kriminality v rámci krajského úřadu:

1. Podpora projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti v kraji a aktivní role kraje v Programu prevence kriminality MV ČR
2. Podpora projektů zaměřených na identifikovaná zvýšeně riziková území v kraji, identifikované zvýšeně rizikové skupiny obětí nebo pachatelů
3. Podpora aktivit v dalších oblastech podporujících prevenci kriminality
4. Informování o problematice prevence kriminality
5. Sběr a analýza dat týkajících se kriminality
6. Koordinace a spolupráce útvarů KÚZK zabývajících se prevencí kriminality
7. Spolupráce subjektů podílejících se na systému prevence kriminality na území kraje a spolupráce s MV ČR [37]

3.6 Koncepce prevence kriminality města Uherské Hradiště

Koncepce prevence kriminality města Uherského Hradiště má tato východiska:

Analýza kriminality - na nápadu trestné činnosti se nejvíce podílí majetková kriminalita, snižuje se podíl násilné a mravnostní trestné činnosti. Převahu mají krádeže prosté, zvyšuje se počet vloupání do rodinných domů a automobilů. Nejvíce přestupků proti veřejnému pořádku je páčáno v centru města, v okolí barů, restaurací, diskoték.

Sociodemografická analýza - charakteristická růstem počtu obyvatel, zvyšuje se počet obyvatel ve „venkovských“ částech, naopak centrum obyvatelstvo ztrácí, vyšší rozvodovost, vysoká vzdělanost obyvatelstva (na Moravě a ve Slezsku pouze Brno a Olomouc mají vyšší počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním u obyvatelstva staršího 14 let, nízká míra nezaměstnanosti, věková struktura poměrně nepříznivá (vyšší počet osob v poproduktivním věku než dětí v rozmezí 0-14 let), struktura volných pracovních míst neodpovídá plně vzdělanostní struktuře ekonomicky aktivního obyvatelstva ve městě, nižší počet volných pracovních míst pro obyvatelstvo s vyšším vzděláním.

Další částí této koncepce, je dle mého názoru velmi přínosný **Sociologický výzkum**, který obsahuje důležité otázky typu „důvody pocitu ohrožení, důvody místa ohrožení, zkušenost s kriminalitou, trestný čin, jehož byl respondent obětí, postoj občanů ke kamerovému systému, povědomí o organizacích v oblasti prevence kriminality, preferovaná forma informovanosti nebo opatření pro zvýšení bezpečnosti“.

Z tohoto výzkumu vyplývá, že nejvíce se občané cítí ohroženi opilci a bezdomovci, co se týká místa, tak nejvíce se cítí občané ohroženi na autobusovém a vlakovém nádraží a v parcích. Zkušenost s kriminalitou má asi pětina dotazovaných a nejčastějším trestným činem, se kterým se setkali, byla krádež jízdního kola, a vykradení sklepa nebo kůlny. Tři čtvrtiny respondentů považují kamerový systém za přínosný, povědomí občanů o aktivitách prevence kriminality není příliš velké, preferovali by zejména informovanost na webových stránkách města a rovněž v bezplatné brožuře. Jako opatření ke zvýšení bezpečnosti by zvýšili počet policistů v ulicích, posílení pěších hlídek a kladli větší důraz na okrajové části a nebezpečná místa.

V této koncepci jsou stanoveny priority, a to pomocí SWOT analýzy.

Dále je zde vize Uherského Hradiště, jako vzdělaného města, města flexibilní pracovní síly. Města s propojeným a spolupracujícím systémem zdravotní a sociální péče, které nabízí jak svým obyvatelům, tak návštěvníkům kvalitní zázemí pro trávení volného času, ale též zázemí pro výkonnostní i vrcholový sport. Města, kde se občané cítí bezpečně a kde se na udržování bezpečnosti a pořádku sami aktivně podílejí.

Hlavními cíli koncepce prevence kriminality jsou:

Zvýšit bezpečnost a posílit prevenci kriminality - rozšíření kamerového systému, rozšíření programů prevence kriminality, zvýšení informovanosti a aktivní zapojení občanů.

Zlepšit podmínky pro sport, volnočasové aktivity a společenský život - udržení, popř. rozšíření nabídky volnočasových aktivit, modernizovat a rekonstruovat hřiště, areály a sportovní haly.

Zefektivnit síť sociálních služeb - vytvořit efektivní síť sociálních služeb, které budou odpovídat potřebám obyvatelstva. Zaměřit se na zlepšení podmínek pro seniory, osoby se zdravotním postižením a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

V návaznosti na hlavní (strategické) cíle koncepce jsou dále uvedeny specifické cíle, které jsou faktickým podrobnějším rozpracováním strategických cílů.

Stanovení hlavních a dílčích problémů a návrhy jejich řešení:

Priorita 1: Technika a technologie pro situační prevenci - sem spadá rozšíření a digitalizace kamerového systému, dále propojení dvou informačních systémů, které město využívá, a to systém MP propojit s mapovým projektem, kde jsou graficky na podkladě letec-

kých snímků vyznačeny úseky MP, kamery a jimi sledované lokality. Rovněž sem patří obměna vozového parku MP a snížení počtu krádeží jízdních kol.

Priorita 2: Sociální prevence - spolupráce s institucemi a NNO - do této oblasti sociální prevence spadá podpora volnočasových aktivit v menších obcích regionu a zlepšení zázemí nízkoprahových ambulantních služeb. Dalšími prioritami je zlepšení podmínek krizového centra, zvýšení kapacity azylového bydlení a v oblasti zvýšení pocitu bezpečí zapojení asistentů prevence kriminality.

Priorita 3: Informovanost občanů - a to formou informačních brožur městské policie, dále besedami se seniory a žáky na základních a středních školách. V případě získání státní účelové dotace budou realizovány kurzy sebeobrany pro veřejnost.

Všechny tyto preventivní aktivity budou vyhodnocovány a budou rovněž součástí Zprávy o činnosti Městské policie Uherské Hradiště, předkládané Radě města [38].

Dílčí závěr

V této kapitole bylo poměrně podrobně analyzováno několik scénářů možného budoucího vývoje České republiky, ale také Evropy. Jejich autory jsou špičky české prognostiky, většinou členové Centra pro sociální a ekonomické strategie při Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (CESES). Tyto scénáře dávají určitou představu, kterým směrem by mohla směřovat Česká republika v následujících letech. Dále jsou analyzovány Strategie a koncepce prevence kriminality ČR, Zlínského kraje a jednoho z měst jako zástupce tohoto kraje. Z těchto koncepcí je patrné, jakým způsobem přistupuje stát a kraj k problematice prevence kriminality jako základní premise ochrany bezpečnosti a bezpečí občanů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA HISTORICKÉHO A SOUČASNÉHO STAVU BEZPEČNOSTI MĚSTA

V této diplomové práci se zabývám bezpečnostní situací vybraného města. Tímto městem je město Vsetín, ve kterém pracuji jako strážník městské policie. Vsetín je město s téměř třiceti tisíci obyvateli. Leží v hornaté oblasti Beskyd a je významným hospodářským a kulturním střediskem východní Moravy, rozprostírající se z velké části v rozšířeném údolí řeky Bečvy a jejích přítoků. Obsahem této analýzy je stav bezpečnosti města, struktura obyvatelstva města, dále analýza kriminality, tj. páchaní trestné činnosti a přestupků, včetně problematiky pachatelů a obětí, sociálně vyloučených lokalit a osob bez domova, a to přibližně v desetiletém období u trestných činů a pětiletém období u přestupků.

Obr. 6. Město Vsetín [39]

4.1 Sociálně-demografická analýza

V letech 1996-2018 je pro město Vsetín charakteristický pokles počtu obyvatel, který je způsoben zejména nepříznivým vývojem migrace. Na snižování počtu obyvatel se podílí především jejich vystěhování mimo katastr města. Část z nich si postavila nové domy na pozemcích v obcích. Do města dojíždějí jen za prací. Další část obyvatelstva odchází za prací do větších ekonomických center, jako je Zlín, Olomouc, Brno nebo Praha. Tento trend se týká zejména vysokoškoláků, kteří zde po ukončení studií nenalézají odpovídající uplatnění.

Tab. 2. Vývoj počtu obyvatel města Vsetín v letech 1996 až 2017 [41]

	1996	2000	2005	2010	2015	2016	2017
Stav obyvatel k 31. 12.	30856	29556	28261	27321	26485	26284	26166

Tab. 3. Struktura obyvatel města Vsetín dle věku v roce 2017 [41]

	Celkem	Ve věku			
		0 – 14 let	15 – 18 let	19 – 64 let	65 a více let
Obyvatelstvo	26166	3865	949	15832	5520

Sociálně vyloučené lokality

Ve Vsetíně existuje jedna **lokality**, kterou je možno považovat za **sociálně vyloučenou**. Jmenuje se **Poschla** a obývá ji oficiálně asi 230 Romů, zbytek je nerovnoměrně rozmístěn po celém městě. Nachází se na okraji města, asi 2,5 km od centra. Stojí zde dva domy, smontované z obytných kontejnerů. V každém z nich se nachází 12 bytových jednotek o dispozici 2+kk, a 6 bytových jednotek o velikosti 1+kk. Kromě dětského hřiště a sportoviště není na Poschle další občanská vybavenost. Zastávka autobusu MHD je vzdálena asi 500 metrů. Na Poschle dlouhodobě působí pracovníci Diakonie ČCE. Provozují zde zařízení Mozaika, což je klubové a vzdělávací zařízení pro malé děti, a nízkoprahové zařízení pro mládež Rubikon. Do lokality rovněž docházejí i terénní sociální pracovníci. Do lokality dochází též technický správce, který kontroluje úklid lokality, zajišťuje nutné opravy apod. Působí zde rovněž asistent prevence kriminality. Problémem lokality byla velká nezaměstnanost a velké zadlužení místních obyvatel, vznik tzv. dluhových pastí, vykořeněnost mladé generace, která nemá pozitivní vzory chování ani pracovní návyky. Tato minorita vykazuje výrazně nižší stupeň vzdělanosti. V minulosti byla charakteristická vysokým stupněm nezaměstnanosti, přesahujícím 80%. V letech 2017 a 2018 se podařilo část populace (asi 120 Romů) zaměstnat v projektu veřejně prospěšných prací, které organizuje město Vsetín a finančně podporuje Úřad práce. V roce 2018 se v důsledku dobré hospodářské situace a nedostatku pracovních sil na trhu podařilo ještě více snížit nezaměstnanost i u této minority. Řada z nich i přes nízký stupeň vzdělání obsadila nízko kvalifikovaná místa dělníků, zejména v podnicích specializujících se na výrobu automobilových součástí. I přes

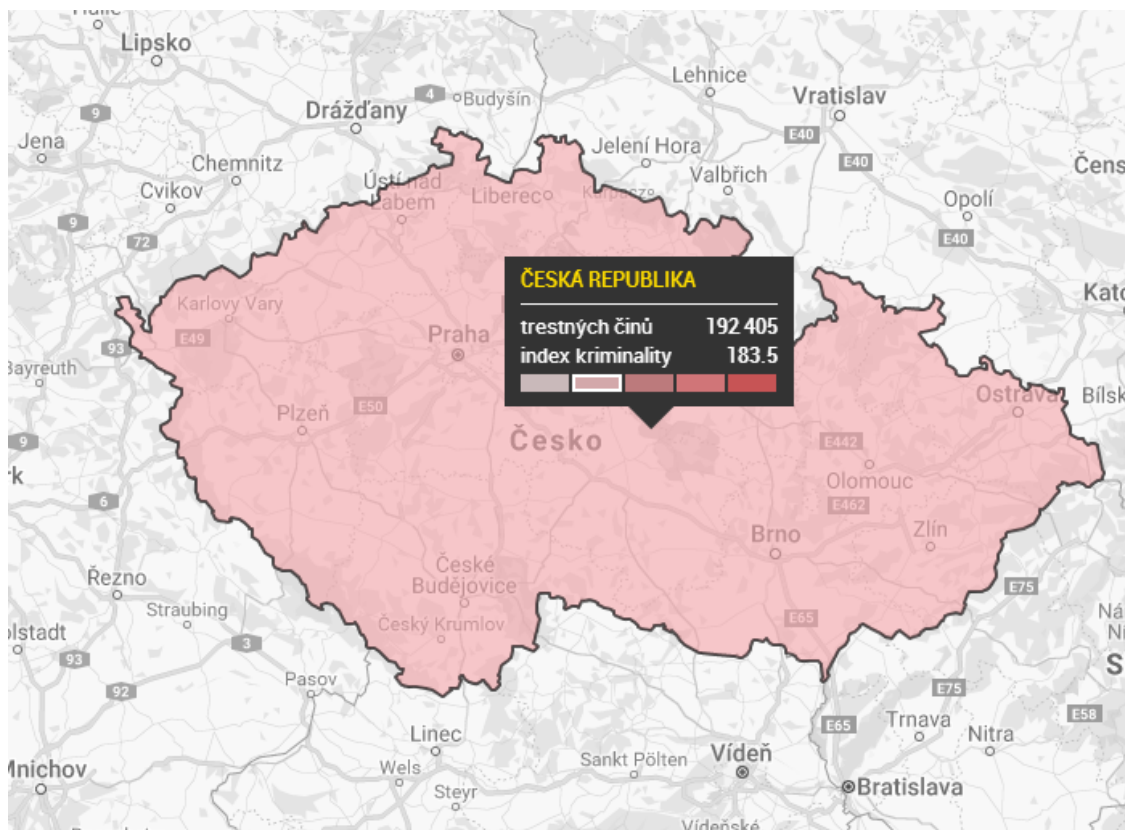
tuto veskrze pozitivní situaci se vyskytují případy, kdy zejména mladší příslušníci tohoto etnika častěji než ostatní páchají přestupky zejména proti veřejnému pořádku a na úseku občanského soužití, nerespektují společenské normy a jsou vůči svému okolí agresivní. Projevuje se vandalismus a absence vztahu k udržování pořádku. Páchají rovněž drobné schválnosti, menší slovní i fyzické útoky, čím provokují majoritní obyvatelstvo. Jako své oběti si vybírají zejména osoby fyzicky slabší (děti, seniory, osoby pod vlivem alkoholu). Generace mladších příslušníků etnika pocítuje sociální vyloučení ze společnosti, a toto místo ve společnosti si hledá negativním způsobem. Tomuto jevu je ze strany Policie ČR, městské policie i sociálních pracovníků věnována zvýšená pozornost. K celkovému stavu přispívá i leckdy problematická školní docházka u romských dětí a neopodstatněné umístění rodiči mimo běžné základní školy, kde by se mohly socializovat a začlenit do majoritní společnosti.

Intervenční tým - v rámci města byl vytvořen tzv. intervenční tým, který je složený ze zástupců PČR, MP Vsetín, OSPOD a dalších organizací, jehož úkolem je okamžitá intervence v rodinách nezletilých osob při výskytu násilného či agresivního chování nezletilců. Přesto se však úplně nedaří eliminovat chování zejména skupinek mladistvých Romů, bez cíle se potulujících městem, kteří tak snižují pocit bezpečí obyvatel města.

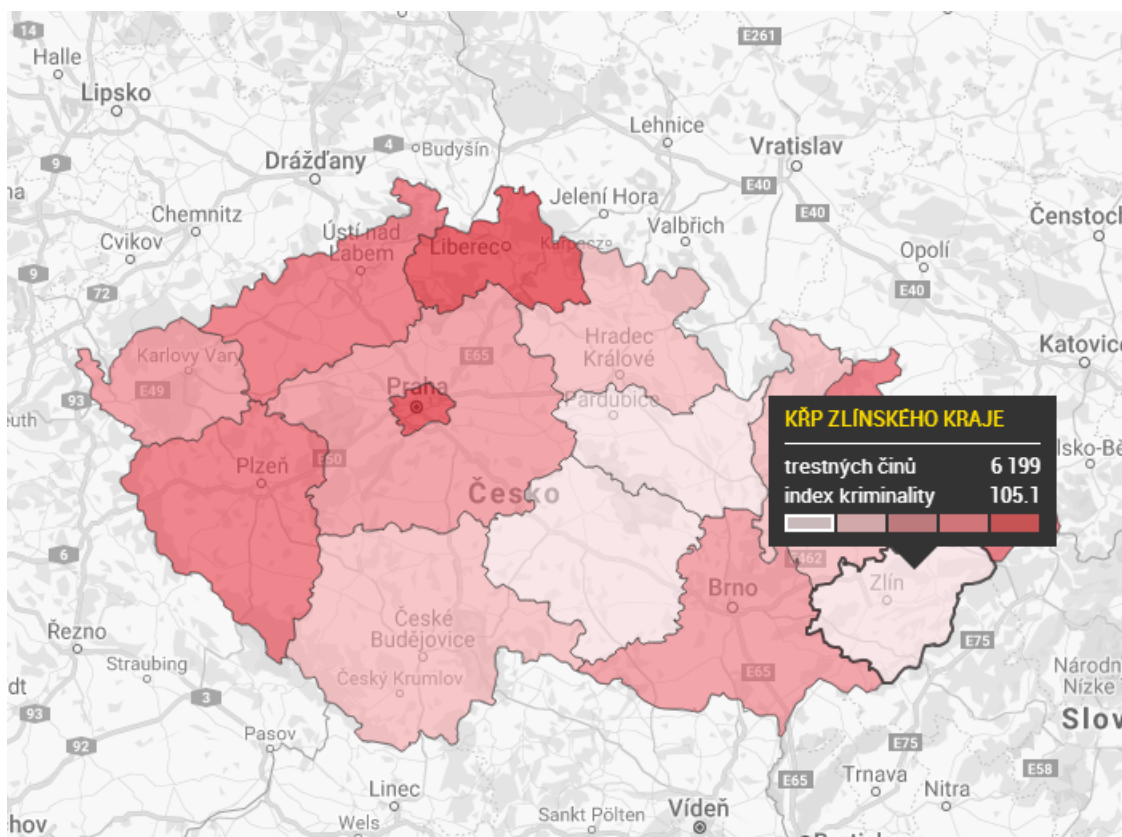
Pozitivní vliv na tuto situaci má zřízení čtyř pozic Asistenta prevence kriminality, realizovaných ze stejnojmenného projektu Ministerstva vnitra. Asistenti jsou členové minority a svou přítomností přispívají k lepším vztahům a snížení napětí mezi minoritou a majoritou. Kontrolují sociálně vyloučené lokality a další místa, kde vznikají „třecí plochy“. Nejviditelnější formou a majoritou nejcitlivěji vnímanou je narušování pokojného občanského soužití na trase ze sociálně vyloučené lokality do centra města a následně v samotném centru. Patrné je to zejména v letních měsících a obdobích letních prázdnin, kdy početné skupiny Romů posedávají na lavičkách v centru a svým „typickým“ chováním narušují veřejný pořádek a občanské soužití [41].

4.2 Analýza kriminality

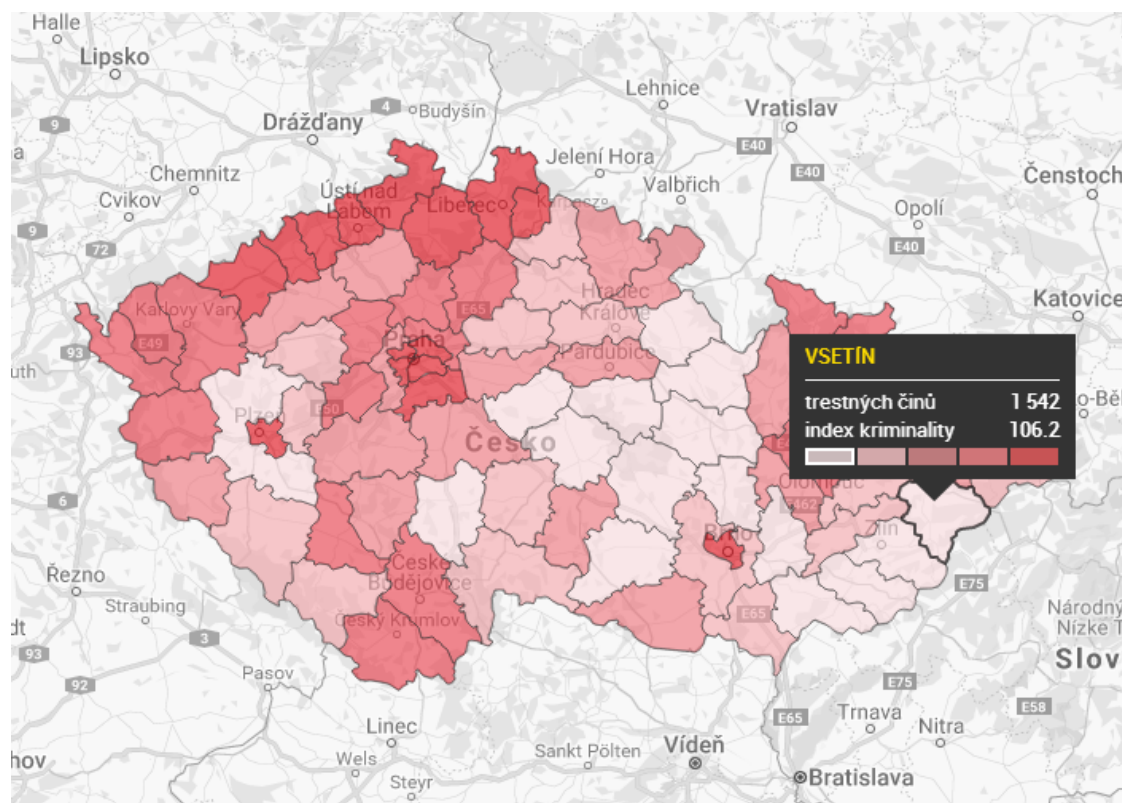
Graficky znázorněný nápad trestné činnosti v celostátním, krajském, okresním a obecním měřítku za rok 2018 prostřednictvím map z webového portálu www.mapakriminality.cz ukazuje míru kriminality v daných územních jednotkách. Je vyjádřen počtem evidovaných trestných činů, a tzv. **indexem kriminality**, což je počet spáchaných trestných činů za určité časové období, přepočtený na deset tisíc obyvatel.

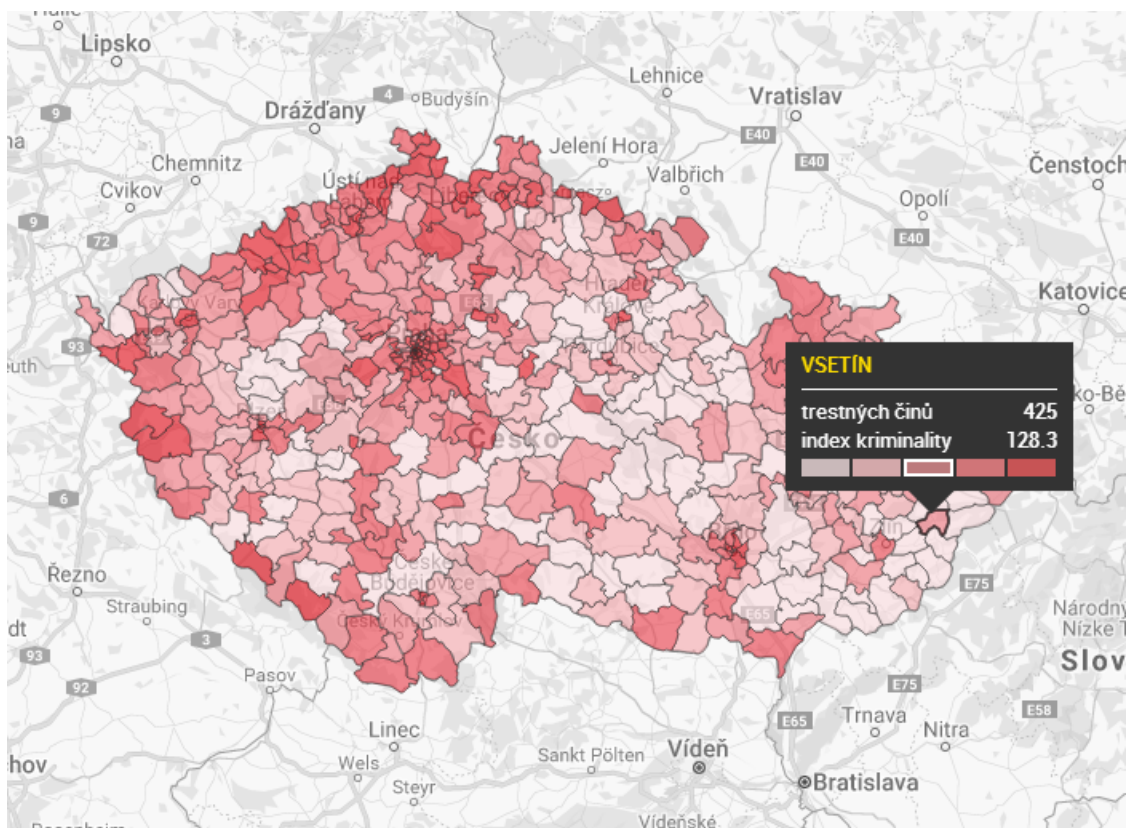
Obr. 7. Počet trestných činů na území České republiky v roce 2018 [40]

Obr. 8. Počet trestných činů na území Zlínského kraje v roce 2018 [40]

Obr. 9. Počet trestných činů na území okresu Vsetín v roce 2018 [40]

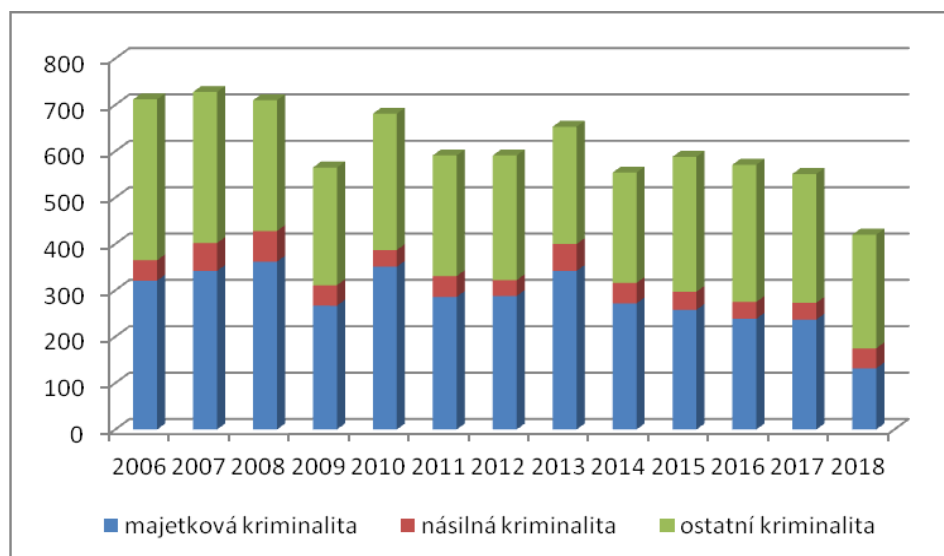

Obr. 10. Počet trestných činů na území působnosti OO PČR Vsetín v roce 2018 [40]

Bezpečnostní situace je z hlediska vývoje kriminality na území města Vsetín dlouhodobě kontrolována. Vyplývá to z údajů poskytnutých Policií České republiky. Je to patrné i ze srovnání minulých let, kdy stav odpovídá celostátnímu trendu snižování kriminality. V roce 2018 došlo dokonce k 24 % poklesu počtu registrovaných trestných činů.

Tab. 4. Vývoj počtu přečinů a zločinů spáchaných ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
celkový počet přečinů a zločinů	712	728	710	565	681	591	591	653	554	588	571	551	420
majetková kriminalita	321	342	362	267	351	286	288	342	272	258	239	237	132
násilná kriminalita	44	60	66	44	36	45	34	58	44	39	36	36	43

Obr. 11. Vývoj a struktura kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

Odborné názory tvrdí, že pokles u některých druhů kriminality je způsobem dobrou ekonomickou situací v zemi a s tím spojenou klesající nezaměstnaností. Příkladem může být pokles krádeží nebo loupeží, jenž patří mezi nejčastěji páchané trestné činy. Tato trestná činnost již není tak výnosná jako dříve, kdy odcizené věci často končily v zastavárnách. Lidé též daleko častěji používají bezhotovostní platební styk. S technologickým vývojem a možnostmi dnešního světa roste i zabezpečení objektů a majetku [41].

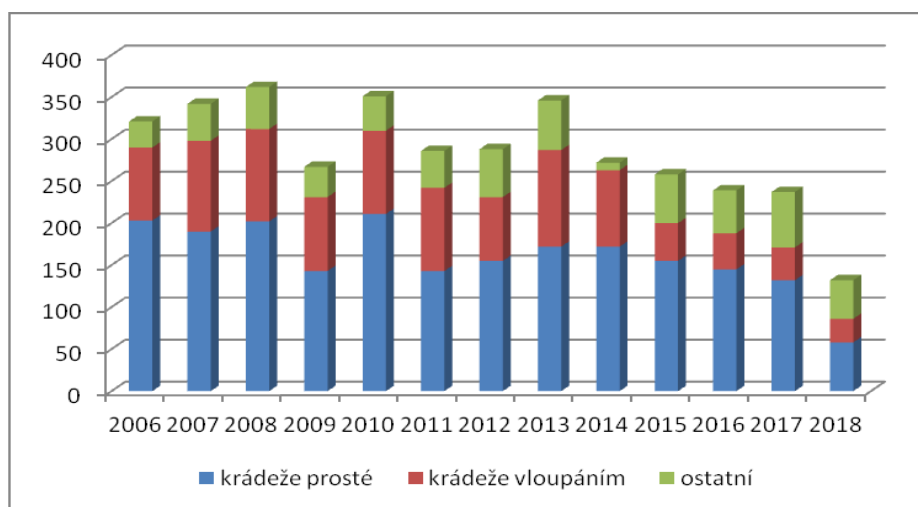
4.2.1 Majetková kriminalita

Od roku 2013 je patrný klesající trend majetkové kriminality, která jinak kopíruje vývoj celkové kriminality. Rok 2018 byl charakteristický výrazným poklesem majetkové kriminality a rovněž tím, že majetková kriminalita tvořila jen 31,4 procenta celkové kriminality, jinak v období let 2006-2017 měla hodnotu mezi 40-50 procenty.

Tab. 5. Vývoj počtu majetkových trestných činů ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
majetková kriminalita	321	342	362	267	351	286	288	346	272	258	239	237	132
krádeže prosté	203	190	202	143	211	143	155	172	172	155	145	132	58
krádeže vloupáním	87	108	110	88	99	99	76	115	91	45	43	39	28

Nejčastějším druhem krádeží byly krádeže prosté. Zejména se jednalo o krádeže volně odložených věcí, jejichž hodnota nepřekročila 5000,-Kč. Dále se jednalo o krádeže v nákupních centrech, konkrétně převážně v prodejnách Kaufland, Albert a Penny market. Na těchto krádežích se podíleli často recidivisté. Významným jevem je zde pokles registrovaných krádeží v roce 2018 o cca 66% oproti roku 2017. Krádeže vloupáním klesly o cca 29%. Objekty krádeží vloupáním byly v roce 2018 ojediněle zahradní chatky v zahrádkářských koloniích, sklepní kóje nebo šatní skříňky. V případě vloupání do vozidel prakticky nebyly věci volně odložené ve vozidlech zájmem pachatelů trestné činnosti. V roce 2017 došlo na území obvodního oddělení k odcizení 23 jízdních kol. V současné době tvoří krádeže jízdních kol jeden z největších problémů majtkové kriminality. V rámci preventivních opatření týkajících se tzv. pouliční kriminality provedla městská policie v roce 2016 a 2017 označení více než 500 kol syntetickou DNA. Značení kol probíhalo i v roce 2018 a bude probíhat i v letošním roce. V roce 2017 bylo instalováno 12 nových bezpečnostních stojanů na kola, a to v místech, kde cyklisti svá kola nejčastěji odkládají.

Obr. 11. Vývoj a struktura majtkové kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

4.2.2 Násilná kriminalita

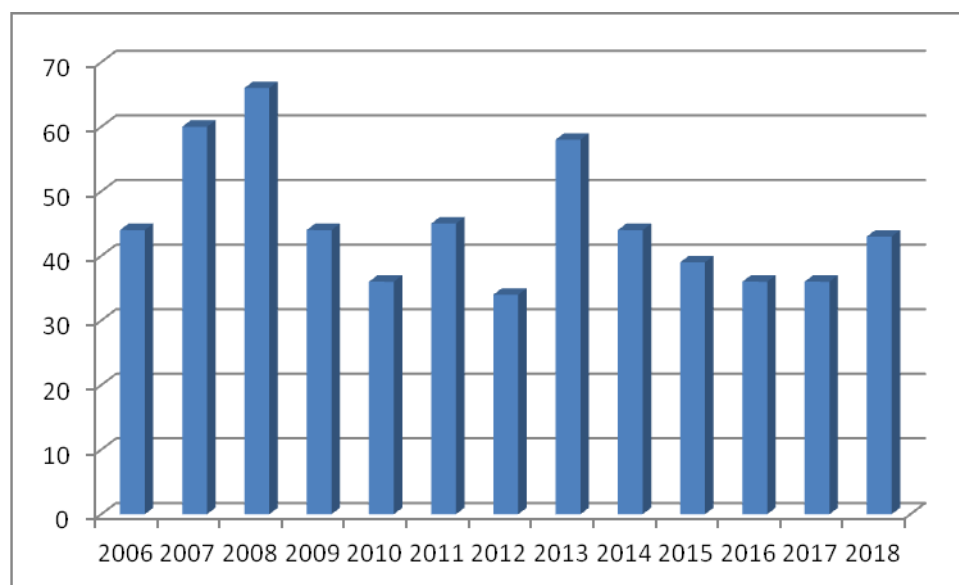
Celkově nízký počet násilných trestných činů spáchaných na území města a tomu i odpovídající nízká statistická vypovídací hodnota meziročních srovnání neumožňuje přijmout kvalifikovaný závěr, který by umožňoval detailnější specifikaci města ve vztahu k násilné trestné činnosti nebo jejímu vývoji. Násilná kriminalita tvořila v roce 2018 10,2% celkové

kriminality. Proti roku 2017 se počet násilných trestných činů mírně zvýšil. Společným jmenovatelem násilné trestné činnosti ve Vsetíně je zejména požívání alkoholu a s tím související snížení ovládací a rozpoznávací schopnosti. Většinu násilné kriminality tvoří úmyslné ublížení na zdraví v souběhu s výtržnictvím. Ve většině případů hraje roli vztah mezi útočníkem a napadeným, jen zřídka dochází k takovému jednání mezi zcela neznámými osobami. Počet a způsob provedených loupežných přepadení ve Vsetíně nenasvědčuje tomu, že by mohlo dojít k nekontrolovanému nárůstu tohoto jevu.

Ve Vsetíně se konkrétně u násilné trestné činnosti jednalo o tři případy loupeží, jedenáct případů porušování domovní svobody, dvanact případů ublížení na zdraví a jeden případ těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti.

Tab. 6. Vývoj počtu násilných trestných činů ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
celková kriminalita	712	728	710	565	681	591	591	659	554	588	571	551	420
násilná kriminalita	44	60	66	44	36	45	34	58	44	39	36	36	43

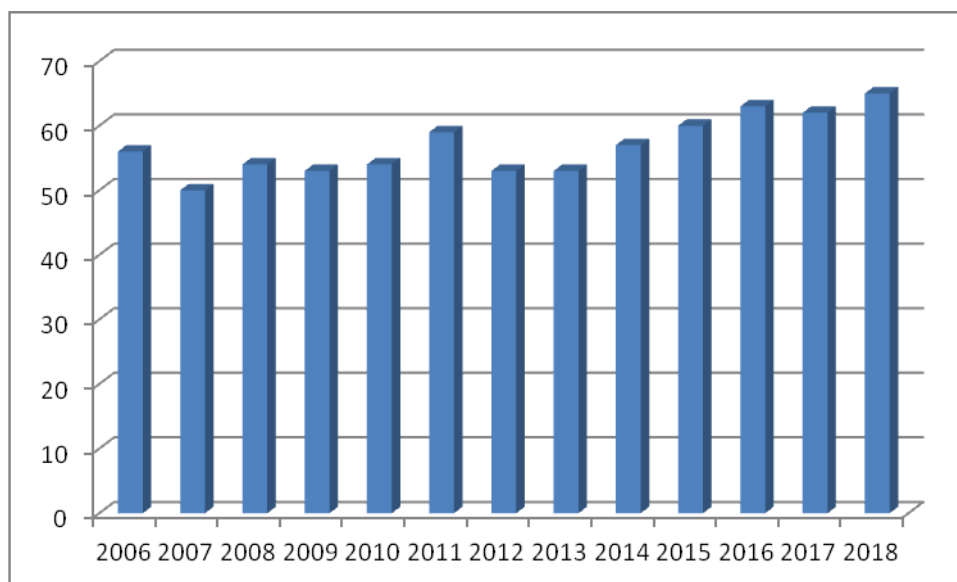
Obr. 12. Vývoj násilné kriminality na území města Vsetín v letech 2006-2018 [41]

4.2.3 Objasněnost trestné činnosti

V působnosti obvodního oddělení Policie České republiky se objasněnost trestné činnosti pohybuje od roku 2015 nad 60 procenty. Konkrétně v roce 2018 byla hodnota objasněnosti 65 procent. Objasněnost je tak největší za sledované období let 2006-2018.

Tab. 7. Vývoj počtu objasněných trestných činů ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
celkový počet přečinů a zločinů	712	728	710	565	681	591	591	653	554	588	571	551	420
počet objasněných přečinů a zločinů	399	367	382	300	365	348	313	347	314	350	360	341	273
procentuální vyjádření (%)	56	50	54	53	54	59	53	53	57	60	63	62	65

Obr. 13: Vývoj objasněnost kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018 v procentuálním vyjádření [41]

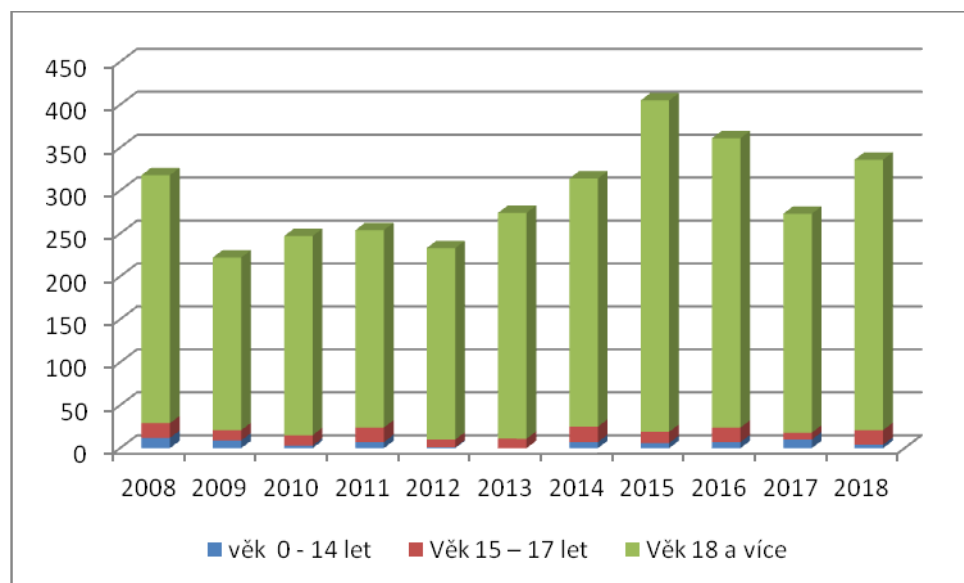
4.2.4 Pachatelé a oběti kriminality

Největší procento pachatelů trestné činnosti tvoří ve Vsetíně osoby starší 18 let. Osoby mladší 18 let tvořily v roce 2018 pouze 6,6% pachatelů. Počet pachatelů z této věkové skupiny je dlouhodobě stabilizovaný, a pachatelé mladší 18 let tak netvoří významnou část pachatelů kriminality. Vzhledem k velikosti této skupiny připadá v úvahu jejich podchyčení v rámci probačních programů.

Tabulka 6: Počet a struktura pachatelů kriminality ve Vsetíně v letech 2008-2018 [41]

PACHATELÉ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
věk 0 - 14 let	12	9	3	7	1	0	7	6	7	10	4
Věk 15 – 17 let	17	12	12	17	9	11	18	13	17	8	17
Věk 18 a více	289	201	232	230	223	263	289	386	337	255	315
recidivisté	***	***	40	77	71	83	50	***	166	***	***

*** - údaje nebyly poskytnuty

Obr. 14: Věková struktura pachatelů kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

Z hlediska viktimmnosti patří mezi nejrizikovější skupiny obětí trestné činnosti senioři. Důvodem je jejich „bezbrannost“, jsou důvěřiví, hůře se orientují ve společenské situaci a fyzická omezení jim znemožňují účinně se bránit před kriminalitou. Od roku 2013 klesá ve Vsetíně počet seniorů, kteří se stali oběťmi trestné činnosti. Pozitivní vliv na tento stav může mít městem Vsetín v roce 2012 vydané nařízení o zákazu podomního a pochůzkového prodeje na území města. Tyto podomní prodeje byly významným kriminogenním faktorem a jejich zákaz se projevil i ve statistických datech. Tato skutečnost se projevila v roce 2018, kdy se obětí trestného činu stalo pouze 22 seniorů.

Tab. 9. Struktura obětí kriminality ve Vsetíně v letech 2008-2018 [41]

OBĚTI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
děti 0 – 18 let	26	16	21	18	16	27	17	16	20	11	23
ženy	223	181	187	138	151	197	193	190	119	109	130
osoby starší 65 let	240	142	202	179	185	54	42	38	27	38	22

4.2.5 Kriminalita osob ohrožených sociálním vyloučením

Ve Vsetíně se v roce 2018 příslušníci etnických minorit (jedná se zejména o Romy) podíleli na celkové kriminalitě pouze okrajově. Statistická data zde nejsou k dispozici. Podle odhadů MěÚ Vsetín jich žije na území města asi 600, což představuje 2% obyvatelstva. Od roku 2011 zde dochází k tzv. sociální turistice. Jde o to, že zhruba třetina populace odjíždí do zahraničí (zejména do Velké Británie), kde využívají místní sociální systém. Často cestují mezi původním bydlištěm a hostitelskou zemí. Žijí ze štědrých sociálních dávek této země i České republiky. Po jejich vyčerpání opět odjíždí do zahraničí. Tímto způsobem života se u některých může prohloubit jejich sociální vyloučení v České republice.

4.2.6 Přestupky

Pocit vnímání bezpečí obyvatel města ovlivňují rovněž páchané přestupky, přestože patří k méně společensky nebezpečným jednáním. K občany často kritizovaným jevům patří zejména drobný vandalismus na mobiliáři města, rušení nočního klidu, požívání alkoholu osobami mladšími 18-ti let a narušování veřejného pořádku a občanského soužití osobami nebo skupinami sociálně nepřizpůsobivých.

Tab. 10. Počty přestupků ve Vsetíně v letech 2014-2018 [41]

Druh přestupku	ROK 2014	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
Proti veřejnému pořádku	844	977	839	742	630
Proti občanskému soužití	559	568	534	506	519
Proti majetku	781	634	647	626	554
Na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi	165	116	269	185	264
celkem	2349	2295	2289	2059	1967

Prioritami PČR a MP je zejména oblast odhalování přestupků proti veřejnému pořádku a proti majetku. Počet oznámených a registrovaných přestupků od roku 2014 do roku 2018 každoročně klesá. Největší podíl majetkových přestupků tvoří především krádeže v obchodních centrech. Jedná se převážně o alkohol, kosmetiku a drobnou elektroniku.

Pozornost Policie i městské policie je věnována dodržování **tzv. tabákového zákona**, a to zejména požívání alkoholu a jiných návykových látek dětmi a mládeží. Podnapilí mladiství se často podílejí na narušování veřejného pořádku, což je negativně vnímáno obyvateli města. V roce 2017 bylo zjištěno městskou policií **17 případů podnapilých dětí**. S alkoholismem se rovněž potýká řada dospělých. MP dopravila v roce 2017 do **protialkoholní záchytné stanice v Kroměříži 29 osob**. PČR se dále věnuje vyhledávání řidičů pod vlivem alkoholu nebo drog.

Městská policie se v rámci svých kompetencí snaží omezit negativní projevy osob s nízkým sociálním statusem (bezdomovci). Tito narušují veřejný pořádek, zejména znečišťováním veřejných prostranství, budí veřejné pohoršení, páchají přestupky proti občanskému soužití a rovněž porušují obecně závazné vyhlášky obce o požívání alkoholu na veřejném prostranství nebo o volném pohybu psů. Město Vsetín se podporou sociálních služeb snaží docílit stavu, aby žádná osoba, která projeví minimální snahu, nemusela žít na ulici. Ve Vsetíně funguje a práci s bezdomovci se věnuje společnost Elim o.p.s., která provozuje azylový dům, noclehárnu a denní centrum pro osoby bez přístřeší. Dále vykonává činnost s těmito osobami přímo v terénu. Dále zde funguje Azylový dům pro ženy a matky s dětmi o.p.s. Bohužel existuje stále množství osob, kterým tento způsob života na ulici a okraji společnosti vyhovuje a nemají žádnou vůli jej měnit [41].

4.2.7 Prostorová a časová dislokace kriminality a způsob jejího páchaní

Na základě dat poskytnutých PČR lze vyvodit několik závěrů týkajících se časové a prostorové dislokace kriminality na území města i způsobu jejího páchaní.

Majetková kriminalita - v roce 2018 došlo k velkému poklesu majetkové kriminality. Pravděpodobnou příčinou je dobrá ekonomická situace země. Ke **krádežím** prostým dochází zejména v **obchodní zóně Ohrada**, kde je umístěna řada velkoplošných prodejen a obchodních center. Jednalo se zejména o krádeže zboží v těchto obchodech. Ke stejnému jevu docházelo i na ul. Na Příkopě, kde je umístěna prodejna Albert, a na ul. Štěpánská, kde je umístěna prodejna Penny market. V okolí veřejných budov a obchodů dochází též ke krádežím odložených jízdních kol. Na řadě krádeží se podílejí příslušníci z řad sociálně slabých obyvatel (bezdomovci). V důsledku preventivních aktivit i zvýšené kontrolní činnosti PČR a MP nedochází prakticky k žádným vloupáním do motorových vozidel na velkých parkovištích u nákupních center.

Dalším, nepravidelně se vyskytujícím problémem, je poškozování cizích věcí a vandalismus, zejména ničení majetku města (vývěsky, keramické odpadkové koše, výlohy). K této trstné činnosti dochází většinou v páteční a sobotní večery a souvisí s podnapilostí pachatelů a provozem zábavních podniků, barů a diskoték. Hlavními lokalitami jsou okolí barů Fénix a Beseda (centrum města), dále pak Bonver (sídliště Luh) a diskotéka Bunkr (sídliště Ohrada).

Případy majetkové trestné činnosti jsou charakteristické při konání větších společenských akcí, kde se kumuluje větší množství osob. (dvoudenní kulturní akce Valašské záření, folklorní festival Krpec, studentský Majáles či Vánoční trhy).

Vsetín, jakožto rekreační oblast, má několik lokalit s velkou hustotou rekreačních objektů. Jedná se o lokality Janišov, Machalův Dvůr, Semetín, Potůčky, Za Díly, Červenka, Velký a Malý Sklaník). Případy vloupání do chat jsou ale spíše nahodilým jevem.

Násilná kriminalita - vzhledem k nízkému počtu násilných trestných činů nelze najít společného lokalizačního jmenovatele u tohoto typu kriminality. Lze pouze konstatovat, že k úmyslným ublížením na zdraví často v souběhu s výtržnictvím dochází často v okolí výše zmiňovaných podniků nebo přímo v nich. V roce 2018 byly na území města spáchány tři loupeže s nízkou intenzitou násilí. Největší část násilné trestné činnosti tvoří ublížení na zdraví a porušování domovní svobody [41].

Rizika a ohrožení současného stabilizovaného stavu kriminality:

- existence sociálně vyloučených lokalit na území města,
- při změně ekonomické situace může dojít ke zvýšení míry nezaměstnanosti a tím ke vzniku jednoho z kriminogenních faktorů,
- ve městě existuje skupina mladých osob (absolventů) bez pracovní zkušenosti, bez vlastní vize a zájmu o participaci na trhu práce, u kterých se zvyšuje osobní frustrace,
- existence osob s nízkým sociálním statutem (bezdomovci), kteří nevyužívají možnosti sociálního sítě a možností, které ve městě existují [41].

Dílčí závěr

Dle dostupných statistických údajů, dat i osobní zkušenosti lze říci, že bezpečnostní situace města je z hlediska páchaní trestných činů a přestupků na velmi dobré úrovni. To vyplývá i z dostupných indexů kriminality za rok 2018, kdy index kriminality města Vsetína (+ spádových obcí) ukazuje hodnotu 128,3, index okresu Vsetín hodnotu 106,2, index Zlínského kraje hodnotu 105,1. Proti tomu stojí celorepublikový průměr s hodnotou 183,5. Index kriminality Vsetína je tedy o třetinu nižší, než je celostátní průměr. Město se může z hlediska bezpečnosti srovnávat s městy s daleko menším počtem obyvatel. Vývoj trestné činnosti i páchaní přestupků se daří dlouhodobě kontrolovat a rok 2018 tento fakt pouze potvrdil. Došlo k poklesu celkové trestné činnosti o 24% a objasněnost trestné činnosti dosahuje 65%. Dochází i ke snížení nezaměstnanosti. V roce 2015 činila 8% a v roce 2018 byla míra nezaměstnanosti pouze 2,5%. Přesto však část obyvatelstva s nejnižšími příjmy, zejména příjmy ze sociálních dávek tvoří základnu pro působení kriminogenních faktorů. Predikce dalšího vývoje jak v oblasti sociální, tak v oblasti zajišťování bezpečnosti bude záviset na ekonomické situaci státu, globálním vývoji a rovněž na přístupu státu k sociální politice a k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým. Důležitým aspektem bude rovněž případná změna počtu a struktury obyvatel, protože „všechno je o lidech“.

5 PROGNOZY BEZPEČNOSTNÍ SITUACE MĚSTA

V rámci prognostické činnosti je využívána celá řada prognostických metod. Aplikace vhodné metody je závislá na celé řadě faktorů, jako je zejména cíl a typ prognózy, dostupnost dat, znalosti prognostika nebo časový horizont. Základní dělení prognóz:

- kvalitativní, někdy též označované jako **subjektivní**, úvahové nebo intuitivní,
- kvantitativní, označované jako **objektivní**, statistické. Jsou založeny na aplikaci statistických analýz dat z minulosti.

V souvislosti s přístupem k tvorbě prognóz lze prognostické metody dále členit na metody využívající:

- **výzkumný (explorativní) přístup**, kdy jsou na základě současných znalostí vytvářeny scénáře budoucího vývoje - vychází z informací o minulosti a přítomnosti, postupuje se směrem do budoucna, jsou aplikovány heuristické přístupy - odhad, intuice, zkušenost a vytváří se možné scénáře typu CO a KDY by mohlo nastat.
- **normativní přístup**, kde jsou stanoveny žádoucí stavy v budoucnu, a k těmto se hledá cesta (jsou hledány postupy, zdroje a technologie k dosažení požadovaného cíle).

Kromě dělení dle míry subjektivity na kvalitativní a kvantitativní je možno prognostické metody členit i dle uplatnění v rámci prognostické činnosti na metody univerzální, strukturální a procesuální. Jednou z procesuálních metod je **tvorba scénářů**.

Předmětem další části práce bude vytvoření prognóz využívající explorativní a normativní přístup, metodou tvorby scénářů.

Pojem scénář představuje formu zpracování prognózy, popisující průběh možného budoucího vývoje v určitém časovém pásmu. Scénáře představují vyprávění o možné budoucnosti, přičemž jejich cílem není přesná predikce budoucího vývoje, ale popis možného vývoje na základě vývojových souvislostí mezi jednotlivými (autorem stanovenými) událostmi [42].

Postup tvorby scénářů:

1. příprava (identifikace klíčových témat a problémů, stanovení účelu, klíčového problému)

2. identifikace hybných sil v dané oblasti a jejich popis (např. ekonomický růst, technologický rozvoj), definování událostí, které ovlivňují hybné síly a mění řetězce příčin a následků.
3. projektování hybných sil
4. příprava scénářů
5. zpravodajství a využití scénářů

Stanovení časového rámce - prognózy jsou zpracovány s výhledem do r. 2030.

5.1 Explorativní prognóza

Klíčovým tématem této prognózy je **bezpečnostní situace města Vsetín**, cílem je popsat možný vývoj faktorů, které mohou tuto situaci ovlivnit.

Hybnými silami v této oblasti jsou především vývoj stavu kriminality a veřejného pořádku, počet policistů a způsob jejich práce, počet a struktura obyvatelstva, výše míry nezaměstnanosti, stav sociálně vyloučených lokalit, imigrace cizinců, stav infrastruktury.

Ekonomická situace země je v posledních letech dobrá, a zatím nic nenasvědčuje tomu, že by měl přijít neočekávaný zvrat. Z listopadových voleb 2018 vzešlo nové zastupitelstvo města Vsetína, které já osobně považuji za jedno z nejlepších a nejnadějnějších, jaké za svůj osmnáctiletý zaměstnanecký poměr k městu pamatuju. Jeho členy jsou zástupci veřejné správy, školství, zdravotnictví, životního prostředí, IT, neziskových organizací a dalších odvětví, lidé s dlouholetými zkušenostmi ve svých oborech a místní znalostí. I to je dobrým předpokladem k tomu, že o záležitostech města bude rozhodováno fundovaně a se znalostí všech důležitých aspektů, které jsou potřeba při efektivním řízení samosprávného celku.

Vývoj kriminality - v oblasti vývoje kriminality bude i v následujících letech pokračovat trend snižování kriminality tak, jak je tomu doposud. Tento trend však nebude již tak výrazný, neboť míra kriminality na území města je již na nízké úrovni a nemůže klesat stejným tempem do nekonečna. Jistá úroveň kriminality zde bude vždy. Trestná činnost se bude přesouvat i v následujících letech především do kyberprostoru, protože zde je největší potenciál zisku, zároveň je velmi obtížné dopadnout pachatele. Míra latentnosti je u této trestné činnosti obecně velmi vysoká. Krádeže vozidel nadále budou pouze nahodilým jevem, neboť veškerá kriminalita tohoto druhu se soustřeďuje a nadále soustřeďovat bude do velkých aglomerací, kde je zajištěn pro pachatele jak „větší výběr“ zájmového objektu, tak

větší anonymita či možnost ukrytí či útěku. Co se týká kriminality majetkové a pouliční, která občany města trápí nejvíce a je také nejčastější, nebude zaznamenán rostoucí trend. S technologickým pokrokem budou lidé stále lépe zabezpečovat svůj majetek. Už dnes se ceny bezpečnostních kamer, které majitele upozorní na mobilní telefon, pohybují v řádu stokorun. U komerčních objektů je toto opatření svázáno s případným plněním pojišťovny, kdy bezpečnostní systém objektu je podmínkou k tomu, aby pojišťovna objekt či majetek vůbec pojistila, resp. uznala pojistné plnění. Počty a úroveň zabezpečení budou stoupat, naopak ceny těchto technologií půjdou dolů. U drobné pouliční kriminality bude nadále situace o něco složitější, jelikož např. nahodilým excesům mladistvých vracejících se z diskotéky, nebo jiným zkratovitým či situačním protiprávním jednáním je někdy těžké zabránit nebo na ně včas reagovat. V oblasti bezpečnosti jsou roky 2018 a 2019 roky zlomovými, neboť v těchto letech dochází k celkové obnově, modernizaci a rozšíření kamerového systému na 22 kamer. Na základě statistik kriminality i na základě osobních zkušeností budou vytipována místa, kde dochází k narušování veřejného pořádku a občanského soužití. Díky moderním technologiím tak budou monitorována místa, kde to bylo dříve nemyslitelné. Technologie navíc umožňuje ze získaných dat vytěžit mnohem více než dříve, se záznamy lze dále pracovat, zkoumat je a dále využívat.

Přestože se jak Policie České republiky, tak městská policie potýká s dlouhodobým podstavem a kapacity nejsou ideální, dosahují při zajišťování veřejného pořádku a objasňování trestné činnosti velmi dobrých výsledků, což je dokazováno statistickými údaji uvedenými výše. Způsob práce a vedení jak státní tak městské policie je nastavena dobře (dokazuje to např. objasněnost trestné činnosti 65% jako jeden z ukazatelů práce PČR, a každoroční pokles počtu spáchaných přestupků jako ukazatel práce MP). Tento pozitivní trend bude doplněn zvýšením bezpečnosti silničního provozu instalací čtyř radarů na měření rychlosti u základních škol a na místech, kde řidiči často překračují povolenou rychlost. V následujících letech se zásadně změní **dopravní infrastruktura** ve městě díky vybudování víceúrovňové křižovatky na výjezdu a vjezdu do města ze silnice 1/57 vedoucí na Slovensko, která rovněž odkloní dopravu směrem na Zlín a významně tak uleví městu. Tato si vyžádá investici ve výši 110 milionů korun. Bezpečnost chodců, cyklistů i motoristů zajistí počátkem třetí dekády 21. století rozsáhlá rekonstrukce vlakového nádraží a přílehlého okolí, které co do počtu cestujících zaujímá třicáté místo v republice. Tato rekonstrukce, která bude obsahovat bezbariérové podchody i cyklověž (automatizovaná kolárna), vyjde na více než jednu miliardu korun.

Vývoj počtu obyvatelstva bude mít i v dalších letech sestupnou tendenci. Je to dáno především stěhováním. V příštích letech odliv obyvatelstva neskončí. Dnešní doba nabízí mnohem více práce z domova, lidé tak budou v menší míře dojíždět za prací do města. Lidé se budou i nadále stěhovat z města na venkov, do okolních obcí, jelikož obce budou nabízet větší dostupnost bydlení a lepší cenu bydlení. Výhodou bude již dnes tolik ceněný klid, soukromí i zdravější životní prostředí. Nevýhodou města bude v následujících letech i to, že už není kde stavět, kapacity ve městě jsou v podstatě vyčerpány. Vzhledem k tomu, že Vsetín leží v údolí lemovaném svahy, jedinou možností „rozpínání“ města budou jen tyto okolní svahy. Díky poptávce vysoko převažující nad nabídkou se ceny stavebních pozemků vyšplhají vysoko, na svazích v okrajových částech města tak budou vznikat pouze „satelity“ pro movitější část obyvatelstva. To bude z bezpečnostního hlediska znamenat jisté riziko, neboť se na jednom místě shromáždí velké množství cenného majetku, ať už v podobě automobilů, travních sekaček a zahradních traktorů, motorových pil, jízdních kol a samozřejmě také drahého vybavení novostaveb. Toto riziko se navíc zvětšuje polohou těchto lokalit, protože budou vznikat v okrajových částech města, kde okamžitá dostupnost policie může být díky vzdálenosti někdy problémem. Rovněž případným pachatelům nahrává to, že „satelity“ přes den trpí jistou „vyliďněností“.

V současné době zažíváme období, kdy je velká poptávka po pracovní síle. Podniky a firmy nemají lidi, často pracovní sílu nedokáží zajistit ani nabídkou vysokých náborových příspěvků a různých benefitů. Na konci roku 2018 činila nezaměstnanost v okrese Vsetín 3,07%. Tento nízký stav nezaměstnanosti bude činit v následujících letech velké problémy podnikům a firmám, jak těm již fungujícím, tak těm, které teprve vzniknou. A ve Vsetíně vzniknou. Na okraji Vsetína se rozkládá průmyslová zóna Bobrky I a II, která se neustále zaplňuje. Již nyní jsme svědky jejího rozšiřování. Jedna z firem zde již působících, která se specializuje na výrobu automobilových součástek, zde příštích letech postaví a otevře nový výrobní závod. Investice si vyžádá 750 milionů korun. Vznikne zde 260 nových pracovních míst. Kde najde firma tolik zaměstnanců, když pracovní síla není ani pro firmy již fungující? Možná odpověď zní - pracovní agentury a jimi dodávaní zaměstnanci ze zahraničí. Otázka druhá: Odhodlal by se management firmy k investici za 750 milionů, aniž by měl jistotu, že sežene v malém městě a okolí 260 nových zaměstnanců v jeden moment? Těžko. Odpovědi mohou být předem nasmlouvané agentury, které firmu zásobí zaměstnanci ze zahraničí. Takováto praxe je v dnešní době běžná, protože pracovní síla ze zahraničí je pro firmu jednoduše levnější, a protože firmy při nedostatku zaměstnanců v podstatě

ani jinou možnost nemají. Na kvalifikaci zaměstnanců ani jazykovou bariéru se většinou ohled příliš nebere. To, že „zmetkovitost“ v mnohých případech stoupá geometrickou řadou, je věc druhotná. Na druhou stranu se dá toto jednání ze strany managementu pochopit. Radši více „zmetků“, než závod, který stojí. Zoufalá doba si žádá zoufalé činy, jak praví jedno pořekadlo. A teď k predikci bezpečnostní situace v souvislosti s pracovní migrací. Může v budoucnu změnit přísun cizinců do města bezpečnostní klima? Může a změní. Ne- ní žádnou novinkou, že většinu nízko kvalifikovaných zahraničních zaměstnanců tvoří občané Slovenska či Ukrajiny. Tedy alespoň na Moravě. Jelikož Slováci i Ukrajinci patřící do „dělnické třídy“ mají většinou velmi kladný vztah k alkoholu, je pravděpodobné, že mimo pracovní dobu budou plnit hospody a restaurace nižších cenových kategorií. Což samo o sobě je v jistém smyslu bezpečnostní hrozbou a živnou půdou pro následné páchaní protiprávních skutků v oblasti veřejného pořádku a občanského soužití. Dalším rizikovým faktorem bude jistý stav anonymity a vědomí toho, že stejně rychle, jak se ve městě objevili, zase z města zmizí, jelikož tyto pracovní agentury - novodobí pasáči (jak o nich sami zahraniční dělníci mluví), fungují turnusovým způsobem. A pokud se objeví „problémový“ zaměstnanec, který svému bossovi tak říkajíc kazí pověst, rychle je odeslán zpět do vlasti a nahrazen jiným. Výsledný způsob vzájemného soužití ve městě bude záviset rovněž na tom, jak tito lidé zvládnou „zapadnout“ mezi majoritní obyvatelstvo a jak je místní obyvatelé přijmou.

V problematice sociálně vyloučených lokalit (dále jen SVL) dojde v horizontu pěti let k jejich rozšíření. SVL Poschla, která je zatím jedinou SVL ve Vsetíně, je již dnes kapacitně naplněna. „Papírově“ v ní žije asi 230 Romů, reálně je ale přetížena a početní stavy v bytech jsou vyšší než oficiální. Podle nájemců bytů se jedná o návštěvy a rodinné příslušníky, kteří přijeli rodinu navštívit. Budoucí vývoj této lokality povede k jejímu rozšíření. Důvodem bude to, že porodnost tohoto etnika není nízká, tři a více dětí není výjimkou, ale nové kapacity k bydlení nejsou. Stěhování dospívajících (kterých stále přibývá) do města nebude připadat příliš v úvahu, protože dostupné volné byty nebudou k dispozici. Nejsou už teď. Bytové domy, které se dnes postaví, si developeri nechají v podobě nájmu i kupních cen řádně zaplatit. Kde tedy skončí další dorůstající početná generace, potomci dnešních obyvatel SVL? Pokud se nezmění legislativa naší země nebo legislativa hostitelských zemí (zejména Velké Británie), bude i z důvodu nedostatku bydlení docházet stále více k sociální turistice - tedy čerpání sociálních dávek hostitelské země a následně země domácí.

5.2 Normativní prognóza

Pro normativní prognózu je charakteristické, že výchozím bodem je nějaký pozitivní cílový žádoucí stav, ke kterému se chceme dopracovat. Hledáme cesty, jak tohoto stavu dosáhnout.

Naším cílovým stavem bude město, které bude mít vyřešeny problémy, které místní obyvatelé nejvíce trápí. Město, kde se lidé nebudou bát jít po setmění ven a kde se budou cítit bezpečně, město se zajištěním nejnižšího možného stupně kriminality, s efektivní infrastrukturou, vyřešenou otázkou parkování pro obyvatele i návštěvníky města, město kontinuálně řešící otázky bydlení pro další generace.

Bezpečnost v oblasti dopravy - nejvíce problematickým sídlištěm v oblasti dopravy je ve Vsetíně bezesporu sídliště Sychrov. Leží na kopci a prakticky celé ve svažitém terénu. Díky limitované šířce cest dané koncepcí sídliště a rovněž díky množství aut zde parkujících je nemožné, aby do nejobtížněji přístupného sídliště zajížděla MHD. Každodenní realitou jsou těsně se vyhýbající vozidla nemožnost zaparkovat. Pro občany zde bydlící je cesta dolů do města nebo nahoru při cestě domů doslova tréninkovou jednotkou. Nemluvě o lidech pohybově limitovaných, zdravotně postižených nebo maminkách tlačících před sebou kočárky. Budoucím řešením je kabinková lanovka z centra města, která nahradí autobusovou dopravu a navíc, lidé nebudou mít tendenci tolik používat automobily, nabídne-li jim město alternativu. Lanovka si vyžádá investici asi 200 milionů korun, až 90% této částky by mohla pokrýt dotace z evropských fondů. Mohla by přepravit až tisíc obyvatel za hodinu. Lanovka tím rovněž přiláká do města více turistů. Tento způsob dopravy funguje již dnes např. v Ústí nad Labem. Je třeba nedívat se na věc dnešním pohledem, protože lanovka je budoucnost. Další zklidnění dopravního chaosu v oblasti dopravy, konkrétně všeobecně vytýkanému nedostatku parkovacích míst, pak přinese vybudování několikapatrového parkovacího domu ve volném prostoru za poliklinikou v centru města.

Zajištění bydlení pro další generaci - řešením budoucích let v oblasti bydlení se jeví vybudování několika desítek bytů přestavbou a rekonstrukcí bývalého okresního úřadu, který je řadu let opuštěný, a který město po mnohaletých soudních sporech znovu získalo. Dalším řešením je výstavba bytových domů za vlakovým nádražím, kde je rozsáhlá volná plocha. V horizontu deseti let by zde mohlo vyrůst několik bytových domů. Jedná se o místo v blízkosti centra, ležící na rovině.

Oblast kriminality - cílem pro další dekádu je snížení kriminality na nejnižší možnou mez v rámci místních podmínek. Nabízí se určení si cíle např. „snížení kriminality o 50%“ apod. Takto koncipovaný cíl záměrně neuvádím, protože v prostředí působí a může zapůsobit velké množství faktorů a „divokých karet“. Nelze tedy říci jako třeba u výroby „tímto opatřením zvýšíme počet vyrobených kusů o 35%“. V proměnlivém bezpečnostním prostředí takto přesné odhady nejsou možné. K eliminaci protiprávních skutků a snížení kriminality povedou v dalších letech následující kroky:

- zvýšení počtu policistů v přímém výkonu služby
- využití heat map
- kvalitní osvětlení nejvíce exponovaných míst
- využití bezpilotních prostředků

Počet policistů - jak již bylo uvedeno výše, bezpečnostní složky města, Policie ČR i městská policie se dlouhodobě potýká s nedostatkem policistů a strážníků. Důvodem jsou vysoké nároky na uchazeče po stránce fyzické i psychické a rovněž dnes jistá neatraktivnost těchto profesí. Své může hrát i finanční stránka věci. Soukromý sektor často nabízí lepší finanční ohodnocení a různé benefity. Ke zvýšení pocitu bezpečí občanů je třeba zabezpečit v ulicích města zejména ve večerních hodinách dvě hlídky PČR a dvě hlídky MP, aby v případě zákroku jedné ze složek nebo jiné nenadálé události byl zajištěn výkon služby v ulicích. Pocit bezpečí z pohledu občana se v praxi týká hlavně večerních a nočních hodin, proto je nutné směřovat větší počet hlídek sem. Toto opatření je vhodné podpořit tzv. prvosledovou hlídkou PČR, která je nepřetržitě v pohotovosti. Jde o patřičně vyzbrojené a vycvičené policisty, jejichž úkolem je především zajistit rychlý zásah na místě činu. V oblasti sociálně vyloučené lokality bude potřeba fungování min. čtyř asistentů prevence kriminality, tak, aby se mohli střídali a byla zajištěna jejich co největší přítomnost v SVL a na hlavní trase ze SVL do centra města.

Využití heat map - abychom byli schopni účinně a pohotově reagovat na projevy protiprávního jednání, je nutné vědět, kde se toto kriminální jednání nejvíce vyskytuje. Základem heat map je rozdělení určeného prostoru na mapě na kvadranty a sledování četnosti událostí ve vymezených buňkách. V místech se zvýšenou intenzitou zkoumaného jevu vznikají tzv. hot spots - buňky vykazující vysoké hodnoty sledovaného jevu a jejich identifikovatelné shluky. Heat mapy využívají k vizualizaci právě hot spots, oblasti s vysokou intenzitou daného jevu. Vizualizuje se hustota výskytu jevu na daném území. Pro policejní

složky se heat mapy stanou významným prvkem, neboť dokáží na základě statistických údajů rozeznat místa se zvýšenou kriminální aktivitou. V těchto místech pak bude nutné zajistit větší přítomnost policejních hlídek, monitorovat tato místa kamerovými systémy apod.

Osvětlení rizikových míst - dalším prvkem ke zvýšení bezpečnosti ve městě bude instalace kvalitního a energeticky úsporného osvětlení. Týká se to celého města, ale zejména rizikových míst, která i sami občané označují jako místa, kde se zejména po setmění necítí úplně bezpečně. A to i přesto, že zde žádnou negativní zkušenost neměli. Jedná se ve Vsetíně zejména o Panskou zahradu, což je největší vsetínský park v centru města. Tento je rovněž trasou do již zmiňovaného výše položeného sídliště Sychrov. Tento park je sice monitorován kamerovým systémem, ale je osvětlen nedostatečně, což výsledný výstup kamerového systému dost podstatně snižuje. Řešením je kvalitní LED osvětlení s širokým vyzařovacím úhlem rozmístěné tak, aby procházející osoby nevstupovaly takřikajíc „do tmy“, ale měly vhodně osvětlenou jak celou trasu průchodu parkem, tak i okolí, aby měly i bezpečný rozhled kolem sebe. Takto osvětlena by měla být i další místa jako průchody, podchody, nádraží a rovněž místa označená dle heat map jako hot spots.

Použití bezpilotních prostředků - budoucností zajišťování bezpečnosti města jsou bezpilotní prostředky - drony. Když pomíneme jejich využití pro válečné a bojové účely, kde slouží ke špionážním letům, monitorování zájmového území nebo jako nosiče zbraní, využívají se již dnes při monitoringu postižených míst např. povodněmi, při zjišťování ohnisek požárů, využívají se k inspekčním letům při kontrolách sloupů vysokého napětí, mostních konstrukcí, hrází vodních nádrží, vodárenských věží, větrných elektráren, solárních panelů, ke zjištění objemu vytěžených surovin, ke zjištění vad při stavbě silnic a dálnic, k distribuci hnojiv a pesticidů v zemědělství, ke kontrolám šachet a různých pro člověka nepřístupných míst, k vytváření 3D modelů. Jsou účinnými pomocníky při distribuci léků, při vyhledávání osob a zvířat (díky vybavení termovizí), v některých zemích (Mexiko) slouží k ochraně hranic před pašeráky drog, k monitorování zvířat v divočině. Samozřejmě se využívají při pořizování filmových záběrů a fotografií a při přenosech sportovních událostí, které se tak stávají pro diváka daleko atraktivnějšími. Rovněž jsou využívány realitními makléři, kteří nabízí svým klientům prohlídky z ptačí perspektivy zároveň s okolím. Kupující si tak může udělat celkový obrázek o lokalitě, ve které se zájmová nemovitost nachází. Možností použití dronů bychom našli mnohem víc.

Využití se přímo nabízí při práci městské i státní policie. V oblasti zajištění bezpečnosti budou drony využívány vedle kamerových systémů. Po změně legislativy budou zajišťovat plně autonomní lety, které budou podle GPS souřadnic kopírovat ulice. Průlet drona městem se vyrovná pozorovací schopnosti hlídky ve služebním vozidle. Dron bude mít navíc tu výhodu, že sleduje celou šíři svého záběru stejně pečlivě. Rovněž díky své variabilitě bude efektivnější za zhoršených klimatických podmínek, jako je mlha nebo sněžení.

Práce v noci - nesporná výhoda spočívá v nočním vidění, na rozdíl od omezených schopností lidského oka. Může tak prakticky fungovat stejně jako ve dne. Při odhalování pachatelů trestné činnosti, projevech vandalismu, rušení nočního klidu a dalších projevech protiprávního jednání má výhodu utajenosti díky tomu, že je tichý a v noci prakticky neviditelný. Dokáže zmapovat zájmové místo a potřebné situace zadokumentovat „online“. Přivolaná hlídka policie pak nebude mít problém s dokazováním viny, a nebude muset spoléhat na často protichůdná svědectví osob, jak je tomu dnes.

Sledování pachatelů - při oznámení události, kdy je někde páchán trestný čin nebo přestupek, může být na místo vyslán dron, který nepozorovaně zjistí a zadokumentuje toto jednání i s okolnostmi (odcizené věci, RZ vozidla pachatele apod.) Dopadení pachatele pak bude značně zjednodušené. Rovněž bude pomocníkem při monitorování zaplněných ulic a náměstí při konání kulturních a společenských akcí. Pohled „shora“ je přece jen o něčem jiném, než když se hlídka prodírá davem. Další využití najde při kontrole dětských hřišť, parkovišť nákupních center, restauračních zahrádek, okolí základních škol. Významný bude i psychologický efekt toho, že dron „všechno vidí“.

I v **oblasti bezpečnosti běžného života** bude přínosem. Bude vykonávat inspekce střech budov v zimním období, kdy se takto předejde pádům kusů ledu nebo sněhu. Zabráni se tak každoročně se vyskytujícím úrazům. Použití dronů dokáže uspořit finanční prostředky díky zjišťování tepelných ztrát budov města použitím termovize. Kontrolou majetku a vybavení města přispěje k zajištění jeho funkčnosti a bezpečného provozu. Celkově tak bude přínosem a cestou ke zvýšení bezpečnosti a pocitu bezpečí občanů.

ZÁVĚR

Tato práce je věnována tématu bezpečnosti a pocitu bezpečí občanů. Pocit bezpečí je jedním z nejdůležitějších v životě člověka. Jen s ním lze prožít pohodový, naplněný a harmonický život. Existují faktory, které tento pocit ovlivňují, a to jak pozitivně, tak negativně. Způsob jejich vnímání ovlivňuje náš pohled na svět, díky nim vidíme buď svět jako úžasné a bezpečné místo, nebo jako nebezpečnou past plnou nástrah. Tyto faktory jsou specifikovány v úvodní části, lze je rozdělit na ty obecné a na specifické-osobnostní, které ovlivňují náš pohled na vnímání bezpečnosti. V další části jsou analyzovány vybrané scénáře naší země a Evropy. Tyto nastiňují jejich budoucí možný vývoj, dávají představu o tom, jakými směry by se mohla ubírat Česká republika v následujících letech. Jaká rizika a hrozby jsou před námi a jak jim můžeme čelit. Rovněž jsou rozebrány koncepční dokumenty státu, kraje a města. Zde je vidět, jaké jsou hlavní oblasti zájmu a jak stát, kraj a obce přistupují k otázce prevence kriminality a k zajištění ochrany bezpečnosti svých občanů. Praktická část je věnována vybranému městu. Je analyzován historický i současný stav bezpečnosti města. Hlavním obsahem praktické části je vypracovaná prognóza bezpečnosti s využitím explorativního a normativního přístupu, a to metodou tvorby scénářů. Přínosem práce je stanovení cest, jak dosáhnout co nejideálnějšího stavu města v oblasti bezpečnosti, infrastruktury či bydlení, a to jak způsoby dnes možnými, tak způsobem pro někoho dnes možná příliš futuristickým - a to využitím bezpilotních prostředků při zajišťování bezpečnosti města a občanů. Zda se tento způsob v následujících letech stane součástí každodenní policejní práce, je otázkou budoucnosti. Pevně věřím, že ano.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Filozofie úspěchu: Jak motivovat zaměstnance [online]. WordPress, 2012, 3.8.2012 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://www.filozofie-uspechu.cz/jak-motivovat-zamestnance/>
- [2] MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Terminologický slovník krizového řízení a obrany státu* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-bezpecnost.aspx> [cit. 16. 1. 2019].
- [3] JÍCHOVÁ, J., TEMELOVÁ, J., 2012, Kriminalita a její percepce ve vnitřním městě: případová studie pražského Žižkova a Jarova. *Geografie*, 117, 3, s. 329–348.
- [4] PAIN, R. (2000): Place, social relations and the fear of crime: a review. *Progress in Human Geography*, 24, 3, s. 365–387.
- [5] BRABEC, František. *Bezpečnost pro firmu, úřad, občana*. Praha: Public History, 2001. ISBN 8086445046
- [6] LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management*. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2015. ISBN 9788087500354.
- [7] ZEMAN, Petr, ed. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-3037-2.
- [8] LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management*. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2015. ISBN 978-80-87500-19-4.
- [9] *Bezpečnostní politika státu. Terminologický slovník: Krizové řízení a plánování obrany státu*. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planovani-obrany-statu.aspx>
- [10] ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.
- [11] *Inovace SEBS a ASEBS: Kriminologie* [online]. Brno: Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity, 2011 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/charakteristika>
- [12] MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-149-3.
- [13] *Kriminalita a delikvence - Charakteristika. Národní informační centrum pro mládež* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>
- [14] VÁLKOVÁ, Helena a Josef KUČHTA. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-429-2.

- [15] GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- [16] CHMELÍK, Jan. Otázky spojené s mravnostní trestnou činností - II. část. *Právní prostor* [online]. Atlas Consulting, 2014 [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/otazky-spojene-s-mravnostni-trestnou-cinnosti-ii-cast>
- [17] *Policie České republiky: Odbor hospodářské kriminality* [online]. Praha [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-hospodarske-kriminality-adresa-pro-pisemny-styk.aspx>
- [18] TRUNEČEK, Jiří. *Ústav práva a právní vědy: Hospodářská kriminalita a její nejrozšířenější případy* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/blog/2018/01/hospodarska-kriminalita-a-jeji-nejrozsirenejsi-pripady/>
- [19] EXNEROVÁ, Věra a Andrea VOLFOVÁ. Chudoba. *Rozvojovka* [online]. Praha, 2016 [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/chudoba>
- [20] Slovník pojmů. *Businesscenter.cz* [online]. Impression Media, 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://business.center.cz/business/pojmy/p1655-nezamestnany.aspx>
- [21] *Finance.cz* [online]. Praha: Mladá fronta, 2017 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/makrodata-eu/trh-prace/nezamestnanost/>
- [22] SIROVÁTKA, ŘEZNÍČEK. Dlouhodobá nezaměstnanost v praxi. *Regionalka.wz.cz* [online]. Brno, 2018 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <http://www.regionalka.wz.cz/ostatni/nezamestnanost/index.htm>
- [23] PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?*. Praha: Maxdorf, 1994. Medica. ISBN 8085800187
- [24] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0
- [25] Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2019 - 5 let. *Kurzy.cz* [online]. AliaWeb spol. s r.o., 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>
- [26] Obecné pojmy: Veřejný pořádek. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/verejny-poradek.aspx>
- [27] KRULICHOVÁ, Eva. *Pocit bezpečí a obavy z kriminality v České republice*. Praha, 2016. Disertace. Karlova univerzita, Filozofická fakulta.
- [28] Hale, C. (1996). Fear of Crime: A Review of the Literature. *International Review of Victimology*, 4(2), 79–150, <http://dx.doi.org/10.1177/026975809600400201>.
- [29] Kriminalita v ČR loni klesla o 4,9 pct na 192.405 trestných činů. *České noviny* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/kriminalita-v-cr-loni-klesla-o-49-pct-na-192405-trestnych-cinu/>

- ps://www.ceskenoviny.cz/zpravy/kriminalita-v-cr-loni-klesla-o-4-9-pct-na-192-405-trestnych-cinu/1714945
- [30] Statistika kriminality za rok 2018. *Policie České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-kriminality-za-rok-2018.aspx>
- [31] HOFREITER, Ladislav a Andrea BYRTUSOVÁ. *Indikátory bezpečnosti*. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2016. ISBN 978-80-87500-82-8.
- [32] POTŮČEK, Martin. *Jak jsme na tom. A co dál?: strategický audit České republiky*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. ISBN 8086429458.
- [33] BALABÁN, Miloš, FRIČ, Pavol a Arnošt VESELÝ, ed. *Riziková budoucnost: Devět scénářů vývoje české společnosti*. Praha: Matfyzpress, 2010. ISBN 978-80-7378-110-1.
- [34] BALABÁN, Miloš. Prognóza bezpečnostní situace ve světě, Evropě, ČR v horizontu roku 2025-2030. *CESES* [online]. 2010 [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: https://www.ceses.cuni.cz/CESES-70-version1-Prezentace_100303.ppt
- [35] BALABÁN, Miloš - KAŠÍK, Jakub - STEJSKAL, Libor - RAŠEK, Antonín. Tři scénáře o budoucnosti světa, EU, ČR. *The Science for Population Protection*. 2010. Dostupné také z: <https://ceses.cuni.cz/CESES-175-version1-WEB.pdf>
- [36] Prevence kriminality. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-dokumenty.aspx>
- [37] Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2018-2022. *Zlínský kraj* [online]. Zlín, 2017 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/koncepce-prevence-kriminality-ve-zlinskem-kraji-na-leta-2018-2022-cl-4234.html#rozumim>
- [38] Koncepce prevence kriminality. *Uherské Hradiště* [online]. Uherské Hradiště, 2017 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.mesto-uh.cz/koncepce-prevence-kriminality>
- [39] Panorama. *Vsetín* [online]. Vsetín, 2017 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <http://www.mestovsetin.pano3d.eu/>
- [40] *Mapakriminality.cz* [online]. Praha: ProPolice/Otevřená společnost, 2018 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/>
- [41] PECINA, Patrik a Nikolaj MARTINÁK. Koncepce prevence kriminality ve Vsetíně. *Vsetín* [online]. Vsetín, 2017 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <https://www.mestovsetin.cz/koncepce-prevence-kriminality-ve-vsetine/ds-18842/p1=48933>
- [42] VALOUCH, Jan a Martin HROMADA. *Bezpečnostní futurologie*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2016. ISBN 978-80-7454-621-1.
- [43] *Vsetínjinak.cz* [online]. Vsetín: Movex Media, 2013 [cit. 2019-05-18]. Dostupné z: <http://www.vsetinjinak.cz/ohrada/generala-klapalka-cp-1844/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

NATO	North Atlantic Treaty Organization
OBSE	Organization for Security and Cooperation in Europe
OSN	Organizace spojených národů
EU	Evropská unie
TČ	Trestný čin
HDI	Human Development Index
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
WHO	World Health Organization
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
CESES	Centrum pro sociální a ekonomické strategie
BRIC	Brazil, Russia, India and China
HDP	Hrubý domácí produkt
R&D	Research a development
TASC	Trans-atlantic security council
KÚZK	Krajský úřad Zlínského kraje
EUCPN	European Crime Prevention Network
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
MP	Městská policie
NNO	Nestátní nezisková organizace
ČCE	Českobratrská církev evangelická
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dítěte

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 2: Registrovaná kriminalita v ČR

Obr. 3. Podíl jednotlivých druhů trestné činnosti v roce 2018

Obr. 4. Vývoj nezaměstnanosti v České republice

Obr. 5. Systém prevence kriminality v ČR

Obr. 6. Město Vsetín

Obr. 7. Počet trestných činů na území České republiky v roce 2018

Obr. 8. Počet trestných činů na území Zlínského kraje v roce 2018

Obr. 9. Počet trestných činů na území okresu Vsetín v roce 2018

Obr. 10. Počet trestných činů na území působnosti OO PČR Vsetín v roce 2018

Obr. 11. Vývoj a struktura kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]

Obr. 11. Vývoj a struktura majtkové kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018

Obr. 12. Vývoj násilné kriminality na území města Vsetín v letech 2006-2018

Obr. 13: Vývoj objasněnost kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018 v procentuálním vyjádření

Obr. 14: Věková struktura pachatelů kriminality ve Vsetíně v letech 2006-2018

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Bezpečnostní faktory [zdroj: vlastní].....</i>	<i>36</i>
<i>Tab. 2. Vývoj počtu obyvatel města Vsetín v letech 1996 až 2017 [41]</i>	
<i>Tab. 3. Struktura obyvatel města Vsetín dle věku v roce 2017 [41]</i>	
<i>Tab. 4. Vývoj počtu přečinů a zločinů spáchaných ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]</i>	
<i>Tab. 5. Vývoj počtu majetkových trestných činů ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]</i>	
<i>Tab. 6. Vývoj počtu násilných trestných činů ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]</i>	
<i>Tab. 7. Vývoj počtu objasněných trestných činů ve Vsetíně v letech 2006-2018 [41]</i>	
Chyba! Nenalezen zdroj odkazů. <i>Tab. 9. Struktura obětí kriminality ve Vsetíně v letech 2008-2018 [41]</i>	
<i>Tab. 10. Počty přestupků ve Vsetíně v letech 2014-2018 [41]</i>	

Tab. 1. Bezpečnostní faktory